

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

**«Μελέτη Εξωστρέφειας Επιχειρήσεων του
Ηνωμένου Βασιλείου»**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Εισηγητής: Στόικου, Σμαρώ, 851
Εισηγητής: Ξιάρχου, Παναγούλα, 969

Επιβλέπων: Σκουλουδάκης, Εμμανουήλ

©
2022

HELLENIC MEDITERRANEAN UNIVERSITY

**SCHOOL OF MANAGEMENT AND ECONOMICS
SCIENCE**

**DEPARTMENT OF MANAGEMENT SCIENCE AND
TECHNOLOGY**

**«A Study on the Extroversion of British
Companies»**

DIPLOMA THESIS

Student : Smaro, Stoikou, 851

Student : Panagoula, Xiarchou, 969

Supervisor : Skouloudakis, Emmanouil

©
2022

Υπεύθυνη Δήλωση : Βεβαιώνουμε ότι είμαστε συγγραφείς αυτής της πτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχαμε για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην πτυχιακή εργασία. Επίσης έχουμε αναφέρει τις όποιες πηγές από τις οποίες κάναμε χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε αυτές αναφέρονται ακριβώς είτε παραφρασμένες. Επίσης βεβαιώνουμε ότι αυτή η πτυχιακή εργασία προετοιμάστηκε από εμάς προσωπικά ειδικά για τις απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών του Τμήματος Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας του ΕΛ.ΜΕ.ΠΑ.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Από τον 16ο αιώνα, οι επιχειρήσεις του Ηνωμένου Βασιλείου εμφανίζουν μεγάλο βαθμό εξωστρέφειας, ξεκινώντας από την Μεσόγειο, το πιο κομβικό εμπορικό σημείο της Ευρώπης και καταλήγοντας στον Ατλαντικό και την Ασία. Η παρούσα πτυχιακή εργασία, μελετά την εξωστρέφεια των βρετανικών επιχειρήσεων, που είναι η εξαγωγή βρετανικών προϊόντων και υπηρεσιών στο διεθνές εμπόριο.

Γίνεται αρχικά εισαγωγή στα είδη των βρετανικών επιχειρήσεων, που χωρίζονται σε δημόσιες και ιδιωτικές, στο περιβάλλον της κάθε επιχείρησης και στα πρώτα ιστορικά στοιχεία της επιχειρηματικότητας. Έπειτα, μελετάται ο ρόλος της καινοτομίας στην εξωστρέφεια, όπου ενισχύει την επιτυχία μιας επιχείρησης κατά την είσοδο στην παγκόσμια αγορά. Αναφέρονται επίσης τα αίτια εξαγωγής, ποια είναι τα οφέλη και ποια εμπόδια αντιμετωπίζονται κατά την είσοδο σε ξένες αγορές. Το τρίτο κεφάλαιο αφιερώνεται στην ιστορία της εξωστρέφειας του Ηνωμένου Βασιλείου, αναφέροντας τα πρώτα προϊόντα εξαγωγής της χώρας καθώς και την ανάπτυξη της μεταποίησης, η οποία ώθησε την αύξηση της εξωστρέφειας.

Σήμερα υπάρχει πληθώρα υπηρεσιών, στηριζόμενες από την κυβέρνηση, που ενισχύουν την εξωστρέφεια των βρετανικών επιχειρήσεων. Τα είδη των σύγχρονων εξαγωγών του Ηνωμένου Βασιλείου, δεν διαφέρουν τόσο από εκείνες του παρελθόντος, καθώς οι κορυφαίες κατηγορίες εξαγωγίσιμων προϊόντων παραμένουν σχετικά ίδιες. Οι κύριες διαφορές των πρώτων βρετανικών εξαγωγών με εκείνων σήμερα είναι ο όγκος και η αξία τους. Η ένταξη του Ηνωμένου Βασιλείου στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 1973, προκάλεσε ανησυχία για το μέλλον της βρετανικής οικονομίας και έτσι η ιδιότητα μέλους του Η.Β. διήρκησε επίσημα μέχρι το 2020. Υπάρχουν αναφορές ότι η έξοδος από την Ευρωπαϊκή Ένωση θα προκαλέσει κατάρρευση της βρετανικής οικονομίας, όμως είναι ακόμη πολύ νωρίς να βγει ένα επίσημο συμπέρασμα, καθώς απαιτείται πέρασμα πολλών ακόμη χρόνων ώστε να συλλεχθούν περισσότερα στοιχεία.

Λέξεις Κλειδιά : Εξωστρέφεια, Ηνωμένο Βασίλειο, Ευρωπαϊκή Ένωση, Εξαγωγές, Καινοτομία, Επιχειρήσεις.

ABSTRACT

Since the 16th century, UK businesses have been highly outward-looking, starting from the Mediterranean, Europe's most commercial hub, and ending with the Atlantic and Asia. This thesis studies the extroversion of British businesses, which means the export of British products and services to international trade.

This work begins introducing the types of British businesses, which are divided into public and private, the environment of each business and the first historical elements of entrepreneurship. Then, the role of innovation in business extroversion is studied, which enhances the success of a company when entering the global market. It also mentions the reasons why a company extroverts, what the benefits are and what obstacles are faced when entering foreign markets. The third chapter is devoted to the history of UK extroversion, citing the country's early exports as well as the development of manufacturing, which fueled the growth of outsourcing.

Today, there is a plethora of government-backed services that support the extroversion of British businesses. The types of modern UK exports are not so different from those in the past, as the leading categories of exportable products remain relatively the same. The export's volume and the value are the main differences between early British exports and those of today.

The United Kingdom's accession to the European Union in 1973, caused concern about the future of the British economy, thus, U.K. membership officially lasted until 2020. There are reports that leaving the European Union will cause the British economy to collapse, but it is still too early to draw an official conclusion, as it will take several more years for more data to be gathered.

Key Words: Extroversion, United Kingdom, European Union, Exports, Innovation, Businesses.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΛΙΣΤΑ ΠΙΝΑΚΩΝ	8
ΛΙΣΤΑ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	9
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	10
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	122
Οι βρετανικές επιχειρήσεις και η επιχειρηματικότητα.	122
1.1 Η έννοια της επιχείρησης και τα είδη στο Ηνωμένο Βασίλειο	122
1.2 Το Εξωτερικό και Εσωτερικό Περιβάλλον μιας επιχείρησης	188
1.3 Ορισμός Επιχειρηματικότητας	222
1.4 Ιστορική Αναδρομή Επιχειρηματικότητας	233
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	255
Εξωστρέφεια και Καινοτομία Επιχειρήσεων	255
2.1 Ορισμός Εξωστρέφειας	255
2.2 Ορισμός καινοτομίας και ο ρόλος της.	266
2.3 Ορισμός Παγκοσμιοποίησης	288
2.3.1 Αιτία Παγκοσμιοποίησης.	288
2.3.2 Περιβαλλοντικά Αίτια Παγκοσμιοποίησης	29
2.4 Ανταγωνιστικά Πλεονεκτήματα στις Παγκόσμιες Αγορές	300
2.5 Οι Περιορισμοί στο Διεθνές Εμπόριο	322
2.5.1 Οι Δασμολογικές Μεταρρυθμίσεις της Δεκαετίας του 1990	333
2.6 Είδη Εξαγωγικών Δραστηριοτήτων	344
2.7 Πλεονεκτήματα Εξαγωγικής Δραστηριότητας	355
2.8 Παράγοντες Που Επηρεάζουν την Εξωστρέφεια	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	39
Οι Πρώτες Βρετανικές Εξαγωγές	39
3.1 Ιστορική Αναδρομή Εξωστρέφειας Ηνωμένου Βασιλείου	39
3.2 16ος και 17ος αιώνας	400
3.3 18ος αιώνας	422
3.3.1 Οι επιπτώσεις της βιομηχανικής επανάστασης στην μεταποίηση του Ηνωμένου Βασιλείου.	433
3.4 19ος αιώνας	466
3.4.1 Το σιδηροδρομικό σύστημα και η μεταποίηση.	477

3.4.2 Το διεθνές εμπόριο του 19ου αιώνα.	488
3.4.3 Ο Ιμπεριαλισμός του ελεύθερου εμπορίου.	49
3.4.4 Οι επιπτώσεις της μακροχρόνιας κατάθλιψης στη βρετανική οικονομία.	50
3.5 20ος αιώνας	500
3.6 21ος Αιώνας	566
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	577
Η Σύγχρονη Εξωστρέφεια του Ηνωμένου Βασιλείου	576
4.1 Υπηρεσίες που βοηθούν στις εξαγωγές των επιχειρήσεων του Ηνωμένου Βασιλείου	576
4.2 Προϊόντα Εξαγωγής του Ηνωμένου Βασιλείου	61
4.3 Η αξία των εξαγωγών.	633
4.4 Κατηγορίες προϊόντων στο εμπόριο μεταξύ Ηνωμένου Βασιλείου και Ευρωπαϊκής Ένωσης	677
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	699
Σχέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης με το Ηνωμένο Βασίλειο	699
5.1 Ιστορική Αναδρομή Ευρωπαϊκής Ένωσης	699
5.2 Η Ένταξη του Ηνωμένου Βασιλείου στην Ευρωπαϊκή Ένωση.	70
5.3 Πλεονεκτήματα ένταξης Ηνωμένου Βασιλείου στην Ευρωπαϊκή Ένωση	733
5.3.1 Θετικές Επιπτώσεις Στις Εξαγωγές	755
5.4 Μειονεκτήματα ένταξης Ηνωμένου Βασιλείου στην Ευρωπαϊκή Ένωση.	766
5.5 Η Εξωστρέφεια στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Ενιαία Αγορά	777
5.5.1 Τα Πρότυπα και οι εμπορικές αποδόσεις του Ηνωμένου Βασιλείου	80
5.6 Η Αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση	80
5.6.1 Οι Επιπτώσεις της μεταβατικής περιόδου του Brexit στις βρετανικές εξαγωγές	822
5.7 Πως Επηρεάζονται οι Εξαγωγές από την Πολιτιστική και Γεωγραφική Απόσταση	844
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	866
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	888
A. ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ	888
B. ΕΛΛΗΝΙΚΗ	899
Γ. ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ	90

ΛΙΣΤΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1. Οι κορυφαίες 18 κατηγορίες προϊόντων εξαγωγής του Ηνωμένου Βασιλείου και το μερίδιό τους στη βρετανική οικονομία για το έτος 2021	621
Πίνακας 2. Η αξία των βρετανικών εξαγωγών και εισαγωγών για 7 κατηγορίες εμπορευμάτων το έτος 2011.	68
Πίνακας 3. Η αξία των βρετανικών εξαγωγών και εισαγωγών για 7 κατηγορίες εμπορευμάτων το έτος 2021.	69
Πίνακας 4. Τα αποτελέσματα δημοψηφίσματος του 1975 για ενσωμάτωση του Ηνωμένου Βασιλείου στην Ευρωπαϊκή Ένωση.	73
Πίνακας 5. Θέσεις Εργασίας που Απορρέουν από Εξαγωγές του Ηνωμένου Βασιλείου σε Χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης	76
Πίνακας 6. Θέσεις Εργασίας που Απορρέουν από Εξαγωγές του Ηνωμένου Βασιλείου σε Χώρες Εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης	76

ΛΙΣΤΑ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Σχεδιάγραμμα 1. Τα είδη των επιχειρήσεων στο Ηνωμένο Βασίλειο	178
Σχεδιάγραμμα 2. Το περιβάλλον μια επιχείρησης	222
Σχεδιάγραμμα 3. Η μηνιαία πορεία των εξαγωγών του Ηνωμένου Βασιλείου για το 2021 και η αξία τους σε βρετανικές λίρες (GBP).	632
Σχεδιάγραμμα 4. Η αξία των βρετανικών εξαγωγών σε ποσοστό του ΑΕΠ (1970-2021)	643
Σχεδιάγραμμα 5. Το ετήσιο κατά κεφαλήν ΑΕΠ του Ηνωμένου Βασιλείου για το 1970-2021	654
Σχεδιάγραμμα 6. Η ετήσια ανάπτυξη των βρετανικών εξαγωγών από το 1970 έως το 2021	665
Σχεδιάγραμμα 7. Οι εισαγωγές και οι εξαγωγές του Ηνωμένου Βασιλείου προς την Ευρωπαϊκή Ένωση για την δεκαετία 2011-2021.	676
Σχεδιάγραμμα 8. Τα πρότυπα στην ευρωπαϊκή ενιαία αγορά	78
Σχεδιάγραμμα 9. Η πορεία των συνολικών εξαγωγών του Ηνωμένου Βασιλείου πριν και μετά τη μεταβατική περίοδο Brexit (έτη 2019-2021)	832

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

- Α.Ε.Π. : Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
  - ΓΣΔΕ : Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου
  - E & A : Έρευνα και Ανάπτυξη
  - Ε.Ε. : Ευρωπαϊκή Ένωση
  - Ε.Ο.Κ. : Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
  - ΗΒ : Ηνωμένο Βασίλειο
  - ΗΠΑ : Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής
  - Κ.Α.Π. : Κοινή Αγροτική Πολιτική
  - Π.Ο.Ε. : Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου
-
- EU : European Union
  - ECU: European Currency Unit
  - GBP : Great British Pound
  - HMRC : Her Majesty's Revenue Services
  - LTD : Limited Liability Company
  - NAFTA : North American Free Trade Agreement
  - PLC : Public Limited Company
  - UK : United Kingdom
  - UKIP : United Kingdom Independence Party
  - UNLTD : Unlimited Company

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εξωστρέφεια των επιχειρήσεων συμβάλει στο να γνωστοποιηθούν οι επιχειρήσεις εκτός της χώρα προέλευσης με σκοπό να αυξηθούν οι πελάτες, οι επενδύσεις και τα κέρδη των επιχειρήσεων καθώς και το ΑΕΠ της χώρας που εδρεύουν. Η παγκοσμιοποίηση των επιχειρήσεων ενισχύει επίσης σε μεγάλο βαθμό την ανάπτυξη των επιχειρήσεων. Οι εξαγωγικές δραστηριότητες μπορεί να είναι έμμεσες, άμεσες ή να είναι με ενδοεταιρικές μεταβιβάσεις και έχουν το πλεονέκτημα του πλήρη ελέγχου σε οικονομικές δεσμεύσεις.

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία, γίνεται εισαγωγή στα είδη των επιχειρήσεων τα οποία βρίσκονται στο Ηνωμένο Βασίλειο, στην εξωστρέφεια των επιχειρήσεων, τη καινοτομία στη παγκοσμιοποίηση, στα είδη των εξαγωγών και στους παράγοντες που επηρεάζουν την εξωστρέφεια μιας επιχείρησης.

Η εργασία αυτή ασχολείται κυρίως με την εξωστρέφεια του Ηνωμένου Βασιλείου ξεκινώντας με την ιστορική αναδρομή από το 1535 έως το σύγχρονο Ηνωμένο Βασίλειο εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αναφέρεται ακόμη, η εποχή της βιομηχανικής επανάστασης, τον 18ο αιώνα, όπου η Βρετανία κατάφερε να είναι μια από τις κορυφαίες οικονομίες της Ευρώπης έπειτα από ραγδαία ανάπτυξη της μεταποίησης των βιομηχανιών της.

Στο τέλος της εργασίας αναφέρονται οι σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης με το Ηνωμένο Βασίλειο και γίνεται μια πλήρης αναφορά στο πώς δημιουργήθηκε η Ευρωπαϊκή Ένωση, πως εντάχθηκε σε αυτήν το Ηνωμένο Βασίλειο και η διαδικασία εξόδου του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Οι βρετανικές επιχειρήσεις και η επιχειρηματικότητα.

Στο κεφάλαιο “Οι βρετανικές επιχειρήσεις και η επιχειρηματικότητα”, ορίζεται αρχικά η έννοια της επιχείρησης και αναφέρονται τα είδη των επιχειρήσεων του Ηνωμένου Βασιλείου, οι οποίες χωρίζονται σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Στη συνέχεια αναλύεται το περιβάλλον μιας επιχείρησης, το οποίο αποτελεί το εσωτερικό περιβάλλον και εξωτερικό περιβάλλον, καθώς και οι παράγοντες που επηρεάζουν το κάθε περιβάλλον ξεχωριστά. Στο κεφάλαιο 1.3 ορίζεται η έννοια της επιχειρηματικότητας και τέλος στο κεφάλαιο 1.4 γίνεται περιληπτική αναφορά στην ιστορία της.

1.1 Η έννοια της επιχείρησης και τα είδη στο Ηνωμένο Βασίλειο

Επιχείρηση ορίζεται μια οργανωμένη παραγωγική και οικονομική μονάδα η οποία με τη χρήση των παραγωγικών της συντελεστών, παράγει προϊόντα ή/και υπηρεσίες και στοχεύει στη μεγιστοποίηση των κερδών της και την ταυτόχρονη ικανοποίηση των πελατειακών της αναγκών.

- Μορφές επιχειρήσεων του Ηνωμένου Βασιλείου.

Η ταξινόμηση των επιχειρήσεων του Ηνωμένου Βασιλείου σε κατηγορίες καθορίζεται κυρίως από τους ιδιοκτήτες τους και το μέγεθος της εταιρικής ευθύνης που έχουν. Το νομικό καθεστώς των επιχειρήσεων επηρεάζεται σημαντικά από τη διαφοροποίηση μεταξύ των ειδών, την ιδιοκτησία και ιδιαίτερα τι θα προκύψει αν η εταιρεία τεθεί σε εκκαθάριση.

Η βρετανική οικονομία χωρίζεται σε δύο βασικούς τομείς: τον δημόσιο τομέα και τον ιδιωτικό τομέα.

- Δημόσιος τομέας:

Ο δημόσιος τομέας συμπεριλαμβάνει:

1. Τοπικές αρχές.

2. Δημόσιες υπηρεσίες
3. Δημόσια διοίκηση.
4. Δημόσια Εκπαίδευση.
5. Εθνικό Σύστημα Υγείας.
6. Ένοπλες Δυνάμεις της Αυτού Μεγαλειότης.

➤ Ιδιωτικός τομέας:

Ο ιδιωτικός τομέας αποτελείται από ατομικούς εμπόρους, εταιρικές σχέσεις, ιδιωτικές και δημόσιες επιχειρήσεις, franchise επιχειρήσεις και συνεταιριστικές εταιρείες.

1. Ατομικός έμπορος (Sole trader): είναι ο πιο απλός και συνηθισμένος τύπος επιχείρησης και εγγραφή της πραγματοποιείται στην HMRC. Η Her Majesty's Revenue Services, που είναι γνωστή με τα αρχικά HMRC, είναι μια υπηρεσία της βρετανικής κυβέρνησης και είναι υπεύθυνη για την είσπραξη φόρων, πληρωμή επιδομάτων, επιβολή φορολογικών και τελωνειακών κανόνων και τον έλεγχο της πληρωμής του κατώτατου μισθού από τις βρετανικές εταιρείες στους υπαλλήλους της. Η διαχείριση της εταιρείας μοιάζει με αυτή της ατομικής επιχείρησης καθώς ο φορέας είναι ένα αυτοαπασχολούμενο άτομο. Ο φορέας έχει το δικαίωμα να διατηρήσει το σύνολο των αποδοχών ως εισόδημα, ενώ ταυτόχρονα υποχρεούται να πληρώσει φόρους και κοινωνική ασφάλιση αφού υποβληθεί από τον ίδιο μία δήλωση αυτοεκτίμησης. Ο ατομικός έμπορος έχει ευθύνες για τυχόν ατομικές υποχρεώσεις ή και υποχρεώσεις της κοινωνικής ιδιοκτησίας των συνολικών περιουσιακών στοιχείων.
2. Εταιρική Σχέση (partnership): είναι ένα είδος ομόρρυθμης εταιρείας στην οποία δύο ή περισσότερα άτομα συνάπτουν μία εταιρική σχέση και επομένως συμφωνούν να χωρίσουν τα κέρδη και τις ζημιές της εταιρείας. Οι εταίροι μοιράζονται επίσης τις υποχρεώσεις, τις δαπάνες, τα πλεονεκτήματα και τους κινδύνους που προκύπτουν από την διαχείριση της εταιρείας. Οι ιδιοκτήτες μιας εταιρικής σχέσης θεωρούνται αυτοαπασχολούμενοι, με αποτέλεσμα οποιαδήποτε απώλεια της εταιρείας να είναι

επιπλέον δική τους ευθύνη. Ο κάθε εταίρος υποχρεούται να καταβάλει φόρο για το μερίδιο του από τα κέρδη της επιχείρησης, το οποίο καθορίζεται από τη σύμβαση μεταξύ των εταίρων.

3. Εταιρεία Κοινοτικού Ενδιαφέροντος (Community Interest Company): Εταιρείες Κοινοτικού Ενδιαφέροντος είναι οι εταιρείες οι οποίες λειτουργούν με σκοπό την ενίσχυση των κοινοτήτων στις οποίες δραστηριοποιούνται και όχι στην μεγιστοποίηση των κερδών προς όφελος των μετόχων τους. Οι Επιχειρήσεις Κοινοτικού Ενδιαφέροντος είναι απλές στην ίδρυση τους και η φιλοσοφία τους είναι να χρησιμοποιούν τους πόρους και τα κέρδη τους σε επενδύσεις ώστε να ενισχυθούν οι υπηρεσίες που παρέχουν στην τοπική κοινωνία.

4. Ιδιωτικές (LTD) και δημόσιες (PLC) εταιρείες.

➤ Συνεργασία Περιορισμένης Ευθύνης: Είναι μια επιχείρηση παρόμοια με την εταιρική σχέση με τη μόνη διαφορά ότι η ευθύνη κάθε εταίρου είναι ισάξια με την επένδυσή του στην εταιρεία. Για να θεωρηθεί μία εταιρεία ως συνεργασία περιορισμένης ευθύνης απαιτείται η εγγραφή της στη HMRC και στη Companies House καθώς και η ετήσια δημιουργία και υποβολή των λογαριασμών τους. Η Companies House είναι η γραμματεία εταιρειών που εδρεύουν στο Ηνωμένο Βασίλειο και αρμόδιος της είναι το βρετανικό Υπουργείο Επιχειρήσεων, Ενέργειας και Βιομηχανικής Στρατηγικής. Όπως και στην εταιρική σχέση, απαιτούνται δύο ή περισσότερα μέλη τα οποία μπορούν να είναι άτομα ή και ακόμα επιχειρήσεις. Οι εταίροι έχουν την υποχρέωση να υποβάλλουν ετήσια δήλωση αυτοαξιολόγησης και να πληρώνουν φόρο εισοδήματος που αναλογεί με το μερίδιο των κερδών τους. Οι φόροι εξοφλούνται στην Εθνική ασφάλιση του Ηνωμένου Βασιλείου και στην HMRC.

➤ Απεριόριστη εταιρεία (Unlimited Company, UNLTD): Μια απεριόριστη εταιρεία διαφέρει Με μία εταιρεία περιορισμένης ευθύνης στο γεγονός ότι δεν υπάρχει συγκεκριμένο όριο ποσού που θα πρέπει να αποσπάσουν οι μέτοχοι σε περίπτωση

που η εταιρεία τεθεί σε εκκαθάριση. Οι μέτοχοι φέρουν πλήρες ευθύνη για τις οικονομικές υποχρεώσεις της εταιρείας μόνο σε περίπτωση επίσημης εκκαθάρισης. Το μέγεθος της ευθύνης των μετόχων είναι ανεξάρτητο από το μέγεθος της επένδυσης τους.

- Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης (Limited Companies): Μια εταιρεία περιορισμένης ευθύνης είναι συνήθως μία ιδιωτική εταιρεία ελεγχόμενη από τους διευθυντές της ενώ ανήκει στους μετόχους της. Είναι ένα διακριτό νομικό πρόσωπο με ανεξάρτητα νομικά καθήκοντα και προνόμια. Μία εταιρεία περιορισμένης ευθύνης προκειμένου να διατηρήσει τα κέρδη της και στη συνέχεια να τα μοιράσει στους μετόχους της, θα πρέπει αρχικά να πληρώσει τον εταιρικό φόρο. Ο εταιρικός φόρος του Ηνωμένου Βασιλείου επιβάλλεται σε οποιαδήποτε κέρδη εταιρειών και οντοτήτων που εδρεύουν στη χώρα αλλά και σε εκείνες με επέκταση στο εξωτερικό. Οι ετήσιες ευθύνες μιας εταιρείας περιορισμένης ευθύνης είναι η υποβολή αναφορών και αρχειοθέτησης τόσο με την Companies House όσο και με την υπηρεσία είσπραξης φόρων HMRC.

Οι εταιρείες περιορισμένης ευθύνης χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες: Ανώνυμη Εταιρεία (Public Limited Company, PLC), Ιδιωτική Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης με Μετοχές (Private Company Limited by Shares, LTD) και Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης με Εγγύηση (Company Limited by Guarantee)

- A. Ανώνυμη Εταιρεία (Public Limited Company, PLC): Η ιδιοκτησία μιας ανώνυμης εταιρείας είναι προσβάσιμη στο κοινό και οι μετοχές της είναι ανοιχτές για αγορά. Η ευθύνη κάθε μετόχου για την εταιρεία, συνήθως είναι ίση σε αξία με το ποσό της επένδυσης του. Για να λειτουργήσει μία ανώνυμη εταιρεία (PLC), θα πρέπει να παραχωρήσει μετοχές με συνολική αξία 50.000 λίρες τουλάχιστον.
- B. Ιδιωτική Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης με Μετοχές (Private Company Limited by Shares, LTD): Ένα από τα πιο συνηθισμένα είδη εταιρειών του Ηνωμένου Βασιλείου είναι η ιδιωτική εταιρεία περιορισμένης ευθύνης με μετοχές. Σε αντίθεση με δημόσιες

εταιρείες, η LTD δεν ανήκει σε κανένα δημόσιο μέλος, αλλά συνήθως κατέχεται από μία μη κυβερνητική οργάνωση (ΜΚΟ) ή από ένα μικρό αριθμό μετόχων. Όπως και σε προηγούμενες εταιρείες, οι οικονομικές υποχρεώσεις κάθε εταίρου, της εταιρείας περιορισμένης ευθύνης με μετοχές, είναι ανάλογες με το μέγεθος της επένδυσης του στην εταιρεία.

C. Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης με Εγγύηση (Company Limited by Guarantee): Οι εταιρείες περιορισμένης ευθύνης με εγγύηση δεν έχουν μετόχους αλλά μία ομάδα ατόμων που υπογράφουν ως εγγυητές ότι θα καταβάλουν ένα μικρό ποσό για την εκκαθάριση της επιχείρησης εάν χρειαστεί στο μέλλον. Η νομοθεσία του Ηνωμένου Βασιλείου υποχρεώνει αυτές τις επιχειρήσεις να φέρουν τη λέξη "περιορισμένη" (limited) στην ονομασία τους, με τη μόνη εξαίρεση να είναι η περίπτωση μιας επιχείρησης που τα κέρδη της δεν διανέμονται στους "εγγυητές" της. Σε αντίθεση με τα δύο προηγούμενα είδη εταιρειών περιορισμένης ευθύνης, το ποσό της επένδυσης του γενικού συνόλου των ατόμων που εμπλέκονται στην εταιρεία, δεν είναι ανάλογη με τις οικονομικές τους υποχρεώσεις.

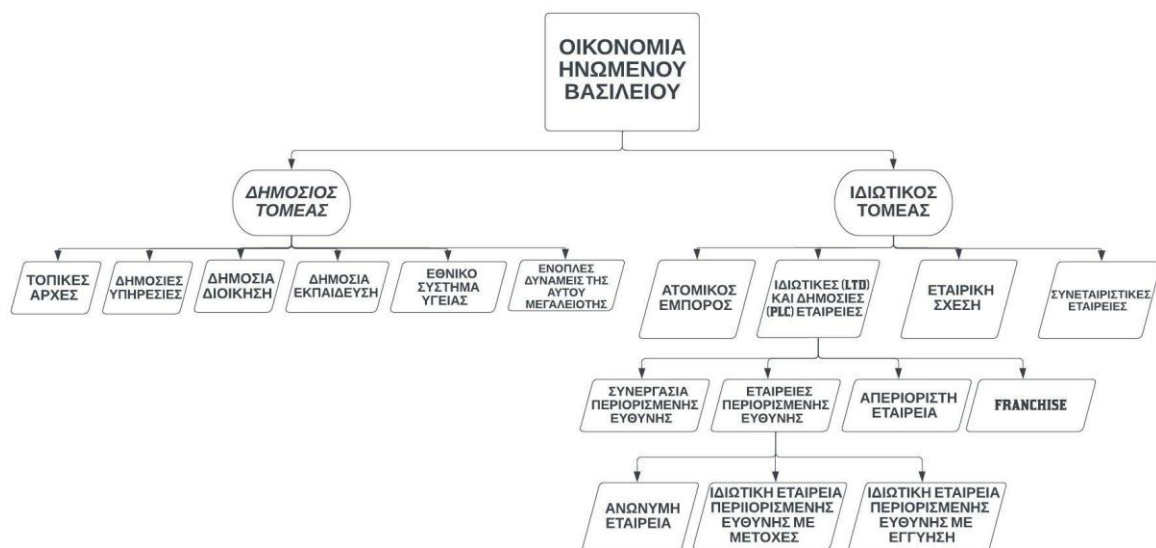
5. Franchise: Μια εταιρεία η οποία λαμβάνει το δικαίωμα από μία καθιερωμένη εταιρεία να χρησιμοποιήσει το εμπορικό της σήμα και επομένως να παράγει, να διανέμει ή να πουλά τα προϊόντα της, ονομάζεται franchise. Για να πραγματοποιηθεί η ενέργεια του franchising, απαιτείται η πληρωμή του τέλους franchise από την εταιρεία που επιθυμεί να αποκτήσει δικαιώματα, καθώς και ένα ποσοστό των εσόδων της να παραχωρείται στην καθιερωμένη εταιρεία. Μια franchise εταιρεία μπορεί να είναι μια από τις τρεις παρακάτω μορφές:

➤ Επιχειρηματική Μορφή Franchise: η οποία είναι η πιο συχνή μορφή franchising. Σε αυτή την περίπτωση η δικαιούχος εταιρεία (franchisor) παραχωρεί το δικαίωμα στη δικαιούχο εταιρεία (η franchise εταιρεία) να φέρει το όνομα και το λογότυπο της, να λειτουργεί υπό το ίδιο επιχειρηματικό μοντέλο καθώς και να έχει πρόσβαση σε ένα μέρος των οικονομικών της. Η

σύμβαση μεταξύ των δύο εταιρειών συμπεριλαμβάνει επίσης την παροχή βοήθειας από ειδικούς συμβούλους για ότι αφορά τη διοίκηση και τα οικονομικά της franchise εταιρείας.

- Franchise Διανομής Προϊόντων: στην οποία ένας δικαιούχος αγοράζει μία εταιρεία διανομής προϊόντων και η δικαιοπάροχος εταιρεία επιτρέπει την πώληση των προϊόντων της και τη χρήση του λογότυπου της. Η συγκεκριμένη σύμβαση δεν προσφέρει καμία οικονομική ή διοικητική βοήθεια για τη λειτουργία της franchise εταιρείας. Η επιχειρηματική σχέση των δύο εταιρειών μοιάζει περισσότερο με εκείνη ενός προμηθευτή και εμπόρου με τη μόνη διαφορά να είναι χρήση της επωνυμίας της δικαιούχου εταιρείας.
- Franchise Εταιρεία Παραγωγής: όπου η δικαιοπάροχος εταιρεία επιτρέπει την παραγωγή των προϊόντων και την παροχή των υπηρεσιών της από την franchise εταιρεία. Σε αυτή την περίπτωση, τα προϊόντα και υπηρεσίες έχουν την επωνυμία της καθιερωμένης εταιρείας και όχι της δικαιούχου εταιρείας.

Σχεδιάγραμμα 1. Τα είδη των επιχειρήσεων στο Ηνωμένο Βασίλειο

1.2 Το Εξωτερικό και Εσωτερικό Περιβάλλον μιας επιχείρησης

Το περιβάλλον της επιχείρησης αποτελείται από τους τρόπους με τους οποίους λειτουργούν οι οικονομικοί οργανισμοί. Οι παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν την λειτουργία μιας επιχείρησης είναι οι εξωτερικοί και οι εσωτερικοί. Οι παράγοντες που είναι εξωτερικοί προς την οργάνωση λέγονται εξωτερικό περιβάλλον και είναι αλληλοεπηρεαζόμενοι.

Οι εξωτερικοί παράγοντες μεταβάλλονται συνεχώς και για αυτόν τον λόγο ότι η επιχείρηση πρέπει να αλλάζει και να προσαρμόζεται ανάλογος, διότι αλλιώς κινδυνεύει η επιβίωση της. Για παράδειγμα οι αυξημένες τιμές της βενζίνης, του πετρελαίου αλλά και του φυσικού αερίου θα έχουν σοβαρές επιπτώσεις σε μια επιχείρηση εάν δεν ληφθούν υπόψη.

Το εσωτερικό περιβάλλον αποτελείται από χρηματοοικονομικούς, φυσικούς, ανθρώπινους και τεχνολογικούς πόρους. Το πως χρησιμοποιεί όμως η κάθε επιχείρηση τους τεχνολογικούς πόρους της διαφέρει από οργανισμό σε οργανισμό σε σχέση με την ανάπτυξη της τεχνολογίας που χρησιμοποιείται στο εξωτερικό περιβάλλον.

➤ Εξωτερικό Περιβάλλον

Στο εξωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης υπάρχουν οι κοινωνικοί, οι πολιτικοί, οι οικονομικοί και οι τεχνολογικοί παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν τον τρόπο λειτουργίας της επιχείρησης

1. Κοινωνικοί παράγοντες.

Η δημογραφική κατάσταση και οι τάσεις: Οι μελέτες στον πληθυσμό και οι αλλαγές σε αυτόν γίνονται με την Δημογραφία, οι επιχειρήσεις την συμβουλευονται ώστε να κατανοήσουν τις τάσεις και να κάνουν τα σχέδια τους για το μέλλον με βάση αυτά που ζητάει η κοινωνία.

Η εργασιακή ηθική με τα χρόνια έχει αλλάξει: Κάποτε ο εργαζόμενος ήταν ανοιχτός στις μεταθέσεις και στις αλλαγές ενώ πλέον πολλές προτάσεις απορριπτονται εξαιτίας των

τρόπων ζωής του κάθε εργαζόμενου. Επίσης, πλέον υπάρχουν πολλά ζευγάρια που επιδιώκουν να δουλεύουν στην ίδια πόλη αν όχι και στον ίδιο χώρο εργασίας οπότε πάλι οι μεταθέσεις αντιμετωπίζουν προβλήματα.

2. Πολιτικοί παράγοντες.

Όλες οι επιχειρήσεις έχουν τις πολιτικές τους και ενώ φαίνεται πως είναι νομικοί οι παράγοντες που την επηρεάζουν, είναι πολιτικοί.

3. Οικονομικοί παράγοντες.

Η διοίκηση μιας επιχείρησης πρέπει να ενημερώνεται για την οικονομική κατάσταση της χώρας, για το Ακαθαριστο Εγχώριο Προϊόν, το οποίο αποτελείται από τη συνολική αξία προϊόντων και υπηρεσιών που παράγονται σε μια χώρα μέσα σε ένα έτος. Επίσης θα πρέπει να γνωρίζει τα επιτόκια, τον πληθωρισμό και το ποσοστό ανεργίας.

- Ανταγωνιστές και προμηθευτές: Η διοίκηση πρέπει να προμηθεύεται πρώτες ύλες οι οποίες χρειάζονται στην παραγωγική διαδικασία. Καθήκον της είναι να εξασφαλίζει και σταθερή και σίγουρη προμήθεια πρώτων υλών είτε αυτές είναι εύκολο να βρεθούν είτε είναι σπάνιες. Ο αριθμός των προμηθευτών θα καθορίσει την τιμή των πρώτων υλών καθώς και την τιμολόγηση των προϊόντων. Εάν οι προμηθευτές είναι πολλοί τότε θα είναι υψηλός ο ανταγωνισμός και οι τιμές χαμηλές.
- Πελάτες: Για να έρθει η επιχείρηση κοντά στον πελάτη της πρέπει κατά τη λήψη των αποφάσεων της να λαμβάνει υπόψη το τι πραγματικά θέλουν, που το θέλουν, ποτέ και σε ποια μορφή. Μια επιχείρηση έχει πιθανότητα να αποτύχει εάν δεν καταφέρει να ικανοποιήσει μια από τις παραπάνω ανάγκες, έτσι ο πελάτης είναι η αγορά-στόχος και η διοίκηση θα πρέπει να γνωρίζει για αυτόν όσο περισσότερα γίνεται.
- Τεχνολογικοί παράγοντες: Τα πιο σημαντικά αποτελέσματα στις επιχειρήσεις γίνονται με τον τεχνολογικό παράγοντα, εφόσον η τεχνολογία συνεχίζει καθημερινώς να αλλάζει και βγαίνουν νέοι τεχνολογικοί τρόποι οι οποίοι κάνουν την παραγωγική διαδικασία ακόμη πιο εύκολη και γρήγορη.

➤ Εσωτερικό Περιβάλλον

Στο εσωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης υπάρχουν οι επιχειρησιακοί πόροι οι οποίοι είναι τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την ολοκλήρωση των στόχων της. Οι πόροι αυτοί, μπορεί να μοιάζουν με τους πόρους του εξωτερικού περιβάλλοντος όμως υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ τους.

1. Χρηματοδοτικοί ποροι.

Τα παρακρατηθέντα κέρδη είναι ο πιο οικονομικός τρόπος χρηματοδότησης μιας επιχείρησης για την ανάπτυξη της εφόσον τα χρήματα που έχουν κερδηθεί, παραμένουν στην επιχείρηση. Παρόλα αυτά, δεν επαρκούν μόνο αυτά τα κέρδη για την ανάπτυξη της και επομένως η επιχείρηση πρέπει να αναζητήσει κι άλλες πηγές. Το Δανειακό κεφάλαιο για παράδειγμα, είναι ένα δάνειο που απευθύνεται στην επιχείρηση για επαγγελματική χρήση και αποτελεί την πρώτη πηγή που θα αναζητήσει η επιχείρηση.

2. Φυσικοί πόροι.

Οι φυσικοί πόροι της επιχείρησης αποτελούνται από τα μηχανήματα της, τις εγκαταστάσεις της, τα αποθέματα και την διανομή της. Η διοίκηση πρέπει να προσέξει ώστε τα εργοστάσια της να είναι σε περιοχές όπου οι τοπικές αξίες συμβάλλουν στη μεταποιητική επιχείρηση. Οι παρακάτω πόροι, είναι τα μέσα που θα χρησιμοποιήσει η επιχείρηση ώστε να αυξήσει τα κέρδη της.

3. Ανθρωπinoι ποροι.

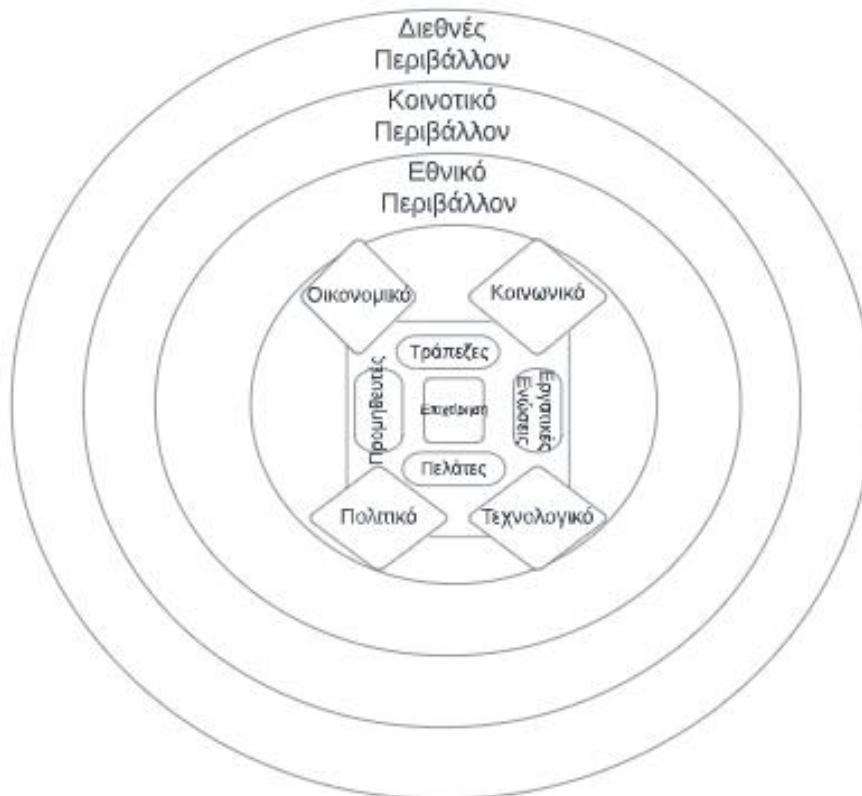
Οι ανθρώπινοι πόροι είναι οι άνθρωποι οι οποίοι αποτελούν το εργασιακό προσωπικό της επιχείρησης. Ο κύριος ρόλος τους είναι να υλοποιούν τις κατάλληλες εργασίες με σκοπό την επίτευξη των στόχων της επιχείρησης.

Υπάρχουν μερικά σημαντικά καθήκοντα στον τομέα αυτό που η επιχείρηση έχει να αντιμετωπίσει:

- Πρώτον, είναι να καταφέρει να βρει τους ανθρώπους που πληρούν τα απαραίτητα εργασιακά προσόντα και είναι αναγκαίοι για τον οργανισμό.
- Δεύτερον είναι να τους ορίσει τις κατάλληλες αρμοδιότητες.
- Τρίτο, με σκοπό την καλύτερη απόδοση των εργαζομένων, η διοίκηση πρέπει να βρει τα κατάλληλα κίνητρα που θα τους προσφέρει.
- Και τελευταίο, η επιχείρηση θα πρέπει να ορίζει ένα διοικητικό στέλεχος το οποίο θα αξιολογεί την απόδοση του εργαζομένου.

4. Τεχνολογικοί πόροι.

Η τεχνολογία η οποία χρησιμοποιείται σε όλα τα επίπεδα της επιχείρησης είναι και οι τεχνολογικοί πόροι της. Η επιχείρηση πρέπει να σκεφτεί τι τεχνολογία χρειάζεται ο οργανισμός και σε τι επίπεδο, επίσης ποιες ικανότητες έχει το προσωπικό της για την αξιοποίηση της και τέλος θα πρέπει να βρει την κατάλληλη τεχνολογία που χρειάζεται. Κάποιες επιχειρήσεις δεν χρειάζονται την προχωρημένη τεχνολογία για να λειτουργήσουν, αν όμως είναι απαραίτητη, τότε θα ήταν καλό μέσω σεμιναρίων να οργανώσει και να εκπαιδεύσει το προσωπικό της ώστε να γίνει κατάλληλο και να αξιοποιηθούν όλα τα καινούργια μέσα.

Σχεδιάγραμμα 2. Το περιβάλλον μια επιχείρησης

1.3 Ορισμός Επιχειρηματικότητας

Η επιχειρηματικότητα σαν έννοια υπάρχει όταν η επιχείρηση μπορεί και αξιοποιεί τις ευκαιρίες της μεγαλώνοντας έτσι το ανταγωνιστικό της πλεονέκτημα.

Σύμφωνα με τους Hisrich και Peters η επιχειρηματικότητα είναι η διαδικασία αφιέρωσης χρόνου και προσπάθειας για τη δημιουργία κάτι νέου το οποίο εμπεριέχει αξία μέσω της ανάληψης του σχετικού οικονομικού, ψυχολογικού και κοινωνικού ρίσκου. Η διαδικασία αυτή αναμένεται να ανταμείψει τον εμπλεκόμενο προσφέροντας του χρηματικά οφέλη ή προσωπική ικανοποίηση και ανεξαρτησία.

1.4 Ιστορική Αναδρομή Επιχειρηματικότητας

Η επιχειρηματικότητα ξεκίνησε από την αρχαιότητα με τις ανακαλύψεις, την υλοποίηση αλλά και τη σύλληψη νέων ιδεών. Υπήρχαν αρκετοί αρχαίοι οι οποίοι ήταν αρνητικοί ως προς την επιχειρηματικότητα αλλά και κάποιοι υπέρ. Σύμφωνα με τον Πλάτων, “η επιχειρηματικότητα και η συσσώρευση πλούτου και ιδιωτικής περιουσίας φθείρει ηθικά τον άνθρωπο”. Σε αντίθεση όμως με τον Πλάτων, Ο Ξενοφών και ο Δημοσθένης ήταν υπέρ στη προσπάθεια του επιχειρηματία να αναδείξει κάτι προς όφελος του.

Το διεθνές εμπόριο χρονολογείται περίπου στο 2000 π.Χ. , όπου φυλές από τη Βόρεια Αφρική μετέφεραν χουρμάδες και ρουχισμό στη Μέση Ανατολή με αντάλλαγμα μπαχαρικά και ελαιόλαδο. Αυτό αποτελεί την αρχή αλλά και την επέκταση του εμπορίου. Η απόδοση του διεθνούς εμπορίου οδηγούσε σε πολιτική και στρατιωτική ισχύ, καθώς οι αρχαίοι πόλεμοι είχαν ως κύριο σκοπό τη διατήρηση της κυριαρχίας στο εμπόριο. Για παράδειγμα, για περίπου 100 χρόνια, η Ρώμη έκανε τρεις πολέμους με την Καρχηδόνα με σκοπό την διατήρηση της υπεροχής της στις εμπορικές συναλλαγές. Κατά τη διάρκεια του Μεσαίωνα, κυρίαρχος στην παγκόσμια αγορά ήταν η Ιταλία λόγω της κεντρικής θέσης της που ενίσχυσε τις διεθνείς επιχειρηματικές δραστηριότητες.

Το 1453, αποκόπηκαν οι διαδρομές Ευρώπης με Κίνα όταν οι Τούρκοι κατέκτησαν την Κωνσταντινούπολη και έτσι πήραν τον έλεγχο της Μέσης Ανατολής. Μετά την ανακάλυψη της Αμερικής από το Χριστόφορο Κολόμβο άνοιξαν νέοι εμπορικοί δρόμοι, οι έποικοι πουλούσαν πρώτες ύλες, μέταλλα και δημητριακά στην Ευρώπη με αντάλλαγμα τσάι, μεταποιημένα αγαθά και άλλα. Άλλο ένα σημαντικό γεγονός τη διάρκεια της αποικιακής περιόδου και της εποχής του ιμπεριαλισμού, ήταν η αύξηση των άμεσων ξένων επενδύσεων και των πολυεθνικών εταιρειών, όταν Ευρωπαίοι καπιταλιστές από ιμπεριαλιστικές δυνάμεις, όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, Γαλλία, Ολλανδία, Ισπανία, Βέλγιο και Πορτογαλία, ανέπτυξαν νέες επιχειρήσεις σε Αμερική, Ασία και Αφρική. Έτσι, ιδρύθηκαν δίκτυα τραπεζικών συναλλαγών, μεταφορών και εμπορίου που διατηρούνται μέχρι σήμερα, όπως για παράδειγμα η British East India Company (1602). Κατά τη διάρκεια του δέκατου ένατου

αιώνα, με την βοήθεια των εφευρέσεων και των μέσων μεταφοράς, μειώθηκαν τα κόστη των προϊόντων και δημιουργήθηκαν μεγαλύτερα εργοστάσια. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα το εύρος των άμεσων ξένων επενδύσεων και οι μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες γιγαντώθηκαν επενδύοντας σε Ασία, Ευρώπη και Αμερική.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Εξωστρέφεια και Καινοτομία Επιχειρήσεων

Το κεφάλαιο 2 επικεντρώνεται στην εξωστρέφεια των επιχειρήσεων και στην σημαντικότητα της καινοτομίας σε αυτή. Στα δύο πρώτα κεφάλαια (2.1 και 2.2), αναφέρονται οι ορισμοί της εξωστρέφειας και της καινοτομίας. Στη συνέχεια εξετάζεται ο ρόλος της καινοτομίας των επιχειρήσεων στην εξωστρέφεια και κατά πόσο σημαντικό είναι να γίνει Έρευνα και Ανάπτυξη πριν ή μετά την εισαγωγή στην παγκόσμια αγορά. Στο κεφάλαιο 2.3 ορίζεται η έννοια της παγκοσμιοποίησης και μετά αναλύονται οι λόγοι που ωθούν μια επιχείρηση να αποφασίσει να παγκοσμιοποιηθεί. Στο επόμενο κεφάλαιο (2.4), αναφέρονται οι 4 πιο γνωστοί τρόποι εξασφάλισης ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος που βοηθά μια επιχείρηση να επιβιώσει στην παγκόσμια αγορά. Στη συνέχεια, αναφέρονται οι περιορισμοί που αντιμετωπίζει μια επιχείρηση στο διεθνές εμπόριο και οι δασμολογικές μεταρρυθμίσεις που έγιναν το 1995. Στα κεφάλαια 2.6 και 2.7 αναλύονται τα είδη των εξαγωγικών δραστηριοτήτων, οι οποίες χωρίζονται σε έμμεσες και άμεσες εξαγωγές και ενδοεταιρικές μεταβιβάσεις, και πώς μπορεί μια επιχείρηση να επωφεληθεί από αυτές. Τέλος, αναφέρονται τα διάφορα είδη παραγόντων που επηρεάζουν την εξωστρέφεια μιας επιχείρησης και οι τρόποι ανταπόκρισης για κάθε έναν από αυτούς.

2.1 Ορισμός Εξωστρέφειας

Εξωστρέφεια είναι το σύνολο των διαδικασιών που θα επιτρέψουν σε μια μεμονωμένη επιχειρηματική μονάδα να ενωθεί με τις διεθνείς αγορές στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης. Οι διαδικασίες αυτές θα της επιτρέψουν να απελευθερώσει τη δυναμική της εκτός των εθνικών συνόρων της, να αναπτύξει τις εμπορικές δραστηριότητες της σε νέες αγορές, να μεγιστοποιήσει το πελατολόγιο και το τελικό κέρδος της από την αύξηση των συναλλαγών και πωλήσεων.

Η εξωστρέφεια στις επιχειρήσεις αποτελεί σημαντικό παράγοντα προκειμένου όλες οι παραγωγικές επιχειρήσεις να έχουν ως στόχο τη γνωστοποίηση των προϊόντων τους σε χώρες με αγορά μεγαλύτερης δύναμης.

2.2 Ορισμός καινοτομίας και ο ρόλος της.

Καινοτομία ορίζεται ως η αποτελεσματική εφαρμογή νέων ιδεών ή/και πρακτικών ανακαλύψεων στον οικονομικό, παραγωγικό και κοινωνικό τομέα για την βελτίωση αγαθών, μεθόδων και υπηρεσιών.

➤ Ο ρόλος της καινοτομίας στην εξωστρέφεια.

Πολλές μελέτες έχουν διεξαχθεί για την σχέση μεταξύ εξαγωγών και παραγωγικότητας η οποία προσφέρει σημαντικά πλεονεκτήματα στη παγκοσμιοποίηση. Υπάρχουν δύο βασικές θεωρίες που αναλύουν την σχέση αυτή, όπου αν και ανταγωνιστικές, η μία δεν αποκλείει την άλλη.

Η πρώτη θεωρία είναι γνωστή ως υπόθεση της «αυτοεπιλογής» η οποία εξηγεί ότι οι επιχειρήσεις αποφασίζουν να επενδύσουν σε έρευνα και ανάπτυξη πριν εισέλθουν στην ξένη αγορά. Η απόφαση για εισαγωγή στην ξένη αγορά επηρεάζεται σημαντικά από το κόστος της εξαγωγικής δραστηριότητας που περιλαμβάνει τα έξοδα μεταφοράς, διανομής και μάρκετινγκ. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω έξοδα, οι επιχειρήσεις που έχουν σκοπό να εξάγουν στο μέλλον, επικεντρώνονται στην βελτίωση των προϊόντων και των υπηρεσιών τους προκειμένου να μειώσουν το ρίσκο αποτυχίας της εξαγωγικής δραστηριότητας. Μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία χρόνια, όπως αυτές των Kirbach και Schmiedeberg (2008) και του Chada (2009), υποστηρίζουν ότι η απόφαση των επιχειρήσεων να επενδύσουν στην βελτίωση της παραγωγής πριν την είσοδο στην ξένη αγορά αποτελεί τακτικό μέσο για επιτυχία. Οι Lang κ.ά. (2009) εξέτασαν περαιτέρω την υπόθεση της αυτοεπιλογής και υποστηρίζουν ότι η απόφαση μιας επιχείρησης να επενδύσει σε έρευνα και ανάπτυξη αναλογεί με τα κόστος της εξαγωγικής αγοράς.

Η δεύτερη θεωρία είναι γνωστή ως υπόθεση μάθησης μέσω εξαγωγής και εξηγεί ότι οι επιχειρήσεις πρώτα εισέρχονται στην ξένη αγορά και εφόσον εκμεταλλευτούν τις ευκαιρίες της παγκόσμιας αγοράς, τότε βελτιώνουν την παραγωγή τους. Άλλοι παράγοντες που ενισχύουν την υπόθεση μάθησης μέσω εξαγωγής, είναι ο μεγάλος βαθμός ανταγωνισμού που συναντά μια επιχείρηση στη ξένη αγορά καθώς και η συλλογική ανατροφοδότηση που δέχεται από ξένους πελάτες. Έχουν γίνει πολλές μελέτες που υποστηρίζουν την παραπάνω θεωρία, όπως εκείνες των Crespi κ.ά. (2008), Damijan κ.ά. (2010) και Girma κ.ά. (2008), οι οποίες ενισχύουν την ιδέα ότι μια επιχείρηση πετυχαίνει καλύτερη έρευνα και ανάπτυξη αφότου εισέλθει στην εξαγωγική αγορά.

Σύμφωνα με μελέτες, οι οποίες έχουν συλλέξει δεδομένα από μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις, έχει προταθεί ότι οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις τείνουν να επενδύουν σε έρευνα και ανάπτυξη περισσότερο από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Ένα σημαντικό εμπόδιο που αντιμετωπίζει μια επιχείρηση κατά την διάρκεια της έρευνας και ανάπτυξης είναι το κόστος απόκτησης νομικής προστασίας για καινοτομία καθώς και το κόστος για την επιβολή της. Σύμφωνα με την μελέτη των Jensen και Webster (2006), λόγω του μεγάλου αριθμού μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην αγορά, είναι σημαντικό τέτοιου είδους επιχειρήσεις να επενδύουν σε έρευνα και ανάπτυξη προκειμένου να καινοτομήσουν με επιτυχία και επομένως να έχουν μια αποτελεσματική είσοδο στην ξένη αγορά.

Τέλος, μια ακόμη μελέτη που διεξήγαγε ο Schumpeter (1934), ανέλυσε την καινοτομία με όρους αγοράς, οργάνωσης, προϊόντος και διαδικασίας και διαπιστώθηκε ότι ορισμένοι βιομηχανικοί τομείς δίνουν μεγαλύτερη έμφαση σε ένα είδος καινοτομίας ενώ άλλοι τομείς σε κάποιο άλλο είδος. Έτσι, ανάλογα τον βιομηχανικό κλάδο μιας επιχείρησης, τα επίπεδα αποτυχίας στην αγορά κατά την καινοτομία καθώς και τα επίπεδα επιτυχίας απόκτησης νομικής προστασίας κατά την διάρκεια της καινοτομίας διαφέρουν σημαντικά.

2.3 Ορισμός Παγκοσμιοποίησης

Παγκοσμιοποίηση ορίζεται η σταθερή και συνεχή αύξηση των οικονομικών, πολιτικών και κοινωνικών σχέσεων μεταξύ εθνών, έτσι ώστε άτομα, εταιρείες και έθνη να εκμεταλλευτούν την ευκαιρία επέκτασης σε παγκόσμιο επίπεδο.

2.3.1 Αιτία Παγκοσμιοποίησης.

Ένας βασικός λόγος που μία επιχείρηση επιθυμεί να εισέλθει στο παγκόσμιο πλαίσιο της αγοράς είναι η αξιοποίηση των βασικών ικανοτήτων της. Για παράδειγμα, αν μία επιχείρηση μιας χώρας έχει αναπτυχθεί τεχνολογικά περισσότερο, σε σχέση με επιχειρήσεις άλλων χωρών, και επιθυμεί να υπάρξει μία άνοδος των εσόδων της θα πρέπει να αξιοποιήσει το πλεονέκτημα που έχει και να εισέλθει σε αγορές άλλων χωρών που δεν έχουν τη συγκεκριμένη τεχνολογική ανάπτυξη.

Ένα ακόμα αξιοσημείωτο κίνητρο παγκοσμιοποίησης μιας επιχείρησης είναι η απόκτηση πόρων και προμηθειών που είναι δύσκολο να αποκτηθούν ή δεν διατίθενται στην χώρα που δραστηριοποιείται. Τέτοιοι πόροι ή τέτοιες προμήθειες μπορεί να είναι συγκεκριμένα υλικά, εργατικό δυναμικό, κεφάλαιο ή τεχνολογία. Έτσι, για μία επιχείρηση μπορεί να είναι φθηνότερο ή πιο εφικτό να στραφεί σε μία ξένη αγορά για την ικανοποίηση των αναγκών της.

Ο λόγος επιθυμίας παγκοσμιοποίησης επιχειρήσεων που συναντάμε συχνά, είναι η αναζήτηση νέων αγορών. Αυτό συμβαίνει συνήθως όταν η τοπική αγορά μιας επιχείρησης θεωρείται ώριμη, δηλαδή ένα συγκεκριμένο προϊόν που διαθέτει η επιχείρηση διατίθεται σε χώρες που έχουν τους οικονομικούς πόρους για την συχνή αγορά του, με αποτέλεσμα να μην είναι πλέον δυνατή η άνοδος των εσόδων στις χώρες αυτές. Έτσι λοιπόν, η εισαγωγή μιας επιχείρησης σε μία νέα αναδυόμενη αγορά θα παρουσιάσει μία άνοδο στην παραγωγή και ταυτόχρονα μία πτώση στο μέσο κόστος της καθώς και μία αλλαγή στην ροή των εσόδων της.

Τέλος, μία επιχείρηση εισέρχεται στην παγκόσμια αγορά για τον απλό λόγο της ύπαρξης καλύτερου ανταγωνισμού με τις αντίπαλες επιχειρήσεις. Για παράδειγμα, μία ηγετική εταιρεία έξυπνων κινητών τηλεφώνων (smartphones) θα μπορούσε να κάνει επιθετικό μάρκετινγκ κατά μιας ανταγωνιστικής εταιρείας αν η ανταγωνιστική δεν εισέλθει στην αγορά που η ηγετική κυριαρχεί.

2.3.2 Περιβαλλοντικά Αίτια Παγκοσμιοποίησης

➤ Αλλαγές στο πολιτικό περιβάλλον

Το πιο σύνηθες εμπόδιο μετά τον Α Παγκόσμιο Πόλεμο που ήρθαν αντιμέτωποι οι επιχειρήσεις στο διεθνές εμπόριο, ήταν οι δασμοί και οι ποσοστώσεις που εφάρμοσαν οι εθνικές κυβερνήσεις στα εισαγόμενα προϊόντα. Αν και οι πολιτικές αυτές είχαν θετικό αντίκτυπο στις συμβάσεις κρατικών προμηθειών των εγχώριων επιχειρήσεων, παρουσιάστηκε πτώση του διεθνές εμπορίου και των διεθνών επενδύσεων (τη δεκαετία του 1930).

Ύστερα από τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, μία διαπραγμάτευση μεταξύ των κύριων εμπορικών δυνάμεων, θα έχει ως αποτέλεσμα την χαλάρωση των πολιτικών απέναντι στο εξωτερικό εμπόριο. Κύρια αντικείμενα στο πλαίσιο της διαπραγμάτευσης βρέθηκαν να είναι η μείωση των δασμών και των ποσοστώσεων και η ακύρωση των φραγμών στις άμεσες ξένες επενδύσεις. Οι συμφωνίες αυτές που έγιναν μεταξύ χωρών, είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Συμφωνίας Mercosur και της Βορειοαμερικανική Συμφωνίας Ελεύθερων Εμπορικών Συναλλαγών (North American Free Trade Agreement, NAFTA).

➤ Τεχνολογικές Αλλαγές

Οι αλλαγές στην τεχνολογία από την αρχή του εμπορίου μέχρι σήμερα δείχνουν πόσο οι διεθνείς επιχειρήσεις είναι πλέον πιο εφικτές και πιο κερδοφόρες. Για παράδειγμα, πριν εφευρευθούν τα αεροσκάφη ο μόνος τρόπος εμπορίου προϊόντων και υπηρεσιών μεταξύ χωρών που τις χώριζαν θάλασσες, ήταν με ιστιοφόρα πλοία και χρειαζόταν περισσότερο καιρό να φτάσουν στις επιθυμητές χώρες. Οι σημαντικές επίσης αλλαγές της τεχνολογίας στον τομέα της επικοινωνίας, όπως για παράδειγμα, το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mail) και των έξυπνων κινητών τηλεφώνων και υπολογιστών καθώς και η ταχεία επεξεργασία μεγάλου όγκου πληροφοριών (αποθέματα, παραγγελίες, πελατολόγιο κλπ), διευκόλυναν σε τεράστιο βαθμό την επικοινωνία μεταξύ στελεχών, πελατών, εμπόρων και προμηθευτών. Έτσι λοιπόν, οι βελτιώσεις της τεχνολογίας τόσο των μεταφορών όσο και των επικοινωνιών επιτάχυναν την εξέλιξη, προς το καλύτερο, της διοίκησης διεθνών επιχειρήσεων και διευκόλυναν την επέκτασή επιχειρήσεων σε διεθνείς αγορές.

2.4 Ανταγωνιστικά Πλεονεκτήματα στις Παγκόσμιες Αγορές

Για να μπορέσει μία επιχείρηση να ανταγωνιστεί στη διεθνή αγορά, θα πρέπει να κατοχυρώσει ένα εφικτό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Οι πιο γνωστοί τρόποι εξασφάλισης του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος είναι: η κατοχή δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, η επένδυση σε έρευνα και ανάπτυξη, η επίτευξη οικονομιών φάσματος και εκμετάλλευση της καμπύλης εμπειρίας.

➤ Απόκτηση Δικαιωμάτων Πνευματικής Ιδιοκτησίας:

Τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας περιέχουν: το εμπορικό σήμα, την εμπορική ονομασία, το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας και το δικαίωμα αναπαραγωγής μιας επιχείρησης. Η επιχείρηση που αποκτά δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, αποκτά ταυτόχρονα πλεονέκτημα σε σύγκριση με ανταγωνιστικές επιχειρήσεις.

➤ Ενίσχυση Έρευνας και Ανάπτυξης (ή E&A):

Για μία επιχείρηση με προϊόντα υψηλού τεχνολογικού επιπέδου, η είσοδος στην αγορά αποτελεί μία ενέργεια υψηλού κόστους και για τον λόγο αυτό συχνά διστάζουν να ανταγωνιστούν εναντίον εδραιωμένων επιχειρήσεων. Για να έχει μία επιχείρηση την ευκαιρία κυριαρχίας στην παγκόσμια αγορά, θα πρέπει να επενδύσει πρώτη και επομένως να αποκτήσει το πλεονέκτημα του πρωτοπόρου σε αγαθά που χρειάζονται εντατική έρευνα και ανάπτυξη. Με την έρευνα και ανάπτυξη, επιχειρήσεις που κατέχουν μεγάλες εγχώριες αγορές, πλεονεκτούν σε σχέση με τις ξένες ανταγωνιστικές επιχειρήσεις σε προϊόντα υψηλού τεχνολογικού επιπέδου, καθώς έχουν την ευκαιρία να λαμβάνουν ταχύτερη αξιόπιστη ανατροφοδότηση από τους πελάτες της. Επομένως οι πληροφορίες που απορρέουν από την έρευνα και ανάπτυξη, εφόσον η επιχείρηση πραγματοποιήσει αναγκαίες δαπάνες, ενισχύουν την ανταπόκριση των εγχώριων και κατ'επέκταση ξένων πελατών της, δημιουργώντας έτσι ανταγωνιστικότητα και εμπορικές ροές μεταξύ εθνών.

➤ Επίτευξη Οικονομιών Φάσματος (economies of scope):

Ένας ακόμη τρόπος κατοχής ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος στην παγκόσμια αγορά είναι η εκπλήρωση οικονομιών φάσματος οι οποίες προκύπτουν όταν αυξάνονται τα παραγόμενα προϊόντα μιας επιχείρησης και κατά σειρά μειώνεται το μέσο συνολικό της κόστος. Για παράδειγμα, μία επιχείρηση με ευρεία σειρά προϊόντων έχει τη δυνατότητα να ζητήσει από ειδικευμένους προγραμματιστές ηλεκτρονικών υπολογιστών και έμπειρους στο σχεδιασμό, την κοστολόγηση και την έρευνα της αγοράς να χρησιμοποιήσουν τις γνώσεις τους και να εμπλουτίσουν τα τμήματα παραγωγής και διανομής των προϊόντων της. Με αυτόν τον τρόπο, οι επιχειρήσεις αποκτούν χαμηλό μέσο κόστος που τους αποφέρει το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστών τους στην διεθνή αγορά.

➤ Εκμετάλλευση Της Καμπύλης Εμπειρίας:

Για μία επιχείρηση, η εκμετάλλευση της καμπύλης εμπειρίας μπορεί να είναι τόσο σημαντική ώστε να έχει τη δυνατότητα να ελέγξει τον διεθνή ανταγωνισμό της βιομηχανίας στην οποία εντάσσεται. Για παράδειγμα, όσο μία επιχείρηση συγκεντρώνει εμπειρία για την κατασκευή ορισμένων προϊόντων της, το κόστος παραγωγής τους μειώνεται. Με αυτόν τον τρόπο, η επιχείρηση έχει τη δυνατότητα να κερδίσει και να διατηρήσει ηγετική θέση στην παραγωγή των προϊόντων αυτών και επομένως να αποκτήσει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι επιχειρήσεων του ίδιου κλάδου.

2.5 Οι Περιορισμοί στο Διεθνές Εμπόριο

Κάθε κυβέρνηση, σε αντίθεση με τους καταναλωτές της, δίνει προτεραιότητα στη διακίνηση και αγορά εγχώριων προϊόντων. Ο λόγος αυτής της διάκρισης είναι η επιθυμία των κυβερνήσεων να πετύχουν αύξηση της απασχόλησης και παραγωγής αν επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται εγχώρια. Για να ικανοποιήσουν αυτή την επιθυμία, λοιπόν, είχαν τη δυνατότητα να επιβάλλουν εμπορικούς φραγμούς στα εισαγόμενα προϊόντα.

Οι εμπορικοί φραγμοί που επιβάλλονται από τις κυβερνήσεις χωρίζονται σε: δασμολογικούς και μη δασμολογικούς. Συγκεκριμένα, ενώ οι μη δασμολογικοί φραγμοί δεν έχουν φορολογικό χαρακτήρα, πετυχαίνουν είτε την υπερτιμολόγηση είτε τον περιορισμό της εισαγόμενης ποσότητας των προϊόντων σε μια χώρα και χωρίζονται σε:

- Ποσοτώσεις: οι οποίες εστιάζουν στο ποσοτικό περιορισμό των εισαγόμενων προϊόντων και μόλις ξεπεραστούν κάθε περαιτέρω εισαγωγή φορολογείται με πρόσθετη επιβάρυνση κατά ένα ποσοστό.
- Εθελοντικοί περιορισμοί εξαγωγών: που ρυθμίζουν την ετήσια ποσοτική εισαγωγή προϊόντων. Αν και έχουν παρόμοιο χαρακτήρα με τις ποσοτώσεις, διαφέρουν στο

γεγονός ότι ο περιορισμός αυτός επιβάλλεται από την χώρα που προωθεί τα προϊόντα και όχι την χώρα εισαγωγής.

- Κυβερνητικά κριτήρια εισαγωγών: που έχουν προστατευτικό χαρακτήρα για την υγεία των καταναλωτών και έχουν τη δυνατότητα να περιορίσουν ή και ακόμα να απαγορεύσουν την εισαγωγή συγκεκριμένων προϊόντων.
- Επιδοτήσεις: οι οποίες αποτελούνται από χαμηλότοκα δάνεια μακροπρόθεσμης σημασίας, επιχορηγήσεις σε μετρητά και εκπτώσεις στην φορολογία. Οι συγκεκριμένες επιδοτήσεις, χορηγούνται από την κυβέρνηση της εισαγόμενης χώρας σε βιομηχανικούς κλάδους της εξαγόμενης χώρας έτσι ώστε να μπορέσουν να αναπτυχθούν και να διασφαλίσουν την παραγωγή τους.
- Τελωνειακή κατάταξη: η οποία είναι μία σημαντική διαδικασία ελέγχου και κατάταξης εξαγόμενων προϊόντων από τελωνειακούς εργαζόμενους καθώς υπάρχουν 9000 κατηγορίες στις οποίες κατατάσσονται τα προϊόντα. Κάθε κατηγορία διαφέρει στο μέγεθος του δασμού και στην επιπρόσθετη φορολογία εάν το προϊόν μελλοντικά χρειαστεί να επιβληθεί σε ποσοστώσεις.

2.5.1 Οι Δασμολογικές Μεταρρυθμίσεις της Δεκαετίας του 1990

Οι συνεχείς και αυστηροί εμπορικοί φραγμοί είχαν φτάσει σε σημείο την εισαγωγή προϊόντων σε πολλές χώρες σχεδόν απίθανη να πραγματοποιηθεί. Έτσι λοιπόν, τη δεκαετία το 1990 υπήρξαν δύο σημαντικές εξελίξεις στην παγκόσμια αγορά.

Το πρώτο γεγονός ήταν η δημιουργία της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου (ΓΣΔΕ) από 150 κράτη, όπου αργότερα (1995), ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ) την αντικατέστησε. Ο κύριος στόχος της ΓΣΔΕ ήταν να διευκολύνει το διεθνές εμπόριο, περιορίζοντας τους εμπορικούς φραγμούς και ιδιαίτερα τις κυβερνητικές επιδοτήσεις, καθώς υπήρξε λόγος για ένα είδος αδίκων εμπορικών πρακτικών από πολλές επιχειρήσεις. Η ΓΣΔΕ

εστίασε επίσης στη διασφάλιση της πνευματικής ιδιοκτησίας των επιχειρήσεων που συμπεριλαμβάνει τα εμπορικά σήματα, τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας και τα πνευματικά δικαιώματα.

Το δεύτερο γεγονός που χάραξε την δασμολογική μεταρρύθμιση ήταν η επινόηση περιφερειακών εμπορικών ζωνών με τις μεγαλύτερες να είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση, βόρεια Αμερική, η νότια Αμερική και η Ασία. Πλέον το εμπόριο μεταξύ χωρών που ανήκουν στην ίδια πολιτική ζώνη είναι πιο ευέλικτο, καθώς οι εμπορικοί φραγμοί περιορίζονται ή απλά δεν ισχύουν.

2.6 Είδη Εξαγωγικών Δραστηριοτήτων

Έμμεσες και άμεσες εξαγωγές καθώς και ενδοεταιρικές μεταβιβάσεις αποτελούν μορφές των εξαγωγικών δραστηριοτήτων.

➤ Έμμεσες Εξαγωγές

Όταν μια επιχείρηση πουλάει το προϊόν της σε ένα πελάτη ο οποίος βρίσκεται εγχώρια και ο ίδιος εξάγει το προϊόν μεταποιημένο ή και στην αρχική του μορφή θεωρείται πως κάνει μια έμμεση εξαγωγή. Για παράδειγμα, μια επιχείρηση παράγει χειροποίητα πορτοφόλια και τις ταχυδρομεί σε πελάτες της στην Ελβετία και στην Γαλλία. Διατηρούν στενές επαφές με τους πελάτες της και αναλαμβάνει το δικό της μάρκετινγκ και πωλήσεις. Επίσης μια επιχείρηση μπορεί να πουλάει προϊόντα σε μια τοπική θυγατρική μιας ξένης επιχείρησης η οποία στη συνέχεια μεταφέρει τα προϊόντα της πρώτης επιχείρησης στην ξένη χώρα. Ένα ακόμη παράδειγμα, θα μπορούσε να είναι μια αεροπορική εταιρεία η οποία πουλάει ένα προϊόν σε επιβάτες οι οποίοι πηγαίνουν σε μια ξένη χώρα προκειμένου να γίνει γνωστοποίηση του προϊόντος.

➤ Άμεσες Εξαγωγές

Άμεσες εξαγωγές θεωρούνται οι πωλήσεις που γίνονται απευθείας από τους πωλητές σε πελάτες, διανομείς και τελικούς χρήστες οι οποίοι όμως βρίσκονται εκτός της χώρας προέλευσης της επιχείρησης. Για παράδειγμα, μια άμεση εξαγωγή περιλαμβάνει την απευθείας εξαγωγή σε έναν πελάτη που ενδιαφέρεται να αγοράσει το προϊόν. Οι επιχειρήσεις οι οποίες πραγματοποιούν τις άμεσες εξαγωγές αποκτούν πολύ καλή εμπειρογνωσία στον τομέα της διεθνής δραστηριοποίησης αλλά και καταφέρνουν να δημιουργήσουν μια πλήρη εικόνα για τις χώρες στις οποίες δραστηριοποιούνται μεμονωμένα. Αυτό δίνει ένα πλεονέκτημα στο ότι η επιχείρηση αποκτά εμπειρία και μπορεί και εκμεταλλεύεται σωστά τις εξαγωγές. Επίσης όλη αυτή η εμπειρία θα φανεί χρήσιμη σε περίπτωση που η επιχείρηση θελήσει να προχωρήσει σε άμεσες ξένες επενδύσεις.

➤ Ενδοεταιρικές Μεταβιβάσεις

Οι ενδοεταιρικές μεταβιβάσεις με την αύξηση του μεγέθους των πολυεθνικών εταιρειών έχουν αποκτήσει πλέον μεγάλη σημασία. Είναι η πώληση προϊόντων από μια επιχείρηση μιας χώρας σε μια συνδεδεμένη επιχείρηση μιας άλλης χώρας. Για παράδειγμα, αν μια επιχείρηση πετρελαίου μεταφέρει πετρέλαιο σε εγκαταστάσεις της που έχει σε άλλη χώρα η συναλλαγή θεωρείται εξαγωγή και μετά ως εισαγωγή αλλά τα έσοδα της συναλλαγής παραμένουν εντός της ίδιας επιχείρησης. Επίσης, τέτοιου είδους μεταβιβάσεις θα μπορούσε να είναι οι κατανομές τελών, τα δικαιώματα, χρηματοδοτικές δραστηριότητες και οι μισθώσεις με τη μητρική ή άλλες θυγατρικές. Οι ενδοεταιρικές μεταβιβάσεις αποτελούν ένα σημαντικό μέρος του εμπορίου διεθνώς.

2.7 Πλεονεκτήματα Εξαγωγικής Δραστηριότητας

Μία εταιρεία μπορεί να επωφεληθεί από τις εξαγωγές με διάφορους τρόπους. Για αρχή, στην αγορά της χώρας που δέχεται τις εξαγωγές, η εταιρεία που εξάγει έχει τον πλήρη έλεγχο των οικονομικών δεσμεύσεων που υιοθετεί. Εάν η εταιρεία αυτή, επιλέξει να δεσμεύσει μία

εταιρεία από την χώρα υποδοχής για τη διανομή των αγαθών της, μπορεί απλώς να απαιτήσει μία ελάχιστη ή καθόλου κεφαλαιουχική δαπάνη. Στο σενάριο αυτό, η οικονομική επένδυση της εταιρείας συχνά αντιμετωπίζει εμπόδια στις δαπάνες εκκίνησης της εξαγωγικής δραστηριότητας, οι οποίες περιλαμβάνουν την έρευνα αγοράς, την επιλογή τοπικού διανομέα και το τοπικό διαφημιστικό περιβάλλον. Η αξία των προϊόντων και των υπηρεσιών που μπορεί να ανήκει σε μία συγκεκριμένη αποστολή στο εξωτερικό ανήκουν επίσης στα έξοδα της εξαγωγικής επιχείρησης. Ένα άλλο σενάριο περιλαμβάνει την δυνατότητα της εταιρείας να αποφασίσει να προμηθεύσει τα δικά της προϊόντα προκειμένου να έχει περισσότερο έλεγχο στο μάρκετινγκ τους. Επειδή δεν υπάρχει μεσάζων, εάν η επιχείρηση μπορεί να επιλέξει αυτή την τεχνική, θα έχει την επιλογή να αυξήσει τις τιμές πώλησης. Παρ' όλα αυτά, επειδή η εταιρεία θα πρέπει να αποκτήσει και να διαχειριστεί τις δικές της εγκαταστάσεις διανομής, να προσλάβει το δικό της προσωπικό και να διαφημίσει η ίδια τα δικά της προϊόντα, οι επενδυτικές τις δαπάνες και οι οικονομικές της υποχρεώσεις ενδέχεται να αυξηθούν δραματικά.

Επιπλέον, η εξωστρέφεια προσφέρει την ευκαιρία σε μία εταιρεία να αναβληθεί σταδιακά στην παγκόσμια αγορά και επομένως θα μπορέσει να μελετήσει τις τοπικές συνθήκες και να ανανεώσει τα προϊόντα της έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στις ιδιοσυγκρασιακές απαιτήσεις των πελατών στην χώρα υποδοχής. Εφόσον τα προϊόντα της γίνουν δεκτά από τους διεθνείς αγοραστές, η εταιρεία θα μπορέσει να χρησιμοποιήσει την προηγούμενη τεχνογνωσία της για να επεκτείνει το μερίδιο αγοράς της.

Η επιθυμία ένταξης στην παγκόσμια αγορά μιας εταιρείας είναι αποτέλεσμα αντιδράσεων στο πλαίσιο πρόδρασης ή αντίδρασης. Τα προδραστικά κίνητρα (proactive motivations) μιας εταιρείας είναι αυτά που τραβούν το ενδιαφέρον της στις αγορές του εξωτερικού έτσι ώστε να επωφεληθεί από τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται σε αυτές. Μια εταιρεία μπορεί επίσης να προβεί σε επιθετική εξωστρέφεια με τον στόχο να εκμεταλλευτεί ένα τεχνολογικό πλεονέκτημα ή να κατανείμει τα πάγια έξοδα έρευνας και ανάπτυξης σε μια μεγαλύτερη καταναλωτική βάση. Ως αποτέλεσμα, η τιμολόγηση των προϊόντων της θα αποκτήσουν ανταγωνιστικό ρόλο στο πλαίσιο της εγχώριας και της παγκόσμιας αγοράς.

Τα αντιδραστικά κίνητρα (reactive motivations) εξωστρέφειας, οδηγούν μία επιχείρηση σε αγορές του εξωτερικού, συνήθως λόγω έλλειψης προοπτικών στην εγγενή αγορά. Κάποιες επιχειρήσεις ωστόσο, πραγματοποιούν εξαγωγές για να μειώσουν την εγχώρια ζήτηση επειδή ο όγκος κατασκευής προϊόντων βρίσκεται κάτω από το όριο της ικανότητας παραγωγής τους ή επειδή επιθυμούν αύξηση των κερδών τους στις παγκόσμιες αγορές.

2.8 Παράγοντες Που Επηρεάζουν την Εξωστρέφεια

Μελετώντας τις εξαγωγές, μια επιχείρηση για να ξεκινήσει τις εξαγωγές της σε μια ξένη χώρα είναι καλό να λαμβάνει υπόψη της παράγοντες οι οποίοι διαφέρουν από χώρα σε χώρα.

1. Οι κυβερνητικές πολιτικές είναι ο πρώτος παράγοντας και θεωρείται σημαντικός για τον λόγο ότι οι χώρες υποδοχής μπορεί να επιβάλλουν δασμολογικούς και μη δασμολογικούς φραγμούς στα προϊόντα τα οποία εισάγονται.
2. Τα ήθη, τα έθιμα καθώς και οι θρησκευτικές πεποιθήσεις διαφέρουν στις ξένες χώρες με τις οποίες μια επιχείρηση μπορεί να πραγματοποιεί εξαγωγές. Οι αντιλήψεις μιας κοινωνίας για την κοινωνική συμπεριφορά λέγονται ήθη. Οι συμπεριφορές αυτές αλλάζουν με τον χρόνο και διαφέρουν από τόπο σε τόπο. Είναι δηλαδή τα συναισθήματα και οι νοοτροπίες που χαρακτηρίζουν μια εποχή και έχουν την τάση να αλλάζουν και τις καταναλωτικές συνήθειες. Η συνήθεια με καθολικό χαρακτήρα είναι το έθιμο, το οποίο έχει να κάνει με την παράδοση και πιστεύεται πως δεν είναι εύκολο να δημιουργούνται νέα έθιμα.
3. Κάτι ακόμα που θα μπορούσε να επηρεάσει την απόφαση μιας επιχείρησης για εξαγωγή, είναι διάφορα ζητήματα του τομέα του μάρκετινγκ δηλαδή η εικόνα, η διανομή καθώς και η ανταπόκριση στις ανάγκες του πελάτη. Τα ξένα προϊόντα δύσκολα αναπαράγονται σε μια χώρα και υπάρχει μια απόκλιση μεταξύ πελάτη και πωλητή. Η ανατροφοδότηση ή αλλιώς το feedback γίνεται πολύ αργά ως διαδικασία

με αποτέλεσμα ο σχεδιασμός να αλλάζει αργά με βάση τις ανάγκες και σε πολλές περιπτώσεις και καθόλου. Στον παράγοντα αυτό, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να παρακολουθούν συνεχώς την αγορά και τις μεταβαλλόμενες ανάγκες των πελατών ώστε να διασφαλιστεί η ταχύτερη ανταπόκριση.

4. Ο τελευταίος σημαντικός παράγοντας είναι αυτός της εφοδιαστικής διαχείρισης. Η επιχείρηση θα πρέπει να λάβει υπόψη της το κόστος της φυσικής της παρουσίας για την αποθήκευση, την διανομή αλλά και τη συντήρηση των αποθεμάτων της, το οποίο κόστος επρόκειτο να είναι αρκετά υψηλό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Οι Πρώτες Βρετανικές Εξαγωγές

Το κεφάλαιο αυτό, αφιερώνεται στην ιστορική αναδρομή της εξωστρέφειας του Ηνωμένου Βασιλείου. Ξεκινώντας από τον 16ο αιώνα και καταλήγοντας στις αρχές του 21ου αιώνα, γίνονται αναφορές στην εξέλιξη της μεταποίησης και της εξαγωγικής δραστηριότητας της χώρας, και το πώς κάθε ιστορικό γεγονός (βιομηχανική επανάσταση, 1ος και 2ος Παγκόσμιος Πόλεμος κ.α.) άφησε το στίγμα του στην βρετανική οικονομία.

3.1 Ιστορική Αναδρομή Εξωστρέφειας Ηνωμένου Βασιλείου

Από την ενσωμάτωση της Ουαλίας στο Βασίλειο της Αγγλίας μετά το 1535 έως το σύγχρονο Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας στις αρχές του 21ου αιώνα, η οικονομική ιστορία του Ηνωμένου Βασιλείου συνδέεται με την οικονομική ανάπτυξη του Βρετανικού κράτους. Πριν πραγματοποιηθεί η Πράξη της Ένωσης του 1707, ένα νομοσχέδιο που πραγματοποίησε την ενοποίηση της Σκωτίας, της Αγγλίας και της Ουαλίας, η χώρας αυτές αν και λειτουργούσαν υπό την ίδια βασιλεία, είχαν χωριστές οικονομίες.

Τη διάρκεια του 17ου αιώνα, η μεγάλη Βρετανία κατέκτησε υψηλή θέση στη λίστα των πιο επιτυχημένων οικονομιών της Ευρώπης. Υπάρχουν στοιχεία από ιστορικούς που αποδεικνύουν ότι η εκβιομηχάνιση του Ηνωμένου Βασιλείου, που ήταν αποτέλεσμα της

βιομηχανικής επανάστασης του 18ου αιώνα, βοήθησε τη Βρετανία να γίνει η ισχυρότερη βιομηχανική δύναμη του κόσμου και μία από τις κορυφαίες οικονομίες της Ευρώπης. Οι βρετανοί παραγωγή ήταν πρωτοπόροι σε τομείς που αφορούσαν μηχανές έλξης (όπως για παράδειγμα αντλίες, σιδηροδρομικές ατμομηχανές και ατμόπλοια) καθώς και κλωστοϋφαντουργικό εξοπλισμό. Επιπλέον, το σιδηροδρομικό σύστημα επινοήθηκε από βρετανούς καθώς και πολλά από τα συστήματα και εξοπλισμό που χρησιμοποιούσαν άλλες χώρες. Οι βρετανικές επιχειρήσεις λειτουργούσαν στην πρώτη γραμμή του διεθνούς εμπορίου, της χρηματοδότησης και της Ναυτιλίας σε αγορές που περιλάμβαναν τόσο ανεξάρτητες χώρες όσο και χώρες υπό επέκταση της βρετανικής αυτοκρατορίας. Το 1870, σημειώθηκε ότι η Βρετανία ήταν δεύτερη ανάμεσα σε χώρες με υψηλή κατά κεφαλήν παραγωγή παγκοσμίως, καθώς το 1914 ήταν Τρίτη σε υψηλότερο κατά κεφαλήν εισόδημα στον κόσμο. Το 1950, η βρετανική κατά κεφαλήν παραγωγή εξακολούθησε να είναι 30% υψηλότερη από το μέσο όρο των έξι ιδρυτικών μελών της ΕΟΚ και μέσα στα επόμενα 20 χρόνια κατάφερε να ξεπεράσει τις υπόλοιπες δυτικοευρωπαϊκές χώρες. Το 1973, το Ηνωμένο Βασίλειο έγινε μέλος της ευρωπαϊκής κοινότητας και στη συνέχεια οικονομικές επιδόσεις του βελτιώθηκαν τόσο δραματικά, που την παραμονή της χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2007, το κατά κεφαλήν εισόδημα ξεπέρασε αυτό της Γαλλίας και της Γερμανίας.

3.2 16ος και 17ος αιώνας

Η Μεσόγειος, που ήταν το πιο ανεπτυγμένο τμήμα της Ευρώπης, πριν από το 1600, ξεπέρασε την περιοχή της Βόρειας θάλασσας ως κύριος εμπορικός κόμβος της Ευρώπης μετά το 1600. Αργότερα, το Ηνωμένο Βασίλειο και οι κάτω χώρες ήταν εκείνες που επωφελήθηκαν περισσότερο από την επέκταση του εμπορίου στον Ατλαντικό και την Ασία (από τους πρωτοπόρους τους στο εμπόριο), καθώς και την Ισπανία και την Πορτογαλία (λόγω της επιτυχίας των κυρίως ιδιωτικών εταιρειών).

Ο Άγγλος συγγραφέας Τζον Λίλαντ άφησε μία λεπτομερή περιγραφή των τοπικών οικονομιών που συνάντησε από το 1531 έως το 1560. Επέδειξε πως ορισμένες μικρές πόλεις

αναπτύχθηκαν ως αποτέλεσμα των νέων εμπορικών και βιομηχανικών προοπτικών, ιδίως στον κλάδο της κλωστοϋφαντουργίας.

Ο ιστορικός Derek Hirst ανέφερε ότι η δεκαετία του 1640 και 1650 γνώρισαν μία αναζωογονημένη οικονομία που χαρακτηρίστηκε από την άνοδο της μεταποίησης, της επεξεργασίας χρηματοοικονομικών και πιστωτικών μέσων και της εμπορευματοποίησης των επικοινωνιών.

Οι εξαγωγές αυξήθηκαν σημαντικά, ιδιαίτερα εντός της βρετανικής αυτοκρατορίας. Κυρίως ιδιωτικές εταιρείες έκαναν εμπόριο με τις αποικίες στις δυτικές Ινδίες, τη βόρεια Αμερική και την Ινδία. Στις αρχές του 15ου αιώνα δημιουργήθηκε η Company of merchant Adventurers of London, μία ελεγχόμενη εταιρεία η οποία συγκεντρώνει κορυφαίους εμπόρους του Λονδίνου στην αγορά του εξωτερικού. Η εξαγωγή υφασμάτων, ιδιαίτερα λευκών (άβαφον) μάλλινων επίπεδων υφασμάτων, ήταν η κύρια δραστηριότητα των μελών εκείνων. Το 1688, η English East India Company, η οποία ήταν μία αγγλική ανώνυμη εταιρεία που προωθούσε το εμπόριο στον ινδικό ωκεανό και η Kjoja Panos Kalantar, πού ήταν επικεφαλής εταιρεία των αρμενίων του Σουάτ, υπέγραψαν μία εμπορική συμφωνία. Η συμφωνία αυτή έδωσε την άδεια στους αρμενιούς εμπόρους να πραγματοποιούν τις εμπορικές τους δραστηριότητες στην αγγλική αγορά. Ταυτόχρονα η Αγγλία προώθησε τα οικονομικά της συμφέροντα που ήταν να αποκτήσει τον έλεγχο των παγκόσμιων εξαγωγών, μετατοπίζοντας τον κύριο εμπορικό δρόμο από την Ευρώπη στην Ασία.

Το μάλλινο ύφασμα ήταν δεύτερο σε εξαγωγές, με την πρώτη θέση να ανήκει στα γεωργικά προϊόντα. Αν και το ακατέργαστο μαλλί εξάγεται από την μεσαιωνική περίοδο, η βιομηχανία μάλλιου Wiltshire έφτασε στο απόγειο της μεταξύ τέλη του 15ου αιώνα και αρχές 16ου αιώνα, δηλαδή τα χρόνια που βασίλευσε ο Ερρίκος ο έβδομος. Το μαλλί πωλούνταν από εμπόρους και δίνονταν σε αγροτικά σπίτια, που μετατρέποταν σε ύφασμα. Τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα πωλούνταν στην Ολλανδία, τη Γερμανία και άλλα έθνη από εμπόρους εξαγωγής (merchant adventurers). Αργότερα το 1572, οι Ουγενότοι της Γαλλίας με την άφιξη τους

στην Αγγλία, θα προσφέρουν νέα τεχνολογία στην βιομηχανία βοηθώντας τη να αναπτυχθεί.

Στις αρχές του 17ου αιώνα, η κυβέρνηση αποφάσισε να παρέμβει στη βιομηχανία και στο εμπόριο του μαλλιού, το οποίο αργότερα αποδείχθηκε καταστροφικό. Το κοινοβούλιο πείστηκε, από μία νέα εταιρεία, να απαλλάσσει το μονοπώλιο που ανήκε στην Adventure Trades και να το παραχωρήσει σε εκείνη. Η νέα εταιρεία απαίτησε να απαγορευτεί η εξαγωγή ημιτελών κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων, υποστηρίζοντας ότι η εξαγωγή ολοκληρωμένων υφασμάτων επέφεραν περισσότερα κέρδη. Η απαγόρευση αυτή, προκάλεσε δύο κυρίες καταστροφές. Η πρώτη ήταν όταν συγκεντρώθηκαν τεράστια αποθέματα απούλητων αγαθών, με αποτέλεσμα την κατακόρυφη πτώση των τιμών και την εκτίναξη της ανεργίας στα ύψη. Η δεύτερη και μεγαλύτερη καταστροφή, ήταν η μείωση των εξαγομένων υφασμάτων κατά $\frac{1}{3}$, όταν η Ολλανδία ως απάντηση της απαγόρευσης, απέρριψαν κάθε είδους εισαγωγής ολοκληρωμένου αγγλικού υφάσματος. Αν και ο περιορισμός εξαγωγής ημιτελών υφασμάτων ανατράπηκε γρήγορα και οι Merchant Adventures διεκδίκησαν ξανά το μονοπώλιο τους, οι εμπορικές ζημιές και απώλειες άφησαν το στίγμα τους.

3.3 18ος αιώνας

Καθώς άλλες μεγάλες δυναστείες οδηγήθηκαν σε μεγάλο βαθμό από εδαφικά κέρδη και την ασφάλειά τους, το Ηνωμένο Βασίλειο είχε ξεχωριστούς θεμελιώδη στόχους. Εκτός από την υπεράσπιση της χώρας από επιθέσεις, η Βρετανία επιθυμούσε να δημιουργήσει ένα διεθνές εμπορικό δίκτυο για εμπόρους, κατασκευαστές, φορτωτές και χρηματοδότες. Χρειάστηκε λοιπόν ένα ισχυρό βασιλικό ναυτικό, ικανό να προστατεύει τα βρετανικά πλοία στις εμπορικές γραμμές του κόσμου και να υπερασπιστεί τις βρετανικές νήσους από εισβολές. Ο ιδιωτικός τομέας ενισχύθηκε από την κυβέρνηση του Λονδίνου δημιουργώντας μια σειρά ιδιωτικών χρηματοδοτούμενων εταιρειών με έδρα το Λονδίνο, καθώς και παγκόσμια κεντρικά γραφεία εισαγωγών και εξαγωγών. Κάθε μία ιδιωτική εταιρεία απέκτησε αποκλειστικό εμπορικό μονοπώλιο και γεωγραφική τοποθεσία. Το 1555 λοιπόν

δημιουργήθηκε η Muscovy, η οποία ήταν η πρώτη εταιρεία, με σκοπό να διαπραγματεύεται στο ρωσικό εμπόριο. Ακόμη, το 1662, ιδρύθηκε η Company of Royal Adventurers Trading, μία εταιρεία που στόχευε στο εμπόριο χρυσού, ελεφαντόδοντου και σκλάβων στην Αφρική. Αργότερα το 1672 μετονομάστηκε σε Royal African Company (Βασιλική Αφρικανική Εταιρεία) και επικεντρώθηκε στο εμπόριο σκλάβων. Τα χρόνια μεταξύ 1740 και 1783, το Ηνωμένο Βασίλειο συμμετείχε και στους τέσσερις μεγάλους πολέμους που έγιναν, γεγονός που τους έκανε πιο αποδοτικούς στον εμπορικό τομέα. Παρόλο που κατά την διάρκεια της Αμερικανικής Επανάστασης οι Δεκατρείς Αποικίες του Ηνωμένου Βασιλείου διαλύθηκαν και απέκτησαν την ανεξαρτησία τους (και μετονομάστηκαν σε Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής), το Ηνωμένο Βασίλειο κατάφερε να διατηρήσει εξαιρετικά ενεργητική εμπορική σχέση μαζί τους. Μεγάλο ρόλο στις εξαγωγές του Ηνωμένου Βασιλείου είχε η Ινδία, καθώς το μεγαλύτερο μέρος του Ινδικού εμπορίου ήταν βρετανικής καταγωγής. Το 1700, οι βρετανικές εξαγωγές είχαν αξία 6,5 εκατομμύρια λίρες και το 1760 αυξήθηκαν σε 14,7 εκατομμύρια λίρες. Το 1800 οι βρετανικές εξαγωγές σημείωσαν ραγδαία αύξηση και η αξία τους έφτασε τις 43.2 εκατομμύρια λίρες.

Η μετατόπιση υφασμάτων από βαμβάκι, μετάξι και λινό καθώς και το εμπόριο άνθρακα και σιδήρου έγιναν ζωτικής σημασίας τον 17ο αιώνα. Αν και η χρήση υψικαμίνων συνεχίστηκε, ο Abraham Darby I κατασκεύασε το 1709 μία υψικάμινο που λειτουργούσε καίγοντας οπτάνθρακα και με αυτόν να κατασκευαστεί ο χυτοσίδηρος. Ο χυτοσίδηρος ξεκίνησε να χρησιμοποιείται αντί του σφυρήλατου σιδήρου, στα τέλη του 18ου αιώνα, λόγω του χαμηλότερου σε σχέση κόστους.

3.3.1 Οι επιπτώσεις της βιομηχανικής επανάστασης στην μεταποίηση του Ηνωμένου Βασιλείου.

Η Βιομηχανική Επανάσταση ξεκίνησε από μία σειρά οικονομικών, θεσμικών και κοινωνικών εξελίξεων. Το Ηνωμένο Βασίλειο πέτυχε μία βασική ισορροπία κατά τη διάρκεια των αναταραχών του 1640 και το 1688. Μεταξύ της δεκαετίας του 1770 και της δεκαετίας του 1820, η Βρετανία υπέστη έναν απότομο οικονομικό μετασχηματισμό από μία αγροτική

οικονομία στην πρώτη βιομηχανική οικονομία παγκοσμίως. Το γεγονός ονομάστηκε «Βιομηχανική Επανάσταση», καθώς υπήρξαν ευρείες και διαρκής αλλαγές σε μεγάλη γεωγραφική έκταση του Ηνωμένου Βασιλείου.

Οι επιχειρηματίες του Ηνωμένου Βασιλείου εκμεταλλεύτηκαν τις νομικές και πολιτιστικές ευκαιρίες που πρόσφερε η χώρα και έτσι μπόρεσαν να αναπτυχθούν πρώτοι κατά τη διάρκεια της βιομηχανικής επανάστασης. Στα τέλη του 18ου αιώνα, ξεκίνησε η μετατροπή από χειρωνακτική εργασία σε μεταποίηση προϊόντων με την βοήθεια μηχανημάτων. Η εκβιομηχάνιση των κλωστοϋφαντουργικών βιομηχανιών, η βελτίωση των μεθόδων σιδήρου και η χρήση εξευγενισμένο άνθρακα σε μεγάλο βαθμό ήταν οι καταλύτες της επανάστασης. Με σκοπό την αύξηση των εμπορικών δραστηριοτήτων και την επέκταση του εμπορίου, πραγματοποιήθηκε η κατασκευή καναλιών, καλύτερων δρόμων και τρένων που διευκόλυναν την διακίνηση των εμπορευμάτων.

Η άφιξη της ατμό-ηλεκτρικής ενέργειας, κυρίως με καύση άνθρακα, καθώς και η ευρεία χρήση τροχών νερού και μηχανοκίνητων μηχανημάτων (κυρίως στον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας), επέτρεψαν την βελτίωση της παραγωγικής δραστηριότητας σε μεγάλο βαθμό.

Μεταξύ του 1810 και 1820, η εφεύρεση των εξ' ολοκλήρου μεταλλικών εργαλειομηχανών επέτρεψε την κατασκευή επιπρόσθετων μηχανών παραγωγής για τη μεταποίηση και άλλες βιομηχανίες. Ξεκινώντας από το πρώτο μισό του 18ου αιώνα, η μακροχρόνια επιτυχημένη συγκομιδή οδήγησε στην υψηλή ζήτηση βιομηχανικών ειδών με έντονο ενδιαφέρον στα υφάσματα. Η βιομηχανία των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων βοηθήθηκε από την εφεύρεση του "ιπτάμενου λεωφορείου" από τον Τζον Κέρι (John Kay), η οποία όμως προκάλεσε μία ακόρεστη ανάγκη για νήμα. Το "Spinning Jenny", μία εφεύρεση του Τζέιμς Χάργκριβς (James Hargreaves), ήταν ένα μηχάνημα με τη δυνατότητα να ολοκληρώνει την ενέργεια πολλών περιστρεφόμενων τροχών. Ενώ αυτός ο μηχανισμός προοριζόταν να είναι χειροκίνητος, η λειτουργία του συμπληρώθηκε και απογειώθηκε με τον σχεδιασμό ενός υδάτινου τροχού από τον Ρίτσαρντ Άρκραϊτ (Richard Arkwright), ο οποίος αργότερα γίνεται

ο πρώτος επιτυχημένος βρετανός βιομήχανος και κατασκευαστής. Το Spinning Jenny, όμως, αντικαταστάθηκε γρήγορα με το Spinning Mule ένα υβρίδιο μεταξύ των προηγούμενων εφευρέσεων. Ο Τόμας Νιούκομεν (Thomas Newcomen), εφεύρε την πρώτη επιτυχημένη λειτουργικά ατμομηχανή, την οποία εκμεταλλεύτηκαν τα ορυχεία για να μπορέσουν να αντλούν νερό. Αργότερα όμως η εφεύρεση του Τζέιμς Γουάτ (James Watt) ξεπέρασε την ατμομηχανή του Νιούκομεν, καθώς δημιουργήθηκε μία πιο ισχυρή σε δύναμη ατμομηχανή με παλινδρομικό κινητήρα. Η ατμομηχανή του Τζέιμς Γουάτ (James Watt), χρησιμοποιήθηκε για την τροφοδοσία μηχανών και βοήθησε στη δημιουργία των πρώτων ατμοκίνητων κλωστοϋφαντουργείων προς το τέλος του 18ου αιώνα.

Η ανάπτυξη της κλωστοϋφαντουργίας, όμως, ξεπέρασε απότομα την αρχική προσφορά ακατέργαστων πόρων και το εισαγόμενο βαμβάκι από την Αμερική ξεκίνησε να χρησιμοποιείται αντί του μαλλιού. Η ατμοηλεκτρική ενέργεια πυροδότησε την αυξημένη κατανάλωση του άνθρακα και ο τομέας του σιδήρου ωφελήθηκε σημαντικά. Επιπλέον η απαίτηση για εύκολη μετακίνηση πρώτων υλών προς της βιομηχανίας και η προώθηση των τελικών προϊόντων προς τους καταναλωτές, ώθησε την κατασκευή καναλιών και του σιδηροδρομικού συστήματος (στα μέσα του 19ου αιώνα).

Η εγχώρια ζήτηση δεν ήταν ο μόνος λόγος που η οικονομία κράτησε τόσο υψηλό ρυθμό ανάπτυξης. Λόγω της χρήσης της τεχνολογίας και του βιομηχανικού συστήματος, οι κατασκευαστές του Ηνωμένου Βασιλείου κατάφεραν με επιτυχία να φτάσουν υψηλά επίπεδα μαζικής παραγωγής. Η εξαιρετική οικονομική αυτή απόδοση, επέτρεψε στους επιχειρηματίες να εξάγουν παγκοσμίως κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και άλλα αγαθά χαμηλού κόστους.

Πριν την βιομηχανική επανάσταση, οι μεγάλες επιχειρήσεις της Βρετανίας, προκειμένου να αποκτήσουν ενέργεια για τη λειτουργία τους, έπρεπε να είχαν τα εργοστάσια τους σε δασικές περιοχές ή κοντά σε ποτάμια. Οι κινητήρες με καύση άνθρακα ήταν το πάτημα που χρειάστηκαν οι βιομηχανίες ώστε να επεκταθούν σε τεράστιες αστικές περιοχές. Τα βιομηχανοποιημένα προϊόντα των νέων αστικοποιημένων εργοστασίων εξάγονταν σε όλο τον

κόσμο και ταυτόχρονα πρώτες ύλες και προϊόντα υψηλής ποιότητας εισάγονταν στο Ηνωμένο Βασίλειο.

3.4 19ος αιώνας

Το ελεύθερο εμπόριο ως πράξη ισχύει από την δεκαετία του 1840, αλλά ως θεωρία από την δεκαετία του 1780 λόγω των ισχυρών πολιτικών επιρροών του Άνταμ Σμιθ (Adam Smith). Οι θεωρίες του Σμιθ απέδειξαν στο βρετανικό κοινό ότι το Ηνωμένο Βασίλειο ήταν σε θέση να κυριαρχήσει το διεθνές εμπόριο, με προϋπόθεση την απόρριψη της πολιτικής του μερκαντισμού, η οποία λειτουργούσε σαν εμπόδιο. Από το 1840 και μετά, η οικονομία της Βρετανίας μετατράπηκε σε μία οικονομία ελεύθερου εμπορίου με σχεδόν κανένα περιορισμό και χαμηλούς δασμούς. Μάλιστα, το 1846, οι αυστηροί δασμοί στα εισαγόμενα σιτηρά καταργήθηκαν και αργότερα, η βρετανική αγορά ελευθερώθηκε σε έναν ανταγωνισμό χωρίς όρια, οι τιμές των σιτηρών προϊόντων έπεσαν κατακόρυφα και τα αγαθά έγιναν πιο διαθέσιμα στη χώρα.

Από το 1815 έως το 1870, η Βρετανία εκμεταλλεύτηκε τα οφέλη που είχε ο τίτλος του πρώτου σύγχρονου βιομηχανοποιημένου έθνους παγκόσμιος καθώς ανταποκρίνονταν στις ανάγκες για βιομηχανικά προϊόντα διαφόρων χωρών όπως η Γερμανία, Γαλλία, Βέλγιο και Ηνωμένες Πολιτείες. Μέχρι το 1820, το 30% της εξαγωγικής δραστηριότητας, ανήκε στην αυτοκρατορία και με σταθερό ρυθμό μέχρι το 1910, αυξήθηκε στο 35%. Η Ινδία διατήρησε τον τίτλο "Οικονομικό Στολίδι της Βρετανίας" μέχρι το τέλος του 19ου αιώνα, καθώς έπαιξε μεγάλο ρόλο στις εισαγωγικές και εξαγωγικές δραστηριότητες της χώρας. Το 1867 ιδιαίτερα, η ινδική αγορά απέδωσε 21 εκατομμύρια στερλίνες από τις 50 εκατομμύρια στερλίνες που ήταν τα συνολικά κέρδη των εξαγωγών της Αυτοκρατορίας. Κατά σειρά, η Αυστραλία απέδωσε τα 8£ εκατομμύρια, ο Καναδάς τα 5.8£ εκατομμύρια, το Χονγκ Κονγκ τα 2.5£ εκατομμύρια, η Σιγκαπούρη τα 2£ εκατομμύρια και τέλος η Νέα Ζηλανδία τα 1.6£ εκατομμύρια. Αν και τα ποσά αυτά ήταν ζωτικής σημασίας για την οικονομία της χώρας, αντιπροσώπευαν μόνο το 1/3 των συνολικών εξαγωγικών δραστηριοτήτων της Βρετανίας εκείνον τον αιώνα.

3.4.1 Το σιδηροδρομικό σύστημα και η μεταποίηση.

Η μεταφορά του άνθρακα πραγματοποιούνταν με την βοήθεια αλόγων μέσω περίπλοκων καναλιών και δρόμων του Ηνωμένου Βασιλείου. Με σκοπό η μεταφορά να διεξάγεται πιο γρήγορα και αποτελεσματικά, οι βρετανοί δημιούργησαν, και στη συνέχεια εξήγαγαν στον υπόλοιπο κόσμο, το σύγχρονο σιδηροδρομικό σύστημα. Το γεγονός ότι η Βρετανία διέθετε το εργατικό δυναμικό (μηχανικούς και επιχειρηματίες) που ήταν αναγκαίο για την κατασκευή και χρηματοδότηση του σιδηροδρομικού συστήματος, βοήθησε σημαντικά. Το 1815, επινοήθηκε από τον Τζορτζ Στέφενσον (George Stephenson) μία σύγχρονη ατμομηχανή η οποία ήταν μεγαλύτερη και ισχυρότερη από τις προηγούμενες, εξελίσσοντας τους σιδηροδρόμους. Ο Τόμας Μπράσεϊ (Thomas Brassey), εξήγαγε την μηχανική σιδηροδρόμων παγκοσμίως και δημιούργησε συνεργεία κατασκευής που απασχολούσαν 75.000 εργοδότες σε όλη την Ευρώπη την δεκαετία του 1840.

Το 1836 και μεταξύ του 1845 και 1847 ήταν χρονιές που θεωρήθηκαν σημαντικές για την ανάπτυξη του σιδηροδρομικού συστήματος. Το Κοινοβούλιο της Βρετανίας αποφάσισε να εγκρίνει την επέκταση του σιδηροδρομικού συστήματος κατά 8.000 μίλια (12.875 χιλιόμετρα) που κόστισε συνολικά 200 εκατομμύρια λίρες, ισοδύναμο περίπου με το ΑΕΠ ενός έτους της χώρας.

Ως το 1850, είχε αναπτυχθεί ένα ολοκληρωμένο και καλά σχεδιασμένο σιδηροδρομικό σύστημα με αποτέλεσμα τη γρήγορη, αποτελεσματική και χαμηλού κόστους μεταφορά εμπορευμάτων και επιβατών. Η ανάπτυξη του συστήματος βοήθησε μικρές και μεγάλες επιχειρήσεις να διευρύνουν τη θέση τους στην βιομηχανική επανάσταση καθώς χιλιάδες μηχανικοί, πράκτορες σταθμών και επισκευαστές απασχολήθηκαν άμεσα ή έμμεσα. Το σιδηροδρομικό σύστημα προκάλεσε μείωση του κόστους μεταφοράς και έτσι οι βιομηχανίες πέτυχαν την αύξηση της ζήτησης και της παραγωγής με ταυτόχρονη φθηνή μεταφορά των εμπορευμάτων. Καθώς οι σιδηρόδρομοι δεν σταμάτησαν να εξελίσσονται, συνέχισαν να έχουν σημαντικό ρόλο στην εκβιομηχάνιση και μέχρι το 1880, 13.500 ατμομηχανές μετέφεραν 31.500 τόνους φορτίου.

3.4.2 Το διεθνές εμπόριο του 19ου αιώνα.

Το 1860, το Ηνωμένο Βασίλειο απέκτησε τον τίτλο της μεγαλύτερης εμπορικής χώρας παγκοσμίως και το 1913 οι εξαγωγές του ανήλθαν σε 2,3 δισεκατομμύρια δολάρια, με τις Ηνωμένες πολιτείες της Αμερικής να τις ξεπερνούν στα 2,4 δισεκατομμύρια δολάρια. Το 1914, οι εξαγωγές και εισαγωγές της Βρετανίας ξεπέρασαν σε σύνολο περίπου το 1/3 της Γερμανίας και περίπου 50% των ΗΠΑ. Το Ηνωμένο Βασίλειο κατάφερε να γίνει ένας από τους σημαντικότερους εισαγωγείς προϊόντων όπως τρόφιμα, πρώτες ύλες και ολοκληρωμένων αγαθών που αργότερα επανεξάγονταν σε χώρες της Ευρώπης και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής. Το 1880 και το 1890, το Ηνωμένο Βασίλειο σημείωσε μεγάλα επιτεύγματα καθώς τα σημαντικότερα ήταν ιδιοκτησία περισσότερο του μισού της ναυτιλίας σε παγκόσμια έκταση και η παραγωγή κατά 4/5 των νέων πλοίων παγκοσμίως. Επιπλέον, το μισό σε όγκο του παγκόσμιου εμπορεύσιμου τσαγιού, καφέ και σιταριού ανήκε στο Ηνωμένο Βασίλειο καθώς και σχεδόν το μισό των εξαγωγών του παγκόσμιου κρέατος.

Μεταξύ 1870 και 1914, καθώς το εμπόριο τριπλασιάστηκε, το βρετανικό μερίδιο της παγκόσμιας αγοράς μειώθηκε. Σημειώθηκε επίσης, ότι το 1880 το Ηνωμένο Βασίλειο κατείχε το 23% της διεθνούς αγοράς, όμως το 1910 το ποσοστό μειώθηκε σε 17%. Εκτός Ευρώπης, 7.7 £ εκατομμύρια παρήχθησαν το 1840 από εξαγωγές και 38.4 £ εκατομμύρια το 1880.

Βασικό συστατικό της οικονομίας του Ηνωμένου Βασιλείου ήταν οι εξαγωγές κεφαλαίου κατά τη διάρκεια της «χρυσής εποχής» της διεθνούς χρηματοδότησης η οποία διήρκησε από το 1880 έως το 1913. Μέχρι το τέλος της «χρυσής εποχής» (1913), το Λονδίνο είχε προσελκύσει περίπου το μισό του συνόλου των επενδύσεων κεφαλαίου παγκοσμίως, κατακτώντας την πρώτη θέση σε παγκόσμιες εξαγωγές μεγάλων κεφαλαίων. Η μεταποίηση έγινε λιγότερο βιώσιμη τη δεκαετία του 1880, γεγονός που ήταν αποτέλεσμα της δραματικής πτώσης της παγκόσμιας αγοράς και της ταυτόχρονης ανόδου της μεταποίησης των ΗΠΑ και

της Γερμανίας. Οι ξένες επενδύσεις απέδωσαν \$188 εκατομμύρια το 1911 και οι ναυτιλιακές και τραπεζικές υπηρεσίες απέφεραν £152 εκατομμύρια.

Σύμφωνα με στοιχεία που συγκεντρώθηκαν το 1870 από τους Lever Brothers, Royal Dutch Shell και Burroughs Wellcome, προκειμένου οι άμεσες ξένες επενδύσεις να επεκταθούν και να σχηματίσουν πολυεθνικές εταιρείες, η ατομική επιχειρηματικότητα από κορυφαία στελέχη, ήταν απαραίτητη. Η Unilever, ιδρύθηκε το 1929 όταν η ολλανδική εταιρεία Margarine Unie και η βρετανική εταιρεία Lever Brothers, συγχωνεύτηκαν και έγιναν η πρώτη σύγχρονη πολυεθνική εταιρεία και η μεγαλύτερη βιομηχανική εταιρεία της Ευρώπης.

3.4.3 Ο Ιμπεριαλισμός του ελεύθερου εμπορίου.

Παρά την καταστροφή των αμερικανικών αποικιών το 1776, ιδρύθηκε από το Ηνωμένο Βασίλειο η “Δεύτερη Βρετανική Αυτοκρατορία”, με τις αποικίες στην Ινδία, την Ασία, την Αυστραλία και τον Καναδά να λειτουργούν ως επίκεντρο. Τη δεκαετία του 1840, υιοθετήθηκε το αφορολόγητο εμπόριο, ένα εμπόριο που περιλάμβανε μηδενικούς δασμούς και χαμηλά εμπόδια. Με τη δυναμική στήριξη του Βασιλικού Ναυτικού, η οικονομική αυτοκρατορία του Ηνωμένου Βασιλείου παρουσίαζε στενές οικονομικές σχέσεις με ανεξάρτητα κράτη της Λατινικής Αμερικής. Το γεγονός αυτό, είναι γνωστό ως “ιμπεριαλισμός του ελεύθερου εμπορίου”. Το 1857, ως κέντρο της Αυτοκρατορίας θεωρήθηκε η Βρετανική Ινδία (πρώην Εταιρεία Ανατολικών Ινδιών), η οποία εκμεταλλεύτηκε την αποτελεσματική φορολογική δομή της εποχής, και έτσι μπόρεσε να καλύψει τις διοικητικές της δαπάνες. Το εμπόριο στην Ινδία αποτελούσε πλέον μικρό ποσοστό των συνολικών κερδών των επιχειρήσεων του Ηνωμένου Βασιλείου, σε σχέση με το 1801 που αντιστοιχούσε το 30% των βρετανικών εγχώριων αποθεμάτων.

3.4.4 Οι επιπτώσεις της μακροχρόνιας κατάθλιψης στη βρετανική οικονομία.

Ο 19ος αιώνας σημείωσε τη μεγαλύτερη και μακροχρόνια ύφεση, η οποία ξεκίνησε και τελείωσε με τον οικονομικό "πανικό" (1873-1890) που ονομάστηκε «Μακροχρόνια Κατάθλιψη». Η πρώτη ύφεση σημειώθηκε μεταξύ 1873 και 1879 όταν τα κέρδη των βιομηχάνων και των χρηματοδοτών έπεσαν κατακόρυφα, που ήταν αποτέλεσμα του αποπληθωρισμού των τιμών, την πτώση δηλαδή του μέσου όρου των τιμών. Μια ακόμη δραματική πτώση είχαν και οι ξένες επενδύσεις του Ηνωμένου Βασιλείου, οι οποίες μειώθηκαν από 12,6% (μέσο όρο μεταξύ 1870-1874) σε 9,7% (μέσο όρο μεταξύ 1875-1896), γεγονός που ήταν αποτέλεσμα των χαμηλών αποδόσεων και της κακής γενικά οικονομικής κατάστασης που επικρατούσε. Επίσης, η επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομίας, η οποία κορυφώθηκε τη δεκαετία του 1880, είχε σημαντικό αντίκτυπο στην εξαρτώμενη από τις εξαγωγές βρετανική οικονομία. Το 1879, σημειώθηκε πτώση των συνολικών εξαγωγών του Ηνωμένου Βασιλείου στα £ 192 εκατομμύρια σε σύγκριση με τα £ 235 εκατομμύρια (μεταξύ 1870-1874).

3.5 20ος αιώνας

Κατά την διάρκεια της Εδουαρδιανής εποχής (1901-1910) επικράτησε μία γενική ευημερία. Η Βρετανία κατάφερε να διατηρήσει την κορυφαία θέση της στο παγκόσμιο εμπόριο, στις τράπεζες και στην ναυτιλία, ωστόσο, η Γερμανία και οι ΗΠΑ την ξεπέρασαν στην μεταποίηση και σε ΑΕΠ (εκτός κατά κεφαλήν). Σημειώθηκε επίσης άνοδος στην παραγωγικότητα του συντελεστή εργασίας, γεγονός που βοήθησε σε μεγάλο βαθμό την οικονομία της χώρας. Το σημαντικότερο όμως επίτευγμα του Ηνωμένου Βασιλείου κατά την Εδουαρδιανή εποχή, ήταν η άνοδος των διεθνών επενδύσεων από \$ 2 δισεκατομμύρια, που ήταν το 1900, σε \$ 4 δισεκατομμύρια το 1913. Το γεγονός ότι οι συνολικές βρετανικές επενδύσεις στο εξωτερικό αυξήθηκαν από 2 £ δισεκατομμύρια σε 4 £ δισεκατομμύρια, αποτελεί ένδειξη της δραματικής στροφής προς τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες.

Κατά τη διάρκεια του πρώτου Παγκοσμίου πολέμου (1914-1918), οικονομικές απώλειες που υπέστη το Ηνωμένο Βασίλειο ήταν μεγάλες. Σημειώθηκε μία μείωση της οικονομικής παραγωγής, που ήταν αποτέλεσμα της αναγκαίας ανακατανομής των πυρομαχικών της χώρας. Η συνολική κατανάλωση υπέστη επίσης μία μείωση κατά 18% με ταυτόχρονη δραματική αύξηση της φορολογίας. Η πιο σοβαρή απώλεια, ήταν όταν χρειάστηκε το 1917 και το 1918 να χρησιμοποιηθούν συνολικά £ 145 εκατομμύρια των αποθεμάτων, από τα κέρδη των εξαγωγών, για την πολεμική υποστήριξη της Βρετανίας. Η επέκταση της ναυπηγικής βιομηχανίας κατά 1/3 ήταν, ωστόσο, ένα σημαντικό θετικό γεγονός.

Στη διάρκεια της μεσοπολεμικής εποχής (1918-1939), η Βρετανία χρειάστηκε να ανακάμψει από τις απώλειες που άφησε ο πρώτος παγκόσμιος πόλεμος. Αν και μεταξύ 1919 και 1920 η βρετανική οικονομία σημείωσε μία απότομη άνοδο, το 1921 έως το 1922 υπέστη σοβαρή ύφεση. Καθόλη τη διάρκεια του 1920, η εξαγωγική δραστηριότητα του Ηνωμένου Βασιλείου ήρθε αντιμέτωπη με μία σειρά άτυχων γεγονότων που συνέλαβαν στην πτώση της μεταποίησης. Η οικονομική ύφεση της δεκαετίας του 1920, προκάλεσε τη μείωση των εξαγωγών κατά 50% σε σύγκριση με τις προπολεμικές εξαγωγές. Εμφανίστηκε κυρίως δραματική πτώση της βρετανικής εξαγωγικής δραστηριότητας σε χώρες της άπω ανατολής και της λατινικής Αμερικής. Ακόμη και αν υπήρχε ύφεση της οικονομίας, επικράτησε ωστόσο μία γενική στασιμότητα καθόλη τη διάρκεια της δεκαετίας. Λαμβάνοντας υπόψη τη συνολική μείωση των εξαγωγών του βαμβακιού κατά 50% και του άνθρακα κατά 1/3, οι εξαγωγές κατάφεραν σε γενικές γραμμές να ανακάμψουν περίπου κατά 80% μέχρι το τέλος της δεκαετίας. Σημειώθηκε επίσης ετήσια ανάπτυξη κατά 1,8% και ο βασικός λόγος της αργής ανάπτυξης, ήταν κυρίως η εξάρτηση της Βρετανίας από τις εξαγωγές και από τις βιομηχανίες που διατήρησαν ευημερία τον 19ο αιώνα.

Ο απόηχος του πρώτου Παγκοσμίου πολέμου, έδωσε την ευκαιρία σε νέες βιομηχανίες να αυξήσουν την παραγωγή τους. Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1920, βιομηχανίες που παρήγαγαν αυτοκίνητα, χημικά και ρεγιόν ήταν από τις πρώτες που εμφάνισαν παραγωγική άνθιση. Η αυτοκινητοβιομηχανία το 1913, είχε εξειδίκευση στην παραγωγή πολυτελών οχημάτων υψηλής προστασίας, κατασκευάζοντας 34.000 οχήματα και μέχρι το 1937, πάνω

από μισό εκατομμύριο. Η πλειοψηφία των οχημάτων που παρήχθησαν ήταν μοντέλα όπως το Austin 7, το Morris Minor καθώς και το Model A και Model Y της βρετανικής Ford. Η τιμολόγηση των αυτοκινήτων, ωστόσο, υπέστη μείωση κατά 30%, λόγω του αυξημένου ανταγωνισμού και της βελτίωσης της τεχνολογίας στις αυτοκινητοβιομηχανίες. Η βιομηχανία χημικών υπέστη παρόμοια άνοδο με την αυτοκινητοβιομηχανία την ίδια δεκαετία. Προϊόντα όπως λιπάσματα, φαρμακευτικά είδη και συνθετικά υλικά ήταν, μεταξύ άλλων, τα κυριότερα προϊόντα της χημικής βιομηχανίας.

Μεταξύ 1923 και 1938, η λίστα των κορυφαίων νέων βιομηχανιών περιλάμβανε την αυτοκινητοβιομηχανία, την ηλεκτροτεχνία, τη μηχανική και τη μεταλλουργία. Οι περιοχές στα προάστια του Λονδίνου καθώς και οι πόλεις των δυτικών Μίντλαντς (West Midlands), ήταν οι κυρίες τοποθεσίες που έδρευαν οι παραπάνω βιομηχανίες. Η βιομηχανία μεταλλικών προϊόντων υψηλής προστασίας διέθετε ένα εδραιωμένο εργατικό δυναμικό με το Κόβεντρι και το Μπέρμιγχαμ να είναι οι κορυφαίες τοποθεσίες μεταποίησης.

Την διάρκεια του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου (1939-1945), η μεταποιητική βιομηχανία επικεντρώθηκε στην παραγωγή πυρομαχικών. Οι βιομηχανίες του Ηνωμένου Βασιλείου κατασκεύασαν, το 1940, 467 μαχητικά αεροσκάφη. Μέχρι τα μέσα της ίδιας χρονιάς, οι βρετανικές εξαγωγές μειώθηκαν σχεδόν 37% από το μέγεθος των εξαγωγών του 1935.

➤ 1945-1951:

Παρά το γεγονός ότι η Βρετανία βγήκε νικήτρια από τον πόλεμο, η εμπορική ναυτιλία και οι εξαγωγές, ήταν οι τομείς με τις μεγαλύτερες απώλειες. Το εμπόριο μεταξύ ΗΠΑ και Ηνωμένου Βασιλείου, διεξαγόταν με δυσκολία λόγω του οικονομικού μεταπολεμικού χρέους της Βρετανίας και την εξαντληση του αποθέματος χρυσού και δολαρίων της χώρας. Μετά τα γεγονότα του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου, η Βρετανία στόχευσε να αυξήσει τις εξαγωγές προκειμένου να συμπληρωθεί το απόθεμα των δολαρίων που σπαταλήστηκαν. Το 1947, το μέγεθος των βρετανικών εξαγωγών κατάφερε να είναι ίσο με το σύνολο των εξαγωγών των Ευρωπαϊκών χωρών: Γαλλία, Δυτική Γερμανία, Ιταλία, Νορβηγία, Δανία, Βέλγιο, Ολλανδία και Λουξεμβούργο.

➤ 1950-1959:

Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1950, η βρετανική οικονομία παρουσίασε μία σχετική παρακμή. Οι βρετανικές βιομηχανίες αποδείχθηκαν μη παραγωγικές και ανθεκτικές στην καινοτομία. Σύμφωνα με τον Τόνι Τζουντ (Tony Judt), «Οι βρετανοί διευθυντές εργοστασίων προτιμούσαν να λειτουργούν σε έναν κύκλο χαμηλών επενδύσεων, περιορισμένης έρευνας και ανάπτυξης, χαμηλών μισθών και συρρικνούμενης δεξαμενής πελατών, αντί να ρισκάρουν ένα νέο ξεκίνημα με νέα προϊόντα σε νέες αγορές». Έτσι λοιπόν, προκειμένου να συμπληρωθεί το έλλειμμα δολαρίου της χώρας, η βρετανική κυβέρνηση θεώρησε ότι θα αυξήσει την παραγωγή και τις εξαγωγές αντίστοιχα, παροτρύνοντας τις βιομηχανίες να επενδύσουν στην εισαγωγή νέων τεχνολογιών και μηχανημάτων. Καθώς η διεθνής αγορά αυξήθηκε σε μεγάλο βαθμό στα τέλη της δεκαετίας του 1940 και στις αρχές της δεκαετίας του 1950, η Βρετανία ωφελήθηκε από την πολιτική ενίσχυσης των βιομηχανιών και έτσι μπόρεσε με ευκολία να ικανοποιήσει τη ζήτηση της παγκόσμιας αγοράς. Το 1950, το 25% των εξαγωγών άνηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο, με τα προϊόντα της χώρας να ξεπερνούν το σύνολο προϊόντων της Γαλλίας και της Γερμανίας. Όμως, στα τέλη της δεκαετίας του 1950, οι οικονομίες των ανταγωνιστικών ευρωπαϊκών χωρών παρουσίασαν άνοδο καθώς οι κυβερνήσεις τους ώθησαν τις βιομηχανίες να προβούν σε "αναζωογόνηση". Η πολιτική αυτή αποτέλεσε την αντικατάσταση των κατεστραμμένων από τον πόλεμο μηχανημάτων με μηχανήματα που λειτουργούσαν με την τελευταία τεχνολογία της εποχής. Έτσι, μέχρι το τέλος της δεκαετίας, η ποιότητα των βρετανικών προϊόντων εξαγωγής ήταν συγκριτικά χαμηλή, λόγω της εξέλιξης των ανταγωνιστικών βιομηχανιών, και οι τιμές υψηλές, λόγω της υπερτιμημένης στερλίνιας.

➤ 1960-1970:

Με το πέρασμα του χρόνου, σημειώθηκαν ραγδαίες αυξομειώσεις του Βρετανικού μεριδίου στην παγκόσμια μεταποιητική παραγωγή. Το 1830 το μερίδιο αγοράς του Ηνωμένου Βασιλείου έφτασε το 9,5% παγκοσμίως και αυξήθηκε σε 22,9% τη διάρκεια της δεκαετίας του 1870. Ύστερα, το 1913 το μερίδιο έπεσε στο 13,6% , μειώθηκε περαιτέρω στο 10,7% τη δεκαετία του 1930 και στη συνέχεια έφτασε το 4,9% το 1973.

Την διάρκεια της δεκαετίας το 1960, σημειώθηκε μια βιομηχανική παρακμή η οποία προκλήθηκε κυρίως από την έλλειψη καινοτομίας των βιομηχανιών, τον αυξημένο ανταγωνισμό στην παγκόσμια αγορά και την καταστροφική απώλεια της Βρετανικής Αυτοκρατορίας. Η αποβιομηχάνιση της χώρας, είχε ως αποτέλεσμα την δραματική πτώση της απασχόλησης στον χάλυβα και την μείωση των ενεργών κλωστοϋφαντουργικών βιομηχανιών.

Οι Wynne Godley και Francis Cripps διεξήγαγαν το μοντέλο του New Cambridge, το οποίο επικεντρώθηκε στην παρακμή των βιομηχανιών και της ανταγωνιστικότητας του Ηνωμένου Βασιλείου. Το μοντέλο αυτό, τόνισε ότι η βρετανική βιομηχανική ισορροπία μέχρι την δεκαετία του 1970 διατηρήθηκε από δύο κύριους παράγοντες. Πρώτος παράγοντας είναι το πλεόνασμα των εξαγωγών σε σχέση με τις εισαγωγές και ο δεύτερος είναι η αφθονία σε πετρέλαιο στη βόρεια θάλασσα. Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1970 όμως, σημειώθηκε ραγδαία πτώση της ανταγωνιστικότητας που οφειλόταν κυρίως στη μείωση του μεριδίου αγοράς του Ηνωμένου Βασιλείου τόσο εγχώρια όσο και παγκόσμια. Επιπλέον, οι συνεχείς καθυστερήσεις κατά την παράδοση των προϊόντων, ο κακός σχεδιασμός τους κατά τη μεταποίηση και η εν τέλει χαμηλή ποιότητα τους, απέδειξαν ότι η έλλειψη της καινοτομίας των βιομηχανιών έπαιξαν μεγάλο ρόλο στην πτώση της ανταγωνιστικότητας.

➤ 1980:

Το 1979, η Μάργκαρετ Θάτσερ εξελέγη πρωθυπουργός του Ηνωμένου Βασιλείου. Η πολιτική της ιδεολογία περιβαλλόταν από ενέργειες γύρω από τον ανταγωνισμό και όχι την βιομηχανοποίηση. Πιο συγκεκριμένα, εφαρμόστηκε μία οικονομική πολιτική που αποτελούσε ιδιωτικοποιήσεις βιομηχανιών, μεταρρυθμίσεις στον αγροτικό τομέα και φορολογικές αναπροσαρμογές.

Με αφορμή της αύξησης του πληθωρισμού του Ηνωμένου Βασιλείου στο 20% το 1980, η κυβέρνηση Θάτσερ αποφάσισε να εφαρμόσει πολιτικές οι οποίες θα μείωναν τις δημόσιες δαπάνες και σε συνέχεια τον πληθωρισμό. Έτσι λοιπόν, τη διάρκεια μεταξύ 1980 και 1988,

πραγματοποιήθηκε ιδιωτικοποίηση των πιο μεγάλων κρατικών βιομηχανιών όπως η British Aerospace το 1981, η British Telecom το 1984, η British Leyland το 1984, η Rolls Royce το 1987 και η British Steel Corporation το 1988. Παρά το γεγονός ότι οι παραπάνω ιδιωτικοποιήσεις βοήθησαν στη μείωση του πληθωρισμού στο 10% το 1982-1983 (και στην συνέχεια στο 4% το 1987), η ανεργία έφτασε σχεδόν στα 3,3 εκατομμύρια, αριθμός ρεκόρ για τη χώρα.

Με την εκλογή της μάργκαρετ Θάτσερ το 1979, καταργήθηκαν επίσης η πολεμική περιορισμοί και συγκεκριμένα η συναλλαγματικοί έλεγχοι. Ως αποτέλεσμα, η βρετανική λίρα υποτιμήθηκε στα 1.054 δολάρια το 1985 και τα ξένα περιουσιακά στοιχεία έφτασαν τις 110 δισεκατομμύρια λίρες το 1986 (από 12 δισεκατομμύρια λίρες το 1979). Επιπλέον, η μάργκαρετ Θάτσερ υπέγραψε το 1986 μαζί με άλλες οκτώ Ευρωπαϊκές χώρες (Βέλγιο, Γαλλία, Ιρλανδία, Γερμανία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Πορτογαλία και Ισπανία), την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (ΕΕΠ). Η συμφωνία αυτή, επέτρεψε την ελεύθερη αγορά μεταξύ των εννέα χωρών, γεγονός που αύξησε τον ανταγωνισμό και την απόδοση της οικονομίας του Ηνωμένου Βασιλείου. Προς το τέλος του 1986, η ενέργεια ξεκίνησε να μειώνεται σταδιακά και μέχρι το 1989 έφτασε στα 1,6 εκατομμύρια, όμως, την ίδια χρονιά ο πληθωρισμός αυξήθηκε ξανά στο 10%.

➤ 1990:

Το 1990 ο Τζον Μέιτσορ εξελέγη πρωθυπουργός του Ηνωμένου Βασιλείου μετά την παραίτησή της Μάργκαρετ Θάτσερ. Τη διάρκεια της κυβέρνησης του Μέιτσορ (1990-1997), σημειώθηκε η αρχή μιας νέας ύφεσης της βρετανικής οικονομίας η οποία αποδείχθηκε μεγαλύτερη και από εκείνη της δεκαετίας του 1930. Ενώ η ανεργία αυξανόταν σταδιακά ετησίως, ο πληθωρισμός έπεσε κάτω από 3% το 1992. Το Σεπτέμβριο του 1992 η Βρετανία αποχώρησε από τον Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών (ΜΣΙ), ύστερα από περιορισμούς που της επιβλήθηκαν. Παρά την έξοδο της χώρας από τον Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών, η οποία οδήγησε στη μείωση της αξίας της βρετανικής λίρας, η ανεργία και ο πληθωρισμός παρουσίασαν ελάχιστη πτώση.

3.6 21ος Αιώνας

Στις αρχές του 2000 έως το 2008, οικονομική ανάπτυξη του Ηνωμένου Βασιλείου παρουσιάζει σταθερές αυξομειώσεις. Η ανεργία συνεχώς αυξανόταν με σταθερούς ρυθμούς καθώς πολλές βιομηχανίες είτε έκλεισαν είτε προχώρησαν στη μεταποίηση στο εξωτερικό. Μεγάλο πλήγμα υπέστη ο κλάδος της αυτοκινητοβιομηχανίας, καθώς η General Motors και η Ford μείωσαν την παραγωγική τους δραστηριότητα ενώ η MG Rover έκλεισε εντελώς. Σε γενικές γραμμές όμως η χώρα μέσα σε αυτά τα οκτώ χρόνια αναπτύχθηκε κατά 1,4%, παρά το γεγονός της ελάχιστης αύξησης του πληθωρισμού της χώρας. Η αξία της βρετανικής λίρας σε σχέση με το ευρώ μειωνόταν σταδιακά, καθώς το 2006 η 1£ άξιζε 1,45€ και στις αρχές του 2008 άξιζε 1,26€ ενώ μέχρι το 2009 έπεσε στα 1,04€.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Η Σύγχρονη Εξωστρέφεια του Ηνωμένου Βασιλείου

Σε αυτό το κεφάλαιο μελετάμε την σύγχρονη εξωστρέφεια του Ηνωμένου Βασιλείου (21ο αιώνα). Το κεφάλαιο 4.1 αναφέρει τις κυβερνητικές αλλά και μη κυβερνητικές υπηρεσίες που στηρίζουν οικονομικά τις επιχειρήσεις ή/και τις βοηθούν να εισαχθούν στην παγκόσμια αγορά μέσω διαφόρων διαδικασιών. Στη συνέχεια αναφέρονται οι κορυφαίες κατηγορίες προϊόντων που εξάγει το Ηνωμένο Βασίλειο με την αξία και το μερίδιο τους στην αγορά. Το επόμενο κεφάλαιο (4.3), εξετάζει την αξία των βρετανικών εξαγωγών, η αξία σε ποσοστό ΑΕΠ και το κατα κεφαλήν ΑΕΠ για διάφορα χρονικά διαστήματα. Τέλος, γίνεται αναφορά στις κατηγορίες προϊόντων που εισάγονται και εξάγονται από και προς την Ευρωπαϊκή Ένωση.

4.1 Υπηρεσίες που βοηθούν στις εξαγωγές των επιχειρήσεων του Ηνωμένου Βασιλείου

➤ Department for International Trade (DIT)

Μέσω της συνεργασίας τους με επιχειρήσεις του ΗΒ, επιτυγχάνουν την εισαγωγή τους με ασφάλεια στην παγκόσμια αγορά. Ταυτόχρονα ο κυβερνητικός αυτός τομέας, ωθεί και στηρίζει επιχειρήσεις του εξωτερικού να λαμβάνουν υπόψη το ΗΒ ως μια χώρα με τις καλύτερες προοπτικές για να εδραιώσουν ή να επεκτείνουν τις επιχειρήσεις τους.

➤ Enterprise Europe Network (EU)

Έχει δημιουργηθεί με σκοπό οι μικρές εταιρείες του ΗΒ να εκμεταλλευτούν τις επιχειρηματικές ευκαιρίες που παρουσιάζονται σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η

Enterprise Europe Network, με την στήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αποτελείται από 600 οργανισμούς - εταιρούς σε περισσότερο από 40 χώρες που στοχεύουν στην αύξηση του ανταγωνισμού και της καινοτομίας σε χώρες της Ευρώπης και όχι μόνο.

Οι τοπικοί ειδικοί βοηθούν επιχειρήσεις να αποκτήσουν διεθνή συνεργάτες καθώς και χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τους οδηγούν επίσης σε πηγές νέων τεχνολογιών. Προσφέρουν επίσης συμβουλές για θέματα από διεθνή πνευματική ιδιοκτησία μέχρι και θέματα δικαίου και προτύπων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

➤ Intellectual Property Office (IPO)

Η ευθύνη του κυβερνητικού σωματείου αυτού, είναι τα πνευματικά δικαιώματα ιδιοκτησίας [Intellectual Property (IP) Rights] τα οποία αποτελούνται από πατέντες, εμπορικά σήματα και πνευματικά δικαιώματα γνωστά και ως copyright. Η βασική λειτουργία του Intellectual Property Office είναι να καθοδηγεί επιχειρήσεις, κατά την διάρκεια της δημιουργίας μιας εφεύρεσης, για τον τρόπο που μπορεί να προστατευτεί η πνευματική ιδιοκτησία τους σε άλλες χώρες. Με λίγα λόγια είναι ένα σύστημα πνευματικής ιδιοκτησίας βασισμένο στο Ηνωμένο Βασίλειο το οποίο προσφέρει την ευκαιρία σε επιχειρήσεις να έχουν την καταλληλότερη μορφή προστασίας των πνευματικών δικαιωμάτων τους.

➤ UK Export Finance (UKEF)

Το UKEF είναι το λειτουργικό όνομα του Export Credits Guarantee Department (ECGD). Παρέχει ασφάλεια στις επιχειρήσεις που επιθυμούν να εξάγουν και εγγύηση στις τράπεζες ώστε να πάρουν το ρίσκο να χρηματοδοτήσουν τις εξαγωγές των επιχειρήσεων αυτών. Το UKEF καθώς προσφέρει δάνεια σε παγκόσμιους αγοραστές αγαθών και υπηρεσιών του Ηνωμένου Βασιλείου, δεν δανείζεται ευθέως, αλλά βοηθάει και στηρίζει μέσω της στενής συνεργασίας με τις εξαγωγικές επιχειρήσεις, τις τράπεζες και τους αγοραστές του εξωτερικού. Η στήριξη αυτή μπορεί να είναι στις εξαγωγές, στις επενδύσεις και στις παγκόσμιες αγορές.

Τα παραπάνω μπορούν να επιτευχθούν με:

- Προσφέροντας ασφάλιση στις εξαγωγικές εταιρείες του Ηνωμένου Βασιλείου έναντι μη-πληρωμένων συναλλαγών με τους αγοραστές του εξωτερικού.
- Στηρίζοντας με εγγυημένη χρηματοδότηση τραπεζικών δανείων τους διεθνής αγοραστές στην αγορά αγαθών και υπηρεσιών που εξάγονται από τις επιχειρήσεις του Ηνωμένου Βασιλείου.
- Μοιράζοντας το ρίσκο του πιστωτικού κινδύνου με τις τράπεζες που χρηματοδοτούν τις εξαγωγές, συγκεντρώνοντας ομόλογα δημοπρασιών και συμβάσεων, αποκτώντας πρόσβαση σε χρηματοδοτούμενα κεφάλαια κίνησης πριν και μετά την αποστολή και την εξασφάλιση επιβεβαιώσεων πιστωτικών επιστολών.
- Προσφέροντας στους επενδυτές του Ηνωμένου Βασιλείου ασφάλεια από πολιτικούς κινδύνους στις παγκόσμιες αγορές.

➤ Export Control Organization (ECO)

Οργανισμός αυτός υπάρχει για να εκδίδει ή να απορρίπτει, ύστερα από την αξιολόγηση, άδειες εξαγωγής σε αγαθά-προϊόντα. Τα αγαθά αυτά ονομάζονται "στρατηγικά" και περιλαμβάνουν εξοπλισμό που χρησιμοποιούνται από τον στρατό και αγαθά "διπλής χρήσης" τα οποία χρησιμοποιούνται για πολιτικούς και εξίσου στρατιωτικούς σκοπούς.

➤ Gov.uk

Είναι ο επίσημος ιστότοπος της βρετανικής κυβέρνησης που παρέχει σε εταιρείες, που ενδιαφέρονται να εισαχθούν στην παγκόσμια αγορά, χρήσιμες πληροφορίες. Τέτοιες πληροφορίες είναι για παράδειγμα διάφορες τηλεφωνικές γραμμές, πόροι για μέγιστη αξιοποίηση ευκαιριών σε διεθνή βαθμό και σύνδεσμοι που προσφέρουν λεπτομερή πληροφορίες για εισαγωγή στην παγκόσμια αγορά.

➤ Bilateral Business Councils

Είναι ένα σύνολο συμβούλων που έχουν σκοπό να ενθαρρύνει το εμπόριο μεταξύ επιχειρήσεων του Ηνωμένου Βασιλείου και επιχειρήσεων περιοχών που θεωρούνται σημαντικές αλλά είναι δύσκολα προσβάσιμες. Οι προσφερόμενες υπηρεσίες τους περιλαμβάνουν έρευνες αγορών, εμπορικές αποστολές και εκθέσεις, "γνωριμία" με την παγκόσμια αγορά και δημιουργία τοπικών γραφείων. Στο σύνολο των συμβούλων αποτελούνται και οι China British Business Council (που προωθούν το εμπόριο μεταξύ Κίνας και Ηνωμένου Βασιλείου), UK India Business Council (που προωθούν το εμπόριο μεταξύ Ινδίας και Ηνωμένου Βασιλείου) και UK ASEAN Business Council (το προωθούν το εμπόριο μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και χωρών της νοτιοανατολικής Ασίας).

➤ Trade Association (T.A.)

Ο σύλλογος αυτός βοηθάει επιχειρήσεις ανεξαρτήτως τομέα προσφέροντας στήριξη και πληροφορίες από διάφορες εμπορικές ενώσεις ανάλογα το είδος της επιχείρησης. Μία εταιρεία, που για παράδειγμα θέλει να εισαχθεί στην διεθνή αγορά, μπορεί να ανακαλύψει την εμπορική Ένωση που αντιστοιχεί στον κλάδο της χρησιμοποιώντας μία μηχανή αναζήτησης στο διαδίκτυο ή έναν ηλεκτρονικό κατάλογο. Ένας μεγάλος αριθμός ενώσεων αποτελούν κύρια πύλη στην παγκόσμια αγορά, καθώς προσφέρουν διεθνή εμβέλεια σε κάθε ενδιαφερόμενη για εξαγωγική εταιρεία.

4.2 Προϊόντα Εξαγωγής του Ηνωμένου Βασιλείου

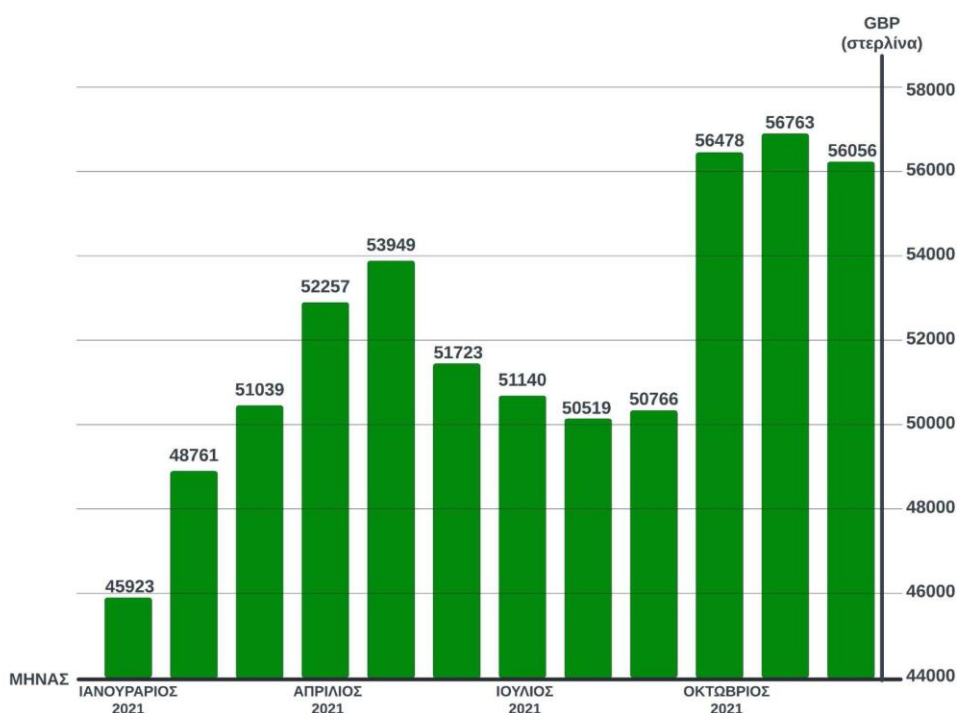
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΡΟΙΟΝΤΟΣ	ΜΕΡΙΔΙΟ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ	ΑΞΙΑ ΣΕ ΔΟΛΑΡΙΑ (USD)
Μηχανήματα, Πυρηνικοί Αντιδραστήρες και Λέβητες	15%	\$68,85 δισ.
Μαργαριτάρια, Πολύτιμες Πέτρες, Μέταλλα και Νομίσματα	14%	\$65,79 δισ.
Οχήματα (εξαιρούνται οχήματα σιδηρόδρομου και τραμ)	8,7%	\$40,52 δισ.
Ορυκτά Καύσιμα, Λάδια, Προϊόντα Απόσταξης	7,5%	\$35,03 δισ.
Ηλεκτρικός και Ηλεκτρονικός Εξοπλισμός	5,7%	\$26,7 δισ.
Φαρμακευτικά Προϊόντα	5,6%	\$26,1 δισ.
Διάφορα Εμπορεύματα	5,2%	\$24,3 δισ.
Οπτικές, Φωτογραφικές, Τεχνικές και Ιατρικές Συσκευές	4,4%	\$20,6 δισ.
Αεροσκάφη και Διαστημόπλοια	2,9%	\$13,6 δισ.
Πλαστικά Είδη	2,8%	\$12,9 δισ.

Οργανικές Χημικές Ουσίες	2,5%	\$11,8 δισ.
Ποτά, Οινοπνευματώδη και Ξύδι	2,1%	\$9,83 δισ.
Σίδηρο και Ατσάλι	1,8%	\$8,51 δισ.
Διάφορα Χημικά Προϊόντα	1,8%	\$8,41 δισ.
Τεχνουργήματα από σίδηρο ή χάλυβα	1,4%	\$6,34 δισ.
Αιθέρια έλαια, αρώματα, καλλυντικά και προϊόντα περιποίησης	1,3%	\$6 δισ.
Έργα Τέχνης, Συλλεκτικά Κομμάτια και Αντίκες	1%	\$4,86 δισ.
Ανόργανες Χημικές Ουσίες	0,83%	\$3,89 δισ.

Πίνακας 1. Οι κορυφαίες 18 κατηγορίες προϊόντων εξαγωγής του Ηνωμένου Βασιλείου και το μερίδιο τους στη βρετανική οικονομία για το έτος 2021

4.3 Η αξία των εξαγωγών.

Η αξία των εξαγόμενων προϊόντων και υπηρεσιών περιλαμβάνει κυρίως τα έξοδα που προκύπτουν από την εξαγωγική διαδικασία. Τα έξοδα των εξαγωγών αποτελούν την αξία των εμπορευμάτων, το κόστος για μεταφορά και ασφάλιση των εμπορευμάτων, η αξία των τελών και η αξία των δικαιωμάτων εκμετάλλευσης. Στα εξαγωγικά έξοδα συμπεριλαμβάνονται επίσης και τα κόστη των υπηρεσιών που σχετίζονται άμεσα και έμμεσα με την εξαγωγική δραστηριότητα, όπως είναι τα έξοδα επικοινωνίας και παραγωγής, τα έξοδα για πληροφόρηση και ανάπτυξη καθώς και άλλα χρηματοοικονομικά έξοδα (εκτός από αποζημιώσεις εργαζομένων και εισοδήματα από επενδύσεις).

Σχεδιάγραμμα 3. Η μηνιαία πορεία των εξαγωγών του Ηνωμένου Βασιλείου για το 2021 και η αξία τους σε βρετανικές λίρες (GBP).

Στο παρακάτω σχεδιάγραμμα, απεικονίζεται η αξία των εξαγωγών του Ηνωμένου Βασιλείου σε ποσοστό του ΑΕΠ για τα έτη 1970 έως 2021. Η πραγματική αξία των βρετανικών

εξαγωγών σε ποσοστό του ΑΕΠ για το έτος 2021 σημειώθηκε στα 26,99%, το χαμηλότερο που έχει υπάρξει για τα τελευταία δέκα χρόνια. Πριν το 2010, οι αξιοσημείωτα χαμηλές αξίες σε ποσοστά ΑΕΠ ήταν το 2009 με 26,4%, το 2004 με 23,8%, το 1988 με 21,9% και το 1972 20,6%. Τα υψηλότερα ποσοστά σημειώθηκαν το 2019 με 31%, το 2011 με 30,7% και το 1977 με 29,7%.

Σχεδιάγραμμα 4. Η αξία των βρετανικών εξαγωγών σε ποσοστό του ΑΕΠ (1970-2021)

Με την βοήθεια των στοιχείων που απεικονίζονται στο σχεδιάγραμμα 4, παρατηρούμε ότι οι βρετανικές εξαγωγές αποτελούν ένα ικανοποιητικά υψηλό ποσοστό στο ΑΕΠ της χώρας. Το σταθερό ποσοστό σε ΑΕΠ των εξαγωγών του Ηνωμένου Βασιλείου είναι περίπου 25% με ελάχιστες αυξομειώσεις ανά δεκαετίες. Οι παράγοντες που προκαλούν αύξηση του ΑΕΠ (συνήθως κατά 1% - 3%) είναι συνήθως η αύξηση των εξαγωγίσιμων τιμών (σε GBP) σε σχέση με τον αποπληθωριστή ΑΕΠ. Ο αποπληθωριστής του ΑΕΠ είναι η αναλογία της ετήσιας τρέχουσας αξίας των παραγόμενων προϊόντων και υπηρεσιών (ονομαστικό ΑΕΠ) προς την προσαρμοσμένη με τον πληθωρισμό αγοραστική αξία (πραγματικό ΑΕΠ). Ο ρόλος του αποπληθωριστή ΑΕΠ είναι να υπολογίζει τις μεταβολές των τιμών των παραγόμενων

προϊόντων και υπηρεσιών που παρουσιάζονται μέσα σε δύο διαφορετικές χρονικές περιόδους (π.χ. δύο διαφορετικά έτη). Άλλος ένας παράγοντας που επηρεάζει την αύξηση του ΑΕΠ, είναι η γενική αύξηση των πραγματικών εξαγωγών που οφείλεται στην ανάπτυξη του εμπορίου των αγορών που δραστηριοποιείται το Ηνωμένο Βασίλειο ή στην αύξηση του βρετανικού του εμπορικού μεριδίου στις αγορές αυτές.

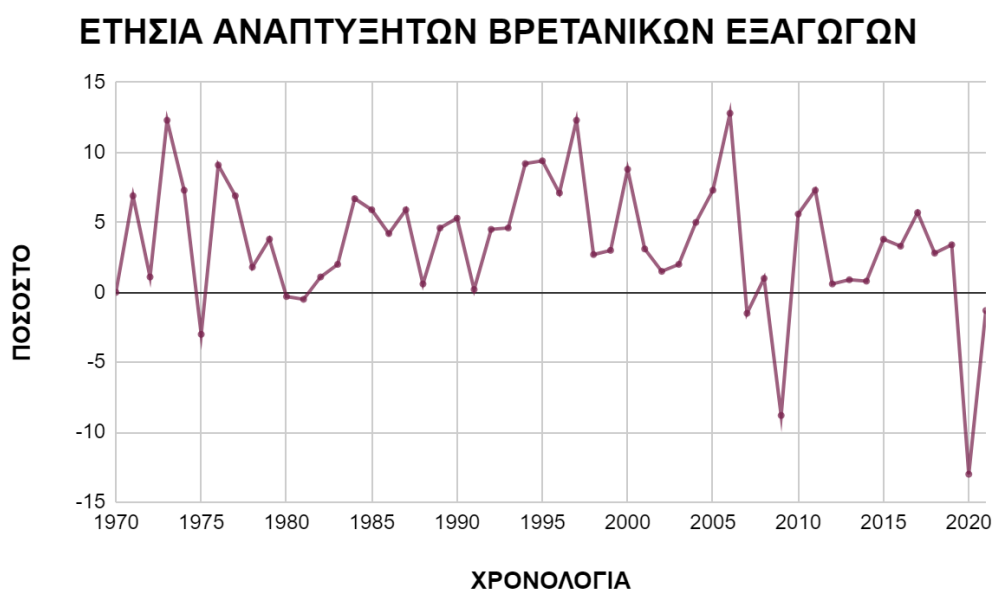
Το επόμενο σχεδιάγραμμα απεικονίζει το κατά κεφαλήν ΑΕΠ του Ηνωμένου Βασιλείου ανα έτος με αξία σε αμερικάνικα δολάρια, ξεκινώντας στο 1970 και καταλήγοντας στο 2021.

Παρατηρείται ότι από το 1970 έως το 2000 η ανάπτυξη του ΑΕΠ είναι σχετικά ομαλή με τις πιο απότομες πτώσεις να σημειώνονται το 1981 και το 1993. Από το 2001 έως το 2007 το ΑΕΠ αυξανόταν συνεχώς με γρήγορους ρυθμούς ενώ το 2010 σημειώθηκε το χαμηλότερο για την δεκαετία του 2010.

Σχεδιάγραμμα 5. Το ετήσιο κατά κεφαλήν ΑΕΠ του Ηνωμένου Βασιλείου για το 1970-2021

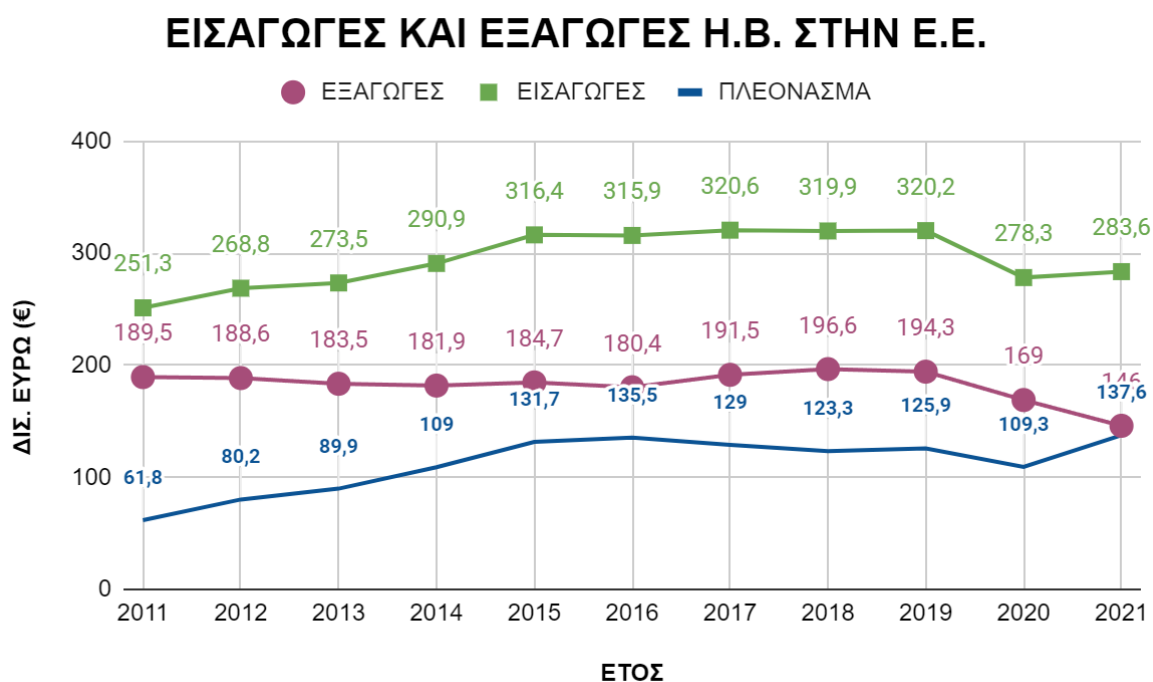
Στο σχεδιάγραμμα 6 απεικονίζεται η ετήσια ανάπτυξη των εξαγωγών του Ηνωμένου Βασιλείου μεταξύ το 1970 και του 2021. Παρατηρούμε ότι η μεγαλύτερη ανάπτυξη σημειώθηκε το 2006 με ποσοστό 12,8% και η μεγαλύτερη πτώση υπήρξε το 2020 με -13%. Παρόμοιες πτώσεις με εκείνη του 2020 σημειώθηκαν επίσης και το 2009 με -8,8% , το 2007 με -1,5% και το 1975 με -3%.

Σχεδιάγραμμα 6. Η ετήσια ανάπτυξη των βρετανικών εξαγωγών από το 1970 έως το 2021

Το επόμενο σχεδιάγραμμα (Σχεδιάγραμμα 7.), απεικονίζει το εμπόριο (εισαγωγές και εξαγωγές) μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα έτη 2011 έως 2021. Καθ'όλη την διάρκεια της δεκαετίας, παρατηρείται ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση διατήρησε το εμπορικό πλεόνασμα με το Ηνωμένο Βασίλειο με το χαμηλότερο να είναι 61,8 δις € το 2011 και υψηλότερο να είναι 137,6 δις € το 2021. Αξίζει επίσης να σημειωθεί το γεγονός ότι, στο χρονικό διάστημα 2011-2021, οι εισαγωγές του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση αυξήθηκαν ενώ οι εξαγωγές μειώθηκαν. Παρατηρούμε ότι οι χαμηλότερες σε αξία εισαγωγές σημειώθηκαν το 2011 με 251,3 δις € ενώ οι υψηλότερες το

2017 με 320,6 δις € και οι χαμηλότερες σε αξία εξαγωγές σημειώθηκαν το 2021 με 146 δις € ενώ οι υψηλότερες σημειώθηκαν το 2018 με 196,6 δις €.

Σχεδιάγραμμα 7. Οι εισαγωγές και οι εξαγωγές του Ηνωμένου Βασιλείου προς την Ευρωπαϊκή Ένωση για την δεκαετία 2011-2021.

4.4 Κατηγορίες προϊόντων στο εμπόριο μεταξύ Ηνωμένου Βασιλείου και Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ο παρακάτω πίνακες απεικονίζουν τις κορυφαίες 7 κατηγορίες του εμπορίου μεταξύ Ηνωμένου Βασιλείου και Ευρωπαϊκής Ένωσης, για τα έτη 2011 και 2021, με την στρογγυλοποιημένη αξία τους σε δις €.

2011		
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ
ΛΟΙΠΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ	250 δις €	183 δις €
ΛΟΙΠΑ ΜΕΤΑΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	247 δις €	173 δις €
ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ & ΟΧΗΜΑΤΑ	180 δις €	148 δις €
ΧΗΜΙΚΑ	87 δις €	87 δις €
ΕΝΕΡΓΕΙΑ	49 δις €	51 δις €
ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ	36 δις €	17 δις €
ΦΑΓΗΤΑ & ΠΟΤΑ	30 δις €	14 δις €

Πίνακας 2. Η αξία των βρετανικών εξαγωγών και εισαγωγών για 7 κατηγορίες εμπορευμάτων το έτος 2011.

2021		
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ
ΛΟΙΠΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ	280 δις €	148 δις €
ΛΟΙΠΑ ΜΕΤΑΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	272 δις €	142 δις €
ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ & ΟΧΗΜΑΤΑ	203 δις €	108 δις €
ΧΗΜΙΚΑ	107 δις €	53 δις €
ΕΝΕΡΓΕΙΑ	52 δις €	44 δις €
ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ	49 δις €	16 δις €
ΦΑΓΗΤΑ & ΠΟΤΑ	45 δις €	12 δις €

Πίνακας 3. Η αξία των βρετανικών εξαγωγών και εισαγωγών για 7 κατηγορίες εμπορευμάτων το έτος 2021.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Σχέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης με το Ηνωμένο Βασίλειο

Το κεφάλαιο αυτό, ασχολείται με την Ευρωπαϊκή Ένωση και την σχέση που έχει με το Ηνωμένο Βασίλειο. Αρχικά, γίνεται εισαγωγή στην ιστορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δηλαδή πως δημιουργήθηκε, και στη συνέχεια αναλύεται η ιστορία της ένταξης του Ηνωμένου Βασιλείου σε αυτή. Το κεφάλαιο 5.3 και το υποκεφάλαιο 5.3.1, εξηγεί τους τρόπους που επωφελήθηκε το Ηνωμένο Βασίλειο όσο ήταν μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ στο κεφάλαιο 5.4 αναφέρονται τα μειονεκτήματα ιδιότητας μέλους της. Έπειτα, γίνεται αναφορά στο εμπόριο εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εντός της Ευρωπαϊκής Ενιαίας Αγοράς με την βοήθεια Ευρωπαϊκών προτύπων. Το επόμενο κεφάλαιο 5.6 αναφέρει την διαδικασία εξόδου του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση, γνωστή και ως Brexit, αλλά και οι επιπτώσεις που έχουν καταγραφεί από την επίσημη έξοδο το 2020 έως σήμερα. Τέλος, γίνεται συνοπτική αναφορά στην γεωγραφική και πολιτιστική απόσταση, καθώς και ποιά από τις δύο έχουν την μεγαλύτερη επιρροή στις Βρετανικές εξαγωγές.

5.1 Ιστορική Αναδρομή Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήταν αποτέλεσμα της επιθυμίας, των επηρεαζόμενων από τους πολέμους ευρωπαϊκών χωρών, για ειρήνη και ευημερία με τη βοήθεια οικονομικής και πολιτικής συνεργασίας. Για να πραγματοποιηθεί αυτή η επιθυμία, υπογράφηκε το 1957 η Συνθήκη της Ρώμης (Treaty of Rome) μεταξύ έξι κρατών της Ευρώπης των οποίων αποτελούσαν: η Γαλλία, η Δυτική Γερμανία, η Ιταλία, τα κράτη της Μπενελούξ (γνωστό σήμερα ως Βέλγιο), η Ολλανδία και το Λουξεμβούργο. Η συνθήκη αυτή οδήγησε στην ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, γνωστή και ως ΕΟΚ, (European Economic Community, EEC) και έτσι δημιουργήθηκε η πρώτη κοινή αγορά μεταξύ των μελών. Τη

δεκαετία του 1970 η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα ονομάστηκε Ευρωπαϊκή Κοινότητα, ΕΚ (European Community, EC) και τρεις ακόμη χώρες (το Ηνωμένο Βασίλειο, η Δανία και η Ιρλανδία) έγιναν μέλη της. Κατά την επόμενη δεκαετία (1980), τα μέλη της ευρωπαϊκής κοινότητας έγιναν δώδεκα καθώς εντάχθηκαν σε αυτή η Ελλάδα, η Πορτογαλία και η Ισπανία. Το 1993 υπογράφηκε από τα 12 μέλη η Συνθήκη του Μάαστριχτ (Treaty of Maastricht) που αποτέλεσε την ονομασία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σε Ευρωπαϊκή Ένωση. Δύο χρόνια μετά (1995), η Αυστρία, η Φινλανδία και η Σουηδία θα προστεθούν στα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αυξάνοντας τον αριθμό των μελών της σε 15 κράτη. Έπειτα το 2004 τα κράτη μέλη της ευρωπαϊκής Ένωσης θα φτάσουν τον αριθμό 25 καθώς η Κύπρος, η Δημοκρατία της Τσεχίας, η Εσθονία, η Ουγγαρία, η Λετονία, η Λιθουανία, η Μάλτα, η Πολωνία, τη Σλοβακία και Σλοβενία θα αποτελέσουν νέα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα συνολικά μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης γίνονται 28 εφόσον το 2007 εντάσσονται η Βουλγαρία και η Ρουμανία και το 2013 η Κροατία. Με αυτόν τον τρόπο λοιπόν, δημιουργήθηκε μέσα σε πέντε δεκαετίες η Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία θεωρείται ως η σημαντικότερη και πλουσιότερη αγορά με 28 χώρες-μέλη (με 508 εκατομμύρια πληθυσμό) και ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) 17,6 τρισεκατομμύρια δολάρια.

5.2 Η Ένταξη του Ηνωμένου Βασιλείου στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η σχέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ηνωμένου Βασιλείου χρονολογείται από το 1957, όπου τότε έγινε η ίδρυση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Το Ηνωμένο Βασίλειο ήταν κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 1973 και αργότερα μέσω δημοψηφίσματος έγινε η πρώτη χώρα η οποία θα δηλώσει την οικειοθελή της αποχώρηση. Η ιστορία της ένταξης του Ηνωμένου Βασιλείου θα μπορούσε να περιγραφεί ως ιστορία αμοιβαίας δυσaréσκειας. Η συμφωνία αποχώρησης Brexit, πλέον παίζει σημαντικό ρόλο στις μεταξύ τους σχέσεις ειδικά για τη Βόρεια Ιρλανδία, η οποία συνεχίζει και ακολουθεί πιστά τους κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά τα αγαθά και τους φόρους. Το Ηνωμένο Βασίλειο συνορεύει με το κράτος και μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την Δημοκρατία της Ιρλανδίας.

Η Βρετανία ξεκίνησε πρώτη φορά να συζητάει για την ένταξη της στην ΕΟΚ τον Ιούλιο του 1961. Ενώ η οικονομία της προσπαθούσε να ανακάμψει από το υψηλό κόστος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, ο Ντε Γκωλ (De Gaulle) είχε προσωπικούς αλλά και οικονομικούς λόγους που δεν ήθελε τους Βρετανούς στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Δεν εμπιστευόταν ιδιαίτερα τους Βρετανούς γιατί πίστευε ότι στις διαμάχες θα έπαιρναν πάντα την αμερικανική πλευρά. Υπήρχαν επίσης σαφείς διαφορές μεταξύ της γαλλικής και της βρετανικής γεωργικής βιομηχανίας. Η Βρετανία ως έκτακτα μέτρα εν καιρώ πολέμου είχε μια από τις πιο αποτελεσματικές γεωργικές βιομηχανίες στον κόσμο, και ενώ η γεωργία αντιπροσώπευε το 25% της γαλλικής οικονομίας, αντιπροσώπευε μόνο το 4% στο Ηνωμένο Βασίλειο. Στη δεκαετία του 1950, η πολιτική της Βρετανίας για τα φθηνά τρόφιμα βασιζόταν στο εμπόριο σε τιμές της παγκόσμιας αγοράς.

Ο Ντε Γκωλ, γνωρίζοντας ότι η Κοινή Αγροτική Πολιτική (Κ.Α.Π.) ήταν σημαντική για την οικονομική ασφάλεια και την κοινωνική σταθερότητα της Γαλλίας εκείνη την εποχή, ήξερε ότι η Βρετανία δεν θα την αποδεχόταν και το βέτο του εξασφάλισε ότι δεν θα μπορούσαν να σταματήσουν την ΚΑΠ. Παρά την πολυπλοκότητά της, η προέλευση και η κινητήρια δυναμική της ΚΑΠ βρισκόταν σε έναν απλό αλλά ιστορικό συμβιβασμό μεταξύ των γεωργικών συμφερόντων της Γαλλίας και των βιομηχανικών συμφερόντων της Γερμανίας. Η Γερμανία ως μεταποιητική οικονομία ήθελε αδασμολόγητη πρόσβαση για τα βιομηχανικά της προϊόντα σε ολόκληρη την ΕΟΚ, έτσι η Γαλλία πήρε την ΚΑΠ και σε αντάλλαγμα η Γερμανία πήρε την τελωνειακή ένωση και το κοινό εξωτερικό δασμολόγιο ενσωματωμένο στη Συνθήκη της Ρώμης.

Το σύστημα στήριξης των τιμών αναπτύχθηκε κατά τη διάρκεια των δεκαετιών του 1970 και του 1980. Η ΚΑΠ απορρόφησε όλο και περισσότερους κοινοτικούς πόρους, από περίπου 12,9 τοις εκατό το 1966, σε 68,4 τοις εκατό ή ακόμη και 80 τοις εκατό το 1985. Μεταξύ 1974 και 1983 οι δαπάνες για τα γεωργικά προϊόντα αυξήθηκαν από τρία δισεκατομμύρια ECU σε 16 δισεκατομμύρια ECU.

Το 1969, ο Ντε Γκωλ είχε παραιτηθεί από τη γαλλική προεδρία και τότε το ΗΒ υπέβαλε μια τρίτη και επιτυχημένη αίτηση για ένταξη. Μέχρι εκείνη τη στιγμή, οι στάσεις για την ένταξη της Βρετανίας στην ΕΟΚ είχαν αλλάξει στους πολιτικούς και επιχειρηματικούς κύκλους τόσο στο Ηνωμένο Βασίλειο όσο και στη Γαλλία. Οι μεγάλες εταιρείες προηγμένης κατασκευής, έγιναν ολοένα και πιο ένθερμοι υποστηρικτές ένταξης στην ΕΟΚ και η Συνομοσπονδία Βρετανικής Βιομηχανίας, ο προκάτοχος της οποίας η Ομοσπονδία Βρετανικών Βιομηχανιών είχε αρχικά αντιταχθεί στην ίδρυση ευρωπαϊκής τελωνειακής ένωσης μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, τόνισε τη σημασία της πανευρωπαϊκής επενδύσεων, συνεργασίας και συντονισμένης βιομηχανικής πολιτικής.

Το 1972 υπογράφηκε η Συνθήκη Προσχώρησης από τον τότε πρωθυπουργό Έντουαρντ Χιθ, ηγέτη του Συντηρητικού Κόμματος. Ο νόμος του για τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες του Κοινοβουλίου θεσπίστηκε στις 17 Οκτωβρίου και το έγγραφο επικύρωσης του Ηνωμένου Βασιλείου κατατέθηκε την επόμενη μέρα επιτρέποντας την έναρξη ισχύος του Ηνωμένου Βασιλείου στην ΕΟΚ την 1η Ιανουαρίου 1973.

Το 1975, το Ηνωμένο Βασίλειο διεξήγαγε το πρώτο εθνικό δημοψήφισμα για το εάν το Ηνωμένο Βασίλειο πρέπει να παραμείνει στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα. Το κόμμα με επικεφαλής τον Χάρολντ Γουίλσον, είχε διεκδικήσει τις γενικές εκλογές του Οκτωβρίου 1974 με δέσμευση να επαναδιαπραγματευτεί τους όρους ένταξης της Βρετανίας στην ΕΟΚ και στη συνέχεια να διεξαγάγει δημοψήφισμα για το αν θα παραμείνει στην ΕΟΚ με τους νέους όρους. Όλα τα μεγάλα πολιτικά κόμματα και ο Τύπος υποστήριξαν τη συνέχιση της ένταξης στην ΕΟΚ. Ψηφίστηκε με δύο προς ένα υπέρ της αποχώρησης ενώ επτά από τους 23 υπουργούς ήταν αντίθετοι στην ένταξη στην ΕΟΚ.

Στις 5 Ιουνίου 1975, ζητήθηκε από το εκλογικό σώμα να ψηφίσει ναι ή όχι στην ερώτηση: “Πιστεύετε ότι το Ηνωμένο Βασίλειο πρέπει να παραμείνει στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (Κοινή Αγορά);”. Κάθε διοικητική κομητεία και περιφέρεια στο ΗΒ επέστρεψαν πλειοψηφικά «Ναι» ψήφων, εκτός από τα Νησιά Σέτλαντ και τις Εξωτερικές Εβρίδες. Με

ποσοστό συμμετοχής λίγο κάτω από το 65%. Το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας ήταν 67,2% υπέρ της παραμονής και έτσι το Ηνωμένο Βασίλειο παρέμεινε μέλος της ΕΟΚ.

1975 Δημοψήφισμα για ενσωμάτωση Ηνωμένου Βασιλείου στην Ευρωπαϊκή Ένωση.		
Επιλογές	Ψήφοι	%
ΝΑΙ	17.378,581	67.23
ΟΧΙ	8.470,073	32.77
ΕΓΚΥΡΟΙ ΨΗΦΟΙ	25.848,654	99.78
ΑΚΥΡΟΙ ΨΗΦΟΙ / ΛΕΥΚΟΙ ΨΗΦΟΙ	54.540	0.22
ΣΥΝΟΛΙΚΟΙ ΨΗΦΟΙ	25.903,194	100.00

Πίνακας 4. Τα αποτελέσματα δημοψηφίσματος του 1975 για ενσωμάτωση του Ηνωμένου Βασιλείου στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

5.3 Πλεονεκτήματα ένταξης Ηνωμένου Βασιλείου στην Ευρωπαϊκή Ένωση

- Για να μπορέσει να έχει η Βρετανία θέση στην Ευρωπαϊκή νομοθεσία, απαιτείται άμεση και έμμεση συνεργασία της χώρας με άλλα μέλη της ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς στο Λονδίνο βρίσκεται η μεγαλύτερη ευρωπαϊκή χρηματοπιστωτική αγορά.
- Η Βρετανία χαρακτηρίζεται ως ένα από τα πιο βασικά και ισχυρά μέλη της ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ένταξη της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση προώθησε σημαντικά τις διαπραγματεύσεις της Ευρώπης με άλλα έθνη όπως οι ΗΠΑ.
- Ως μέλος της ευρωπαϊκής Ένωσης, Βρετανία μπορεί να προσφέρει επαγγελματική αποκατάσταση σε εργαζόμενους άλλων ευρωπαϊκών χωρών, οι οποίοι μελλοντικά θα προσφέρουν σημαντικά στην οικονομία της χώρας.

- Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΕΠΑΑ) και ο ανταγωνισμός στην αγορά ενισχύεται με τη Βρετανία, η οποία αποτελεί τη δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Με την άρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου να ενταχθεί στο κοινό νόμισμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ευρώ), απέφυγε τις αρνητικές επιπτώσεις που συνηθίζει να επιφέρει το ευρώ, όπως την υψηλή ανεργία και την χαμηλή ανάπτυξη της οικονομίας.

Οι μέθοδοι ανάλυσης των εισαγωγών έναντι προμηθευτών έχουν μια διαδικασία η οποία αποτελεί από δύο στάδια. Η διαδικασία αυτή έχει δοκιμαστεί σε εισαγωγές κατασκευαστών πέντε χωρών, ενώ βρέθηκε ανεπαρκής σε τέσσερις από αυτές. Χρησιμοποιήθηκε για την εκτίμηση των επιπτώσεων της ένταξης του Ηνωμένου Βασιλείου στην Ε.Ο.Κ. και στις εξαγωγές του σε αυτές τις χώρες. Η Ε.Ο.Κ. είναι η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα, η οποία είχε ιδρυθεί το 1958 και έπειτα μετονομάστηκε σε Ευρωπαϊκή Ένωση.

Για να ξεκινήσει να εισάγει μια χώρα πρέπει πρώτα να προβούν σε μια διαδικασία προϋπολογισμού. Όποια κι αν είναι η αιτία κάποιας αύξησης των συνολικών εισαγωγών, η αύξηση αυτή θα πρέπει να μοιραστεί στις πηγές με τον ίδιο τρόπο. Η αξιολόγηση των επιπτώσεων της διεθνούς οικονομικής ολοκλήρωσης αποτελεί ένα από τα οικονομικά ζητήματα των οποίων η προμήθεια των εισαγωγών είναι η πιο κρίσιμη. Έως ότου κάποιος έχει ένα ικανοποιητικό μέγεθος της επιρροής τιμολογιακών προτιμήσεων δεν μπορεί κανείς να σημειώσει πρόοδο. Με την ένταξη της Βρετανίας στην Ε.Ο.Κ. το 1973 μπορούν πλέον να εκτιμηθούν οι επιπτώσεις στις εξαγωγές. Τόσο πριν όσο και μετά το 1973, η επέκταση των βιομηχανικών εξαγωγών της ήταν μεγάλη. Εκ πρώτης όψεως ορισμένα στοιχεία σχετικά με την εξέλιξη της βρετανικής εμπορικής απόδοσης μετά το 1973 είναι τα παρακάτω.

Οι Βρετανικές εξαγωγές έχουν αποπροσανατολιστεί έντονα τα τελευταία είκοσι χρόνια προς τις οικονομίες της Ευρώπης αλλά μετά το 1973 η διαδικασία επιταχύνθηκε σημαντικά. Αυτό θα μπορούσε να σημαίνει ταχύτερη ανάπτυξη ή απελευθέρωση του εμπορίου σε αυτές τις οικονομίες. Έτσι, η Βρετανία απέκτησε ισχυρά κέρδη στην Ευρώπη. Η ένταξη της στην

Ε.Ο.Κ. τόνωσε τις μεταποιητικές εξαγωγές της στους νέους εταίρους της αλλά όχι τόσο όσο τόνωσε τις εισαγωγές της, απο αυτές και μάλιστα εις βάρος των εξαγωγών της σε άλλες αγορές.

5.3.1 Θετικές Επιπτώσεις Στις Εξαγωγές

➤ Εξαγωγικό Εμπόριο:

Όσον αφορά το εμπόριο τόσο εμπορευμάτων όσο και υπηρεσιών του Ηνωμένου Βασιλείου, το 50% συνδέεται άμεσα με την Ευρωπαϊκή Ένωση, Σύμφωνα με τις στατιστικές έρευνες βασισμένες στο εμπόριο προστιθέμενης αξίας, οι πέντε κορυφαίες χώρες στις οποίες εξάγει το Ηνωμένο Βασίλειο (και αντιπροσωπεύουν το 40%) είναι: οι ΗΠΑ, η Γερμανία, η Ολλανδία, η Ιρλανδία και η Γαλλία. Επίσης, υπάρχουν και χώρες που λειτουργούν ως μεσάζοντες στην εξαγωγική διαδικασία του Ηνωμένου Βασιλείου με πέντε από αυτές με τα υψηλότερα ποσοστά να είναι η Γερμανία (12%), η Ιρλανδία (11,9%), η Ολλανδία (10,2%), το Λουξεμβούργο (9,1%) και το Βέλγιο (5,6%). Μια σημαντική αναφορά σε δύο ακόμη χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης που συνεισφέρουν στις βρετανικές εξαγωγές, αφορά τις ΗΠΑ με ποσοστό 4,8% και την Κίνα με 3,3%. Τα παραπάνω στοιχεία αποδεικνύουν πόσο διαφέρει το εμπόριο της Βρετανίας με χώρες που ανήκουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση και με χώρες που δεν ανήκουν σε αυτή.

➤ Εξαγωγικές Θέσεις Εργασίας:

Όσον αφορά την εμπορική απασχόληση που δημιουργείται άμεσα και έμμεσα από το εμπόριο μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και των εμπορικών εταίρων της, τα αποτελέσματα είναι το λιγότερο ικανοποιητικά. Σύμφωνα με δεδομένα που συλλέχθηκαν το 2011 από World Input-Output Database, το ποσοστό των εξαγόμενων θέσεων εργασίας από το

Ηνωμένο Βασίλειο σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανέρχεται στο 45% και συγκεκριμένα 3,78 εκατομμύρια θέσεις.

ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΠΟ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΗΒ						
	ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΕ					
	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΓΑΛΛΙΑ	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	ΟΛΛΑΝΔΙΑ	ΙΤΑΛΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΜΕΓΕΘΟΣ ΣΕ %	10,5	5,3	5,3	4,5	3,2	45,5
ΜΕΓΕΘΟΣ ΣΕ ΧΙΛΙΑΔΕΣ	869,8	443,4	444,7	371,6	269,8	3,783 ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ

Πίνακας 5. Θέσεις Εργασίας που Απορρέουν από Εξαγωγές του Ηνωμένου Βασιλείου σε Χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Αντίθετα, οι κορυφαίες χώρες που δεν ανήκουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση και έχουν υψηλά ποσοστά απασχόλησης συνδεδεμένες με τις εξαγωγές του Ηνωμένου Βασιλείου είναι οι ΗΠΑ (11,4%), η Κίνα (5%), ο Καναδάς (3%) και η Αυστραλία (1,9%).

ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΠΟ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΗΒ					
	ΧΩΡΕΣ ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΕΕ				
	ΗΠΑ	ΚΙΝΑ	ΚΑΝΑΔΑΣ	ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΜΕΓΕΘΟΣ ΣΕ %	11,4	5	3	1,9	54,5
ΜΕΓΕΘΟΣ ΣΕ ΧΙΛΙΑΔΕΣ	952,32	417,8	249,4	161,4	4,536 ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ

Πίνακας 6. Θέσεις Εργασίας που Απορρέουν από Εξαγωγές του Ηνωμένου Βασιλείου σε Χώρες Εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης

5.4 Μειονεκτήματα ένταξης Ηνωμένου Βασιλείου στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

- Η ένταξη του Ηνωμένου Βασιλείου παρουσιάστηκε αρχικά ως μία μορφή πολιτικής συνεργασίας. Αργότερα όμως ήταν ξεκάθαρα ότι έγινε για οικονομικούς σκοπούς, καθώς το εμπόριο με το Ηνωμένο Βασίλειο αποφέρει ετησίως 20 δισεκατομμύρια ευρώ στη Γερμανία. Εάν όμως η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου προβεί σε ενέργειες που είναι αντίθετες των συμφερόντων της ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι εφικτό να της επιβληθούν εμπορικά εμπόδια όπως δασμούς, θέτοντας έτσι την οικονομία της χώρας σε δύσκολη θέση.

- Η ιδιότητα μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης κοστίζει στο Ηνωμένο Βασίλειο 15 δισεκατομμύρια λίρες. Αναλυτικότερα, σύμφωνα με το κόμμα Ανεξαρτησίας (UKIP), τα συνολικά έξοδα της ένταξης του Ηνωμένου Βασιλείου , φτάνουν τα 83 δισεκατομμύρια λίρες.
- Περίπου το 40% των χρηματοδοτήσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανήκει στην Κοινή Γεωργική Πολιτική (ΚΓΠ), η οποία εφαρμόζει προγράμματα όπως επιδοτήσεις στον αγροτικό τομέα. Κύρια ενέργεια της πολιτικής αυτής, είναι ο καθορισμός των αγροτικών προϊόντων όσο το δυνατόν χαμηλότερα, το οποίο επηρεάζει αρνητικά τις τιμές του καταναλωτή και την συνολική σπατάλη. Έχει υποστηριχθεί λοιπόν, ότι η ΚΓΠ αποτελεί ένα οικονομικό “βάρος” της Ευρωπαϊκής Ένωσης και πολλά μέλη της εκφράζουν συνεχώς την δυσαρέσκεια τους.
- Ένω η ελεύθερη μετανάστευση μεταξύ κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης θεωρείται εν μέρη θετικό, μπορεί κάλλιστα να έχει αρνητικές επιπτώσεις. Συγκεκριμένα, μέσα σε δέκα χρόνια παρουσιάστηκε αύξηση του βρετανικού πληθυσμού στα 70 εκατομμύρια, με σημαντικό ποσοστό να είναι μετανάστες από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο υπερπληθυσμός της χώρας, έπαιξε σημαντικό ρόλο στην αύξηση του κόστους στέγασης, ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει το Ηνωμένο Βασίλειο τη σημερινή εποχή.

5.5 Η Εξωστρέφεια στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Ενιαία Αγορά

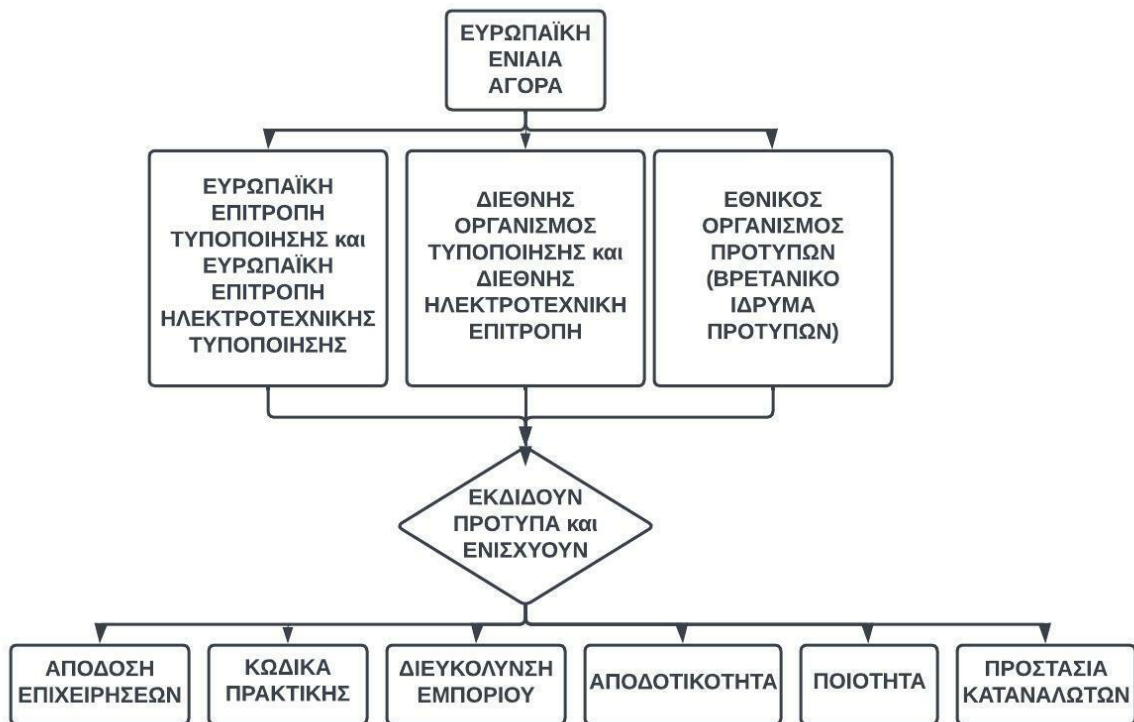
➤ Διεθνή και Εθνικά Πρότυπα

Τα πρότυπα αποτελούν ένα σύνολο γνώσεων, όπως πρακτικές και οδηγίες, που παρέχουν επαγγελματίες σε συνεργασία με κοινωνικές οργανώσεις, ακαδημαϊκούς και ρυθμιστικές αρχές, στις επιχειρήσεις. Η δημιουργία των προτύπων πραγματοποιείται για την ενίσχυση της ποιότητας, της απόδοσης και της καινοτομίας στο εμπόριο, καθώς και για βοήθεια επιχειρήσεων που επιθυμούν να εισέλθουν στην παγκόσμια αγορά.

Ένα πρότυπο μπορεί να έχει πάνω από μία χρήση. Αρχικά είναι ένα πρότυπο συμβατότητας, που οποίο σημαίνει ότι υποστηρίζει την ανάπτυξη των συμπληρωματικών προϊόντων, αλλά μπορεί επίσης να θέσει περιορισμούς στην ανάπτυξη προϊόντων καθώς και στην περίπτωση ιδιόκτητων προτύπων, να αποτελούν μονοπώλιο. Έπειτα μπορεί να είναι ένα ελάχιστο πρότυπο το οποίο θα καθορίσει ένα επίπεδο ποιότητας, θα θέσει δηλαδή όρια στο βαθμό κινδύνου ενός προϊόντος, καθώς και ενισχύει την καταπολέμηση των αστοχιών στις αγορές. Μπορεί επίσης να χαρακτηριστεί πρότυπο μείωσης ποικιλίας, το οποίο μπορεί να μειώσει τον αριθμό των παραλλαγών σε μία σειρά προϊόντων σε μια αγορά. Κάθε πρότυπο έχει διαφορετικό επίπεδο συμμόρφωσης το οποίο ποικίλλει ανάλογα με την γεωγραφική τοποθεσία της αγοράς.

Όλα τα πρότυπα, διεθνή και εθνικά, εκδίδονται με τον ίδιο τρόπο όμως διαφέρουν οι οργανισμοί που τα εκδίδουν. Ο Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης (International Organization for Standardization, ISO) και η Διεθνής Ηλεκτροτεχνική Επιτροπή (International Electrotechnical Commission, IEC) είναι οι οργανισμοί που εκδίδουν τα διεθνή πρότυπα. Τα ευρωπαϊκά πρότυπα, εκδίδονται από τους ευρωπαϊκούς κλάδους των παραπάνω οργανισμών που είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τυποποίησης (European Committee for Standardization, CEN) και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ηλεκτροτεχνικής Τυποποίησης (European Committee for Electrotechnical Standardization, CENELEC). Η CEN και η CENELEC αποτελούν τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Τυποποίησης (E.O.T.) και μέσω αυτού, ελέγχουν και διοικούν τα ευρωπαϊκά πρότυπα. Η έκδοση των ευρωπαϊκών προτύπων πραγματοποιείται και μέσω του Εθνικού Οργανισμού Προτύπων (NSB) κάθε χώρας που είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και των χωρών που δραστηριοποιούνται εντός της Ευρωπαϊκής Ενιαίας Αγοράς. Ο Εθνικός Οργανισμός Προτύπων του Ηνωμένου Βασιλείου είναι το Βρετανικό Ίδρυμα Προτύπων (British Standards Institution, BSI) και ιδρύθηκε το 1901 με την πρώτη ονομασία του να είναι “Επιτροπή Μηχανικών Προτύπων”. Στην συνέχεια το 1918 μετονομάστηκε σε “Βρετανική Ένωση Προτύπων Μηχανικών” καθώς η τυποποίηση της χώρας παρουσίασε μεγάλη ανάπτυξη. Το 1931 η ονομασία άλλαξε σε Βρετανικό Ίδρυμα Προτύπων, ύστερα από πολλές αλλαγές στο εμπόριο, που ώθησαν τον οργανισμό να επεκτείνει τις δραστηριότητες του σε ακόμα πιο πολλές επιχειρήσεις. Σήμερα ο οργανισμός

BSI, έχει επεκταθεί σε 195 χώρες και ανάμεσα σε όλες τις δραστηριότητες του που σχετίζονται με τα πρότυπα, οι κυριότερες είναι η τυποποίηση προτύπων στο Ηνωμένο Βασίλειο που να συνυπάρχουν με τα ευρωπαϊκά πρότυπα και η κατάργηση βρετανικών προτύπων που συμπίπτουν με τα ευρωπαϊκά πρότυπα και εμποδίζουν το εμπόριο. Τα κοινά πρότυπα μεταξύ εθνών, μπορούν να προωθήσουν το εμπόριο και να μειώσουν τα εμπόδια σε αυτο δημιουργώντας διεθνώς αναγνωρισμένα μεγέθη, βάρη ή άλλα χαρακτηριστικά ποιότητας.

Σχεδιάγραμμα 8. Τα πρότυπα στην ευρωπαϊκή ενιαία αγορά

➤ Ευρωπαϊκή Ενιαία Αγορά

Η ευρωπαϊκή ενιαία αγορά αποτελεί την μεγαλύτερη και την πιο εξελιγμένη σε πρότυπα εμπορική ζώνη παγκοσμίως. Το εμπόριο προϊόντων εντός της ευρωπαϊκής ενιαίας αγοράς, πραγματοποιείται με ελευθερία, χωρίς εμπορικούς φραγμούς και με ελάχιστους όρους. Η Ευρωπαϊκή Ένωση στοχεύει στην τακτική ανάπτυξη της ενιαίας αγοράς, καθώς υπάρχει η

πρόσφατη προσπάθεια επίτευξης ελεύθερου εμπορίου υπηρεσιών, κάτι που πραγματοποιείται με δυσκολία.

Τα μέλη της ενιαίας αγοράς είναι χώρες εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τέσσερα ακόμη κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (Ε.Ζ.Ε.Σ.), τα οποία είναι η Νορβηγία, η Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και η Ελβετία.

5.5.1 Τα Πρότυπα και οι εμπορικές αποδόσεις του Ηνωμένου Βασιλείου

Αναφορές της κυβέρνησης του Ηνωμένου Βασιλείου από τις αρχές του 1980, αναγνώρισαν ότι η ανάπτυξη εθνικών συστημάτων προτύπων μπορεί να αυξήσει τις αντιλήψεις για την ποιότητα και έτσι να βελτιώσει την απόδοση του εμπορίου. Στην πραγματικότητα, πρότυπα οποιουδήποτε τύπου μπορούν να δημιουργήσουν ένα εμπορικό πλεονέκτημα είτε μέσω της βελτίωσης της ποιότητας είτε με την δημιουργία ευκαιριών για οικονομίες κλίμακας. Αντίθετα, αν τα εθνικά πρότυπα του Ηνωμένου Βασιλείου φαίνονται ιδιότυπα στους ξένους αγοραστές, τότε θα είναι δύσκολο να βρεθούν εξαγωγικές αγορές. Ταυτόχρονα όμως, ένα ιδιότυπο πρότυπο του Ηνωμένου Βασιλείου, που είναι δύσκολο να τηρήσουν οι ξένοι παραγωγοί, μπορεί να λειτουργήσει ως εμπόδιο στις εισαγωγές.

5.6 Η Αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση

Στις 23 Ιουνίου του 2016, πραγματοποιήθηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο και το Γιβραλτάρ, δημοψήφισμα με θέμα εάν το εκλογικό σώμα του ηνωμένου Βασιλείου επιθυμεί η χώρα να συνεχίσει να είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή να αποχωρήσει οριστικά. Το δημοψήφισμα οργανώθηκε με την βοήθεια του νόμου για το «Δημοψήφισμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης», ένα νομοσχέδιο που εισήχθη από τον Υπουργό Εξωτερικών, Φίλιπ Χάμοντ (Philip Hammond), στις 28 Μαΐου του 2015, εγκρίθηκε από την Βουλή των Λόρδων στις 14 Δεκεμβρίου του 2015 και τέθηκε σε ολική νομική ισχύ την πρώτη μέρα Φεβρουαρίου του 2016. Έτσι λοιπόν, ο Ντέιβιντ Κάμερον (πρώην πρωθυπουργός του Ηνωμένου Βασιλείου)

ανακοίνωσε στις 20 Φεβρουαρίου του 2016 ότι θα πραγματοποιηθεί το δημοψήφισμα περί παραμονής ή αποχώρησης από την Ε.Ε. στις 23 Ιουνίου της ίδιας χρονιάς.

Υπήρχαν δύο επίσημες ομάδες από τις οποίες η μια υποστήριζε την παραμονή της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση ενώ η άλλη υποστήριζε την αποχώρηση της. Η ομάδα «Britain Stronger in Europe» ήταν η ομάδα που ήταν υπέρ της παραμονής του Ηνωμένου Βασιλείου στην Ε.Ε. και επισημοποιήθηκε με την υποστήριξη του πρωθυπουργού Ντέιβιντ Κάμερον και του καγκελάρου Τζορτζ Όσμπορν. Την επιθυμία για παραμονή στην Ευρωπαϊκή Ένωση την εξέφρασαν επίσης και άλλα κόμματα όπως το κόμμα των Εργατικών, το Εθνικό Κόμμα της Σκωτίας, το κόμμα των Φιλελευθέρων Δημοκρατών, το κόμμα των Πρασίνων και το Κόμμα της Ουαλίας (Plaid Cymru). Για την οριστική έξοδο της χώρας πραγματοποιήθηκε εκστρατεία από την ομάδα «Vote Leave», της οποίας κύριοι υποστηρικτές ήταν οι βουλευτές του Συντηρητικού κόμματος Μπόρις Τζόνσον και Μάικλ Γκούβ αλλά και η βουλευτή Τζιζέλα Στιούαρτ του Εργατικού κόμματος. Εκστρατεία κατά της παραμονής στην Ευρωπαϊκή Ένωση, πραγματοποίησε επίσης και το κόμμα Ανεξαρτησίας του Ηνωμένου Βασιλείου (UK Independence Party, UKIP).

Το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος, με 72% ποσοστό συμμετοχής του εθνικού πληθυσμού με δικαίωμα ψήφου, έδειξε πως το 51,9% του εκλογικού σώματος ψήφισε υπέρ της αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Έπειτα από σχεδόν έναν χρόνο από το δημοψήφισμα, επισημοποιήθηκε στις 29 Μαρτίου του 2017 η πρόθεση του Ηνωμένου Βασιλείου να αποχωρήσει οριστικά από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

5.6.1 Οι Επιπτώσεις της μεταβατικής περιόδου του Brexit στις βρετανικές εξαγωγές

Οι αντιδράσεις μετά την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων του δημοψηφίσματος ήταν πολλές με εκείνες στην παγκόσμια χρηματοπιστωτική αγορά και οι αλλαγές στον πολιτικό τομέα να είναι οι κυριότερες.

➤ Πολιτικός τομέας.

Ο Κάμερον όντας υπέρ της παραμονής της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ανακοίνωσε την παραίτηση του ως πρωθυπουργός αλλά και ως αρχηγός του κόμματος (Κόμμα των Συντηρητικών), με την θέση του να πηγαίνει στην Τερέζα Μέι στις 13 Ιουλίου του 2016.

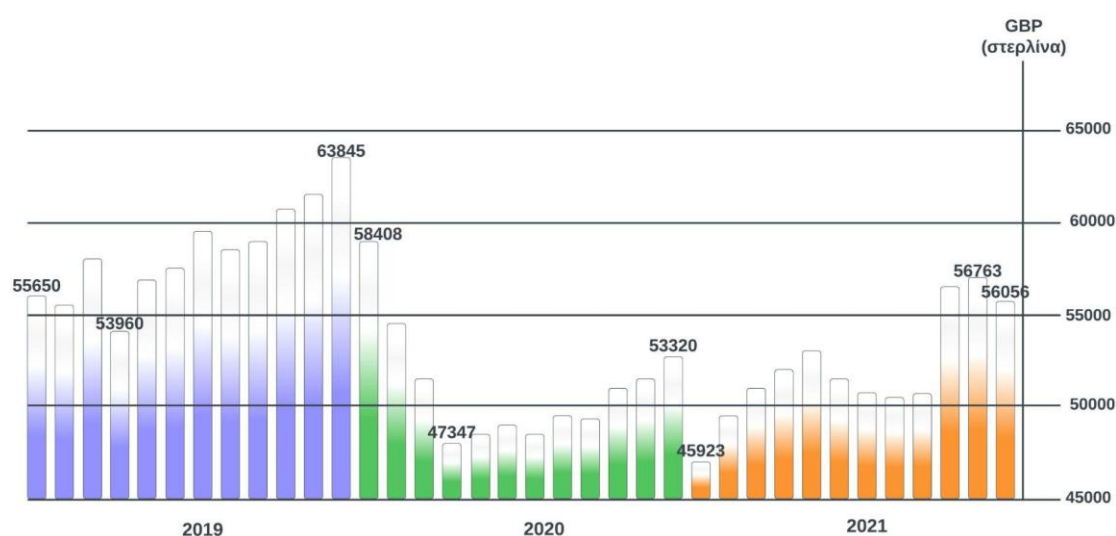
➤ Εισαγωγές και Εξαγωγές.

Κατά την περίοδο της αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση, σημειώθηκαν πτώσεις στις εισαγωγές αλλά και τις εξαγωγές της χώρας. Οι βρετανικές εισαγωγές προϊόντων από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σημείωσαν πτώση δέκα οκτώ τοις εκατό το 2021, ενώ οι εισαγωγές από χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης σημείωσαν πτώση δέκα τοις εκατό. Αν και οι εξαγωγές προϊόντων του Ηνωμένου Βασιλείου σε χώρες την Ευρωπαϊκής Ένωσης για το 2021, παρουσίασαν λιγότερη μείωση από εκείνη των εισαγωγών, με ποσοστό εννέα τοις εκατό, η πτώση των εξαγωγών σε χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης διπλασιάστηκε στο 18%. Τα παραπάνω στοιχεία συγκρίνονται με τα επίπεδα εισαγωγών και εξαγωγών του Ηνωμένου Βασιλείου για το έτος 2019.

Οι εισαγόμενες υπηρεσίες στο Ηνωμένο Βασίλειο από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για το έτος 2021, παρουσίασαν δραματική μείωση τριάντα τοις εκατό και από χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης μείωση είκοσι τοις εκατό. Όσο για τις βρετανικές εξαγόμενες υπηρεσίες σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και σε χώρες εκτός, σημειώθηκε μείωση

πέντε με δέκα τοις εκατό. Τα παραπάνω στοιχεία συγκρίνονται με τα επίπεδα εισαγωγών και εξαγωγών του Ηνωμένου Βασιλείου για το έτος 2019.

Το παρακάτω σχήμα απεικονίζει τον όγκο των βρετανικών εξαγωγών για τα έτη 2019 μέχρι 2021. Οι εξαγωγική δραστηριότητα του Ηνωμένου Βασιλείου μειώθηκε περίπου είκοσι τοις εκατό το δεύτερο τρίμηνο του 2020 (το πρώτο, δηλαδή, “κύμα” της πανδημίας Covid-19), σε σχέση με τα επίπεδα των εξαγωγών του τέταρτου τριμήνου του 2019. Ωστόσο, αν και οι βρετανικές εξαγωγές ανέκαμψαν κατά τρία τοις εκατό το τέταρτο τρίμηνο του 2021, σε σύγκριση με το τρίμηνο πριν την πανδημία (Ιανουάριος - Φεβρουάριος - Μάρτιος 2020), παρέμειναν μειωμένες κατά δώδεκα τοις εκατό σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2019.

Σχεδιάγραμμα 9. Η πορεία των συνολικών εξαγωγών του Ηνωμένου Βασιλείου πριν και μετά τη μεταβατική περίοδο Brexit (έτη 2019-2021)

Έχοντας υπόψη ότι η μεταβατική περίοδος της εξόδου του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση συμπίπτει με την περίοδο που ξέσπασε η πανδημία COVID-19, είναι δύσκολο να εντοπιστούν οι επιπτώσεις του Brexit στην οικονομία της χώρας με ακρίβεια. Για τον λόγο αυτό, έχει σημειωθεί από πολλούς ερευνητές ότι είναι αναγκαίο να περάσουν ακόμα πολλά χρόνια, έτσι ώστε να γίνει συλλογή περισσότερων δεδομένων και να διεξαχθούν περισσότερες μελέτες για αυτό το θέμα.

5.7 Πως Επηρεάζονται οι Εξαγωγές από την Πολιτιστική και Γεωγραφική Απόσταση

Σύμφωνα με το Άρθρο “Πολιτιστική και γεωγραφική απόσταση: επιπτώσεις στις εξαγωγές του Ηνωμένου Βασιλείου” (2019), έχει γίνει μια έρευνα για το πως η γεωγραφική και πολιτιστική απόσταση επηρεάζει το εμπόριο. Το ερώτημα όμως είναι αν οι εξαγωγές του Ηνωμένου Βασιλείου επηρεάζονται από την εθνική πολιτισμική απόσταση και τη γεωγραφική απόσταση (θεωρία του Hofstede: Πλαίσιο για τη διαπολιτισμική επικοινωνία που αναπτύχθηκε από τον Geert Hofstede). Τα αποτελέσματα δείχνουν τις εξαγωγές να επηρεάζονται περισσότερο από τη γεωγραφική απόσταση παρά από την πολιτιστική.

Η σχέση Ηνωμένου Βασιλείου με Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκεται στο στόχαστρο μετά τα αποτελέσματα του δημοψηφίσματος του Ηνωμένου Βασιλείου για Brexit το 2016. Η Ευρωπαϊκή Ένωση επωφελεί το Ηνωμένο Βασίλειο ως προς την μείωση του κόστους εμπορίου μεταξύ τους, η αποχώρησή τους όμως θα μειώσει σε γενικές γραμμές το εμπόριο μεταξύ τους και έπειτα θα χρειαστεί το Ηνωμένο Βασίλειο να αναζητήσει νέες αγορές για εξαγωγή.

Η έρευνα εξετάζει πως οι εξαγωγές του Ηνωμένου Βασιλείου επηρεάζονται από την γεωγραφική απόσταση και τον εθνικό πολιτισμό. Πραγματοποιώντας την ανάλυση αυτή προβάλλεται το ερώτημα αν το Ηνωμένο Βασίλειο θα ήταν εφικτό να οδεύσει προς τον δρόμο του Brexit. Πιο συγκεκριμένα, αν η πολιτισμική και γεωγραφική απόσταση έχουν ίδια αποτελέσματα στο εγχώριο εμπόριο του Ηνωμένου Βασιλείου. Οι εμπορικές κινήσεις αυξάνονται όταν οι περιοχές είναι πιο κοντά. Η εξίσωση της έρευνας, εξηγεί τις ροές μεταξύ περιοχών και αναπτύχθηκε από τους Tinbergen και Ruyhonen. Μέσω της εξίσωσης λοιπόν, εξηγείται πως οι εξαγωγές είναι συνάρτηση του ΑΕΠ των χωρών αλλά και της απόστασης μεταξύ τους.

Τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα της έρευνας αυτής είναι ότι η γεωγραφική απόσταση βρέθηκε να επηρεάζει τις εξαγωγές του Ηνωμένου Βασιλείου περισσότερο από την

πολιτισμική απόσταση. Εξίσου, βάση το οικονομικό μέγεθος αλλά και το μέγεθος αγοράς, οι εξαγωγές του Ηνωμένου Βασιλείου φαίνεται να οδηγούνται περισσότερο από το οικονομικό μέγεθος των χωρών εισαγωγής παρά από το οικονομικό μέγεθος του Ηνωμένου Βασιλείου και το μέγεθος αγοράς του.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Υπάρχουν εκατοντάδες στοιχεία που αποδεικνύουν ότι το Ηνωμένο Βασίλειο, λόγω της αυξημένης εξωστρέφειας, έχει καταφέρει αρκετές φορές, από τον 16ο αιώνα μέχρι σήμερα, να είναι η κορυφαία οικονομία παγκοσμίως. Η ένταξη, ωστόσο, του Ηνωμένου Βασιλείου στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 1973, έκανε πολλούς Βρετανούς να προβληματιστούν για το μέλλον της βρετανικής οικονομίας. Έτσι, η ιδιότητα μέλους του Ηνωμένου Βασιλείου στην Ευρωπαϊκή Ένωση διήρκεσε επίσημα μέχρι το 2020 ύστερα από δημοψήφισμα για αποχώρηση το 2016.

Υποστηρίζεται ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση επωφελήθηκε περισσότερο οικονομικά από το Ηνωμένο Βασίλειο κατά τα χρόνια 1973-2016, κατά την διάρκεια ιδιότητας μέλους του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς παρουσίαζε συνεχόμενο ετήσιο εμπορικό πλεόνασμα. Αν και υπάρχουν πολλές υποθέσεις κατάρρευσης της οικονομίας του Ηνωμένου Βασιλείου, ως αποτέλεσμα του Brexit, οι περισσότεροι εμπειρογνώμονες υποστηρίζουν πως θα χρειαστεί να συλλεχθούν ακόμη περισσότερα στοιχεία κατά τα επόμενα χρόνια. Οι κύριοι λόγοι αβεβαιότητας για τις επιπτώσεις του Brexit είναι ότι η αποχώρηση της χώρας από την Ευρωπαϊκή Ένωση επισημοποιήθηκε την ίδια εποχή που ξέσπασε η πανδημία COVID-19 που επηρέασε τις οικονομίες όλου του κόσμου και ιδιαίτερα το εμπόριο μεταξύ χωρών.

Το Ηνωμένο Βασίλειο, ωστόσο, διαθέτει από πάντα ανεπτυγμένη βιομηχανία, κυρίως από την εποχή της Βιομηχανικής Επανάστασης. Η ύπαρξη πολλών κυβερνητικών υπηρεσιών που βοηθούν τις επιχειρήσεις να ενταχθούν στις ξένες αγορές, αποδεικνύει την οικειότητα της χώρας με την εξωστρέφεια. Η πτώση των εξαγωγών τα τελευταία 4 χρόνια δικαιολογεί την ανησυχία των Βρετανών για κατάρρευση της οικονομίας στο κοντινό μέλλον, για τον λόγο ότι οι βρετανικές εξαγωγές αποτελούν κατά μέσο όρο ικανοποιητικά υψηλό ποσοστό του ΑΕΠ της χώρας.

Αν λοιπόν, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου στοχεύει στην αύξηση του ΑΕΠ, θα πρέπει αρχικά να εστιάσει στις εξαγωγές καθώς διαθέτει τα εργαλεία βελτίωσης. Θα πρέπει αρχικά να ωθήσει τις βρετανικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις να εισαχθούν στην παγκόσμια αγορά, αφού πρώτα τις βοηθήσει να καινοτομήσουν και να αναπτυχθούν τεχνολογικά,

προκειμένου να αποφύγουν τον κίνδυνο αποτυχίας. Για να επενδύσουν επιχειρήσεις στην έρευνα και ανάπτυξη, θα πρέπει να υπάρχουν κάποια προγράμματα που θα τις στηρίζουν οικονομικά κατά τη διάρκεια καινοτομίας. Το Ηνωμένο Βασίλειο, θα πρέπει επίσης να βελτιώσει όσες εμπορικές σχέσεις διαλύθηκαν με κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά τη διάρκεια του Brexit, καθώς το μεγαλύτερο ποσοστό χωρών που εξάγει το Ηνωμένο Βασίλειο ανήκει σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δεν υπάρχει αμφιβολία λοιπόν, ότι η συνεχής ενίσχυση της εξωστρέφειας των βρετανικών επιχειρήσεων, είναι ένα από τα πιο ισχυρά όπλα της χώρας να καταπολεμήσει τις πιθανές επιπτώσεις του Brexit που θα εμφανιστούν μελλοντικά.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Α. ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

Clark, G., O'Rourke, K. H., Taylor, A. M., (Feb., 2014). The Growing Dependence of Britain on Trade during the Industrial Revolution. National Bureau of Economic Research, 19926(1), pp. 14-20.

Esteban, J. C., (Dec.,1997). The Rising Share of British Industrial Exports in Industrial Output, 1700- 1851. *The Journal of Economic History*, 57(4), pp. 879-906.

Holly, S., Walker, K., (1991). UK Exports of Manufacturers: The Role of Supply Side Factors. *Scottish Journal of Political Economy*, 38(1), pp. 1-18.

Hughes, K. S., (1986). Exports and Innovation: A Simultaneous Model. *European Economic Review*, 30(2), pp. 383-399.

Kristjánisdóttir, H., Guðlaugsson, Þ., Ö., Guðmundsdóttir, S., Aðalsteinsson, G., D., (May, 2019). Cultural and Geographical Distance: Effects on UK Exports. *Applied Economic Letters*, 27(4), pp. 275-279.

Palangkaraya, A., (Jun., 2012). The Link Between Innovation and Export: Evidence from Australia's Small and Medium Enterprises. Economic Research Institute for ASEAN and East Asia, pp. 3-5.

Swan, P., Temple, P., Shurmer, M., (1996). Standards and Trade Performance: The UK Experience. *The Economic Journal*, 106 (438), pp. 1297-1313.

B. ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Τζωρτζάκης, Κ., Τζωρτζάκη, Α.Μ., (2007). Οργάνωση και Διοίκηση [To Management της Νέας Γενιάς]. (4η Έκδοση). Εκδοτικός Οίκος Rosili.

Griffin, R., Pustay, M., (2015). Διεθνείς Επιχειρήσεις & Επιχειρηματικότητα. Μια Διοικητική Οπτική (Μανωλόπουλος, Δ., Σαπουνά, Π.Α., Μετάφ.). (8η Έκδοση). Εκδόσεις Τζιόλα.

Γ. ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

[Αποπληθωριστής ΑΕΠ \(GDP deflator\) - ορισμός | Ευρετήριο Οικονομικών Όρων](#)

[Όμιλος BSI](#)

[Ορισμός "Καινοτομίας"](#)

[Τι σημαίνει ο όρος Εξωστρέφεια που θεωρείται μονόδρομος για την ανάκαμψη της χώρας και της Περιφέρειας; | Arcadia Portal](#)

[2016 United Kingdom European Union membership referendum - Wikipedia](#)

[Brexit led to 14% fall in UK exports to EU in 2021, trade figures say.](#)

[Different Types of Company in the UK](#)

[Disadvantages of EU Membership - Economics Help](#)

[Economic history of the United Kingdom - Wikipedia](#)

[European standards and the UK](#)

[Exports of goods and services \(annual % growth\) - United Kingdom](#)

[Exports of goods and services \(% of GDP\) - United Kingdom](#)

[File:EU trade with the United Kingdom by product group, 2011 and 2021.png - Statistics Explained](#)

[GDP per capita \(current US\\$\) - United Kingdom](#)

[How does Britain benefit from being in the EU? | World Economic Forum](#)

[Industrial Revolution: Britain | History of World Civilization II | Course Hero](#)

[Industrial Revolution | Causes & Effects | Britannica](#)

[PROS AND CONS: GREAT BRITAIN IN THE EU](#)

[Public sector - Types of business organizations - National 5 Business management Revision - BBC Bitesize](#)

[Symbiosis: Trade and the British Empire - History](#)

[The latest evidence on the impact of Brexit on UK trade - Office for Budget Responsibility](#)

[United Kingdom-EU - international trade in goods statistics.](#)

[UK exports as a share of GDP - Office for Budget Responsibility](#)

[United Kingdom Exports By Category](#)

[United Kingdom Exports By Country](#)

[United Kingdom Exports - July 2022 Data - 1955-2021 Historical - August Forecast](#)

[United Kingdom - Exports Of Goods And Services \(% Of GDP\) - 2022 Data 2023 Forecast 1960-2021 Historical](#)

[United Kingdom membership of the European Union - Wikipedia](#)

[Useful Contacts for Exporters](#)

[What are the different types of business structures in the UK? How to choose one](#)